

Tartalom

A kiadó előszava	7
Előszó (<i>Andreas Laun segédpüspök</i>)	9
A homoszexuális személyek lelkipásztori gondozása	21
A Hittani Kongregáció levele a Katolikus Egyház püspökeihez	21
Homoszexualitás katolikus szemmel	37
I. A társadalmi tudat megváltozása Európában	37
II. A homoszexualitás ideológiájának betörése egyházi körökbe	42
1. Válságjelek az evangélikus keresztényeknél	43
2. Vita az anglikán egyházban	45
3. A krízis jelei a katolikus egyházban	48
4. A „meleg”-ideológia és annak „katolikus” formája	48
5. „Teológiai elemek”	50
III. A katolikus egyház tanítása a homoszexualitásról	53
1. Egy történeti megjegyzés	53
2. Megjegyzés a melegek alapdogmájához: Létezik „homoszexuális identitás”?	60
3. A homoszexualitás okai	65
4. Homoszexualitás – „betegség” vagy a kisebbségi lét egy variánsa?	67
5. Homoszexualitás és állami törvénykezés	78
6. Három viszonyulási mód az azonos nem iránti hajlammal szemben	82
7. A homoszexuális hajlamú emberek pasztorációja és hivatása	89

Függelék: Egyház és homoszexualitás	94
1. Isteni és egyházi parancsolatok	96
2. Isten férfinak és nőnek teremtette az embert	96
3. Honnan származik a homoszexualitás?	97
4. Létezik „szexuális élethez való jog”?	98
5. Megjegyzés a törvényhozáshoz	98
6. Következtetések	99
Egy tévút kihívásai	101
1. Egyelőre semmilyen bizonyíték sincs arra, hogy a homoszexualitás veleszületett tulajdonság volna	102
2. A homoszexualitás és a heteroszexualitás alapvetően különböznek	103
Férfi homoszexualitás és AIDS-kockázat	103
Férfi homoszexualitás és szexuális hűség	105
Homoszexualitás és pszichés megbetegedések	106
Homoszexualitás és a fiatalkorúak	107
A homoszexualitás sok esetben megváltoztatható	108
A férfi homoszexualitás fejlődési modellje	109
A „Courage” válasza a világszerte elterjedt meleg-mozgalom kihívására	115
„Courage”: Egy komoly program a szív tisztaságáért	117
A „Courage” és kapcsolatai a nem katolikus közösségekkel	127
A „Courage” és a tizenévesek	129
Összefoglalás	130
Bibliográfia	131

A kiadó előszava

A **Jel Kiadó** az Erkölcsoteológiai Tanulmányok (**ETT**) és az Erkölcsoteológiai Források (**ETF**) mellett rendszeresen megjelenteti az **Erkölcsoteológiai Könyvtár (ETK)** sorozat köteteit. Ez utóbbiban évente egy-egy olyan kiadványt ajánl az Olvasók figyelmébe, mely megbízható monográfiaként bizonyos részprobléma katolikus áttekintését tartalmazza.

Mostani könyvünk olyan témával foglalkozik, mely egyre erőteljesebb vitát vált ki korunkban, s ez a homoszexualitás. Miközben a civilizált országokban nemcsak kikerült a büntetendő magatartások köréből, hanem az ún. meleg mozgalmak egyre inkább a teljes társadalmi és jogi elfogadásáért harcolnak, aközben a zsidó-keresztény kinyilatkoztatás alapján gondolkodó és érvelő Egyház azt tanítja, hogy semmiképpen nem lehet azt a heteroszexualitás alternatívájaként értelmezni.

Kiadványunk szerzői avatott szakértők. **Andreas Laun** erkölcsoteológus s egyben salzburgi segédpüspök: ő korunk sok aktuális kihívása egyikeként a homoszexualitás keresztény erkölcsi értékelésével is behatóan foglalkozik. Ő szerkesztette azt a *Homosexualität aus katolischer Sicht* című (Franz-Sales-Verlag, 2001) könyvet, mely témánkat taglalja, s ugyancsak az ő javaslatára került annak három legjelentősebb írása mostani magyar kiadásunkba. **John Harvey** amerikai katolikus pap. Ő alapította a *Courage (Bátorság)* nevű szervezetet, mely immár negyven éve lelkipásztori fórumot kínál a homoszexuális hajlamú embereknek. **Dr. Christl R. Vonholdt** gyermek- és ifjúsági szakorvos, a németországi *Institut für Jugend und Gesellschaft (Ifjúságért és Társadalomért Intézet)* vezetője. Fő kutatási területei: a férfi és női identitás fejlődése, a szexualitás, a házasság és a család. Kiadványunk tartalmazza a **Hittani Kongregáció** 1986-ban közzétett dokumentumát is, melynek címe: *A homoszexuális személyek lelkipásztori gondozása*.

Az **ETK/5** jelen kötete mögött sokak munkája áll. A tanulmányok fordítója *Mazgon Máté*, az egyházi dokumentumé *Lipcsák Tamás*. A Vonholdt-írás lektora *Dr. Csíky Miklós*, a másik kettőé *Dr. Bruncsák István*, *Dr. Németh Gábor* (aki a kongregáció-fordítását is ellenőrizte), valamint *Dr. Roska Péter*. Amikor megköszönöm munkájukat, kifejezem reményem: sorozatunk újabb kiadványa hozzájárul ahhoz, hogy kijelölt témakörünkben is hiteles információkhoz és látásmódhoz jussanak az Egyház erkölcsi tanítása iránt alaposabban érdeklődő Olvasók.

Tarjányi Zoltán

Előszó*

Jelen kiadvánnyal az *Egyház és homoszexualitás* címen tartott konferencia eredményei válnak immár hozzáférhetővé.¹ A konferenciára 2000. szeptember 4–6. között Salzburgban került sor, S. E. Dr. Georg Eder érsek megbízásából, aki az elbizonytalanodás láttán, amely alól katolikus körök sem kivételek, a téma további tisztázását és elmélyítését tartotta szükségesnek. Köszönettel tartozom a konferencia minden előadójának részvételéért és bátorságáért.

Köszönetem arra a két előadóra is vonatkozik, akiket nem vehetem fel ebbe a dokumentációba:

- J. Seifert megfontolásai jogi kérdésekre vonatkoztak, így a konferencia fő hangsúlyától kissé eltolódtak, ráadásul már nyomtatásban is megjelent.
- Ch. Hausen gazdag munkája pedig bősége miatt szétfeszítette volna a jelen kötet kereteit.

A konferencia utáni napokban számtalan levelet kaptam. Sokan gratuláltak és köszönetüket fejezték ki nekem (és minden munkatársnak) a katolikus álláspont nyilvánosság előtti világos megfogalmazásáért; számos más levélben és e-mailben pedig szidalmaztak, némelyikben névtelenül meg is fenyegettek. Mindamellet voltak komoly kritikusok, köztük olyanok is, akik vették a fáradságot és újabb levelükben bocsánatot kértek, amikor a médiában olvasható beszámolók és híresztelések helyreigazításaképpen a tényleges nyilatkozataimat elküldtem nekik.

* Az Előszó az eredeti német könyv (ANDREAS LAUN Hg: *Homosexualität aus katholischer Sicht*, Franz Sales Verlag, Eichstätt 2001) előszava.

¹ Saját előadásomat időhiány miatt szóban már nem tudtam megtartani, helyette azonban a konferencián szerzett tapasztalatok révén mondandóm tovább érlelődött – sok új ismerettel bővült, amiért minden előadónak köszönettel tartozom.

Különösen három levél érintett meg. Íróik 20 és 30 év közötti katolikusok, és mindannyian más-más körülmények között élnek. E levelek közös nevezőjét abban látom, hogy mindegyikük példaértékűen írja le a helyzetet.

Az első levél írója épp azon van, hogy kilépjen az egyházból. Kezdetben küzdött homoszexuális hajlamai ellen, de ennek az időnek vége: „Mintegy fél éve megismertem egy férfit, aki olyan érzéseket keltett bennem, aminek elnyomására semmi okot nem látok. Csodálatos kapcsolatban vagyunk immár, ami a szeretet és vonzalom értékére épül. E vonzalom olyan erős, hogy nem szakíthat el minket soha egymástól az a sok különböző álláspont sem, amely köztünk, mint két teljesen különböző lény között fennáll.” Annak ellenére, hogy hálával gondol az egyházi iskolában töltött diákéveire, félne az egyháztól, ha az manapság éppenséggel nem volna olyan tehetetlen és erőtlen, mint amilyen – szerencsére. Ennek ellenére azon gondolkodik, nem kellene-e kilépnie, s mégis felteszi a hangsúlyozottan „korántsem ironikus kérdést”: „Hogyan kell egy olyan szerelmemet, mint én, meggyógyítani?”

A második levél egy fiatallembertől jött, aki mostani barátját épp egy zarándoklat alkalmával ismerte és szerette meg. Ez döntő jelentőségű volt, hiszen „mindig is éreztem, hogy más vagyok, másként érzek, és ezt nem csak bebeszéltem magamnak, ahogyan azt olyan szépen mondják. Az ő segítségével megtanultam magam olyannak elfogadni, amilyen vagyok.” A felfedezés azonban súlyos dilemmába taszítja: „Nos, azt is tudom, hogy a hit szerint ez súlyos bűn!” Isten elvárásai és a barátja iránti szerelme között hánykódik: „Valamiképp két világ között élek, egyrészt bűnben, másrészt a megváltásra irányulva. Isten képes mindent megadni nekem – de vajon el tudja-e venni a fájdalmat is, ha eddigi életemet feladom, ha a barátomat elhagyom? És el tudja venni a barátom fájdalmát is?” Ha pedig a homoszexuális szerelem nem helyes – „akkor Isten miért engedi meg?”

A harmadik levélíró helyzete ismét teljesen más: „26 éves vagyok, 10 éve foglalkozom intenzíven homoszexualitásom eredetével, kialakulu-

lásával és gyógyításával. Sajnos úgy az egyházban, mint azon kívül alig akad ember, aki segít abban a törekvésben, hogy homoszexualitásból kinőjek. Olvastam G. van der Aardweg könyvét, és meggyőződésem, hogy megéri legalább megpróbálni heteroszexuálissá válni. Már több terapeutát is felkerestem, többek között katolikusokat is, de sajnos egyikük sem volt hajlandó a homoszexualitást legyőzhetőnek tekinteni és bátorítani, hogy továbbra is a heteroszexualitás irányába haladjak. Immár teljesen tanácstalan vagyok, nem tudok kettős életemmel egyenesbe jönni, és ezúton akartam Öntől megkérdezni, ismer-e Bécs környékén olyan komoly terapeutát, aki maga is komolyan veszi a 'homoszexualitás gyógyíthatóságát' és tovább tud segíteni. Kérem, ha lehetséges, juttassa el a címét hozzám."

Egy homoszexuális emberrel folytatott hosszabb beszélgetésemet is szeretném még felidézni, aki egy hosszabb utazás fáradalmait is vállalta, hogy beszélhessen velem. Se meg nem térítettem, se meg nem gyógyítottam, mégis jó beszélgetés volt. Számos ponton egyetértettünk. Amikor megemlítettem, hogy egyes mai teológusok a homoszexualitást Isten ajándékaként értékelik, akaratlanul is a fejét rázta: „Képtelenség! Megőrültek ezek?” A kérdésemre, hogy meg akar-e gyógyulni, habozás nélkül azt felelte, „Természetesen!”, s hozzátette: „El sem tudja képzelni, milyen nehéz így élni!” Nem lepott meg, hogy tiltakozott az ellen a bevallottan provokatív állításom ellen, mely szerint „a homoszexuálisok helyzete a katolikus egyházban a legjobb”. Sajnos el kell ismernem, hogy állításomat át kellene fogalmazni, valahogyan úgy, ahogyan a harmadik idézett levél teszi: „Az egyházon kívül a saját nemük iránt vonzódó emberek még rosszabb helyzetben vannak, mint azon belül.” Mégis helyes az állítás, ha azt nem annyira a jelen helyzet leírásaként, hanem az egyház jövőbeli szükséges programjaként értelmezzük.

Ez azonban magyarázatra szorul: a legtöbb ember nem a hittételeket, hanem a katolikus egyház szociális teljesítményeit becsüli. A „döntés a szegények mellett” valóban nem üres frázis! Legyen szó sérültek-

ről, foglyokról, árva gyerekekről vagy magukra hagyott édesanyákról – az anyagi és nem anyagi „szegénység” minden elképzelhető formájával foglalkozik egyházi szervezet, olykor egész rendi közösségek, melyek különleges hivatása meghatározott „szegényekre” vonatkozik.

Azonban – és erre szeretném felhívni a figyelmet – a nemi identitászavarokkal küzdő emberek számára, tudomásom szerint még nincs katolikus szervezet Európában, amelyhez fordulhatnak.

Az, aki homoszexuális hajlamai problémájával katolikus paphoz vagy szervezethez fordul, szinte kizárólag két lehetséges reakcióba ütközik: egyesek alig tudnak valamit a homoszexualitásról, alig találkoztak homoszexuálisokkal, s ha mégis, akkor sem tudták igazán mit kell tenniük. Annyit tudnak csupán, hogy az egyház a homoszexuális cselekvést bűnnek tartja, más érvet nem ismernek. Az érintetteknek csak annyit tudnak mondani: ne tedd (többé), s ha mégis „megtörténik”, gyónd meg! Egyébként nem könnyű számukra, hogy elutasító érzések és könnyelmű ítéletek nélkül találkozzanak ezekkel az emberekkel – amint ez a társadalomban megszokott –, amiért ők aztán joggal érzik sértve magukat.

Egy másik, jelenleg egyre növekvő egyházi csoport átvette a melegmozgalom ideológiáját és keresztény elemekkel „töltötte fel”. Úgy vélik, az emberi jogok újabb fontos esetét fedezték fel, amelyet éppen az egyház nem vett és nem vesz észre. Küldetéstudattal hiszik, hogy a meleg jogainak a katolikus egyházban való elismeréséért kell küzdeniük. A harcias meleg-mozgalmak képviselőihez hasonlóan nem egyszerűen tévedésben élő testvérnek tartanak mindenkit, aki nekik elmentmond, hanem erkölcstelen embernek is, és méltatlankodnak miattá.² Buzgón magyarázzák mindenkinek, aki meg akarja hallani, hogy

² Egy homoszexuális fiatalember édesanyja arról ír a levelében, hogyan lett az ő „nyíltszívű, sugárzó fiából” „néma, komor, magába forduló ember”, hogyan fordult segítségért egy egyházi intézményhez, és hogyan csalódott, amikor az illető – jezsuita – pap semmi mást nem javasolt, mint az épp említett meleg-spiritualitást.

milyen ocsmány minden homoszexualitással szembeni „előítélet” – és ilyenek tartják gyakran az erre vonatkozó hiteles katolikus tanítást is.

Nem veszik észre, hogy a maga módján mindkét csoport magára hagyja a homoszexuális hajlamú embereket:

- A (vélt) „konzervatívok”, akik a homoszexuálisokat egyrészt erkölcsileg ítélik el, másrészt elmennek szenvedésük mellett, tanácstalanok, nem tudják, hogyan segíthetnének.
- A „liberálisok”, akik az azonos nemre irányuló hajlamot normálisként értelmezik, olyan ideológiailag színezett „szemüveget” mellékelnek mindehhez, amely a homoszexuális életet valamilyen módon „vidámnak” („gay”) láttatja. Ezzel megfosztják az érintetteket attól a lehetőségtől, hogy elhagyják a homoszexuális életstílust, és magukra hagyják őket a problémáikkal – akárcsak azokat a nőket, akik abortusz utáni szindrómában szenvednek (post-abortion-syndrom), de a feminista ideológia szerint „nem lenne szabad” szenvedniük, hiszen az ideológia szerint „boldognak” kellene lenniük.

Mindkét csoport téved, a tétlenség éppúgy elhibázott, mint a rossz irányú buzgalom. Az egyház útja egy harmadik, új út, a homoszexuálisok lelkipásztori gondozása. Ez az út egyrészt a dokumentumokból ismert katolikus tanításból, másrészt a pszichológia mai felismeréseiből adódik. Ezek ugyanis paradox módon „az egyház folytonosan azonos tanításának megváltoztatásához” vezetnek.

Van példa „a nem változó tanítás megváltoztatásának” e furcsa lehetőségére:

Például az „öngyilkosság”: objektíven szemlélve az öngyilkosság nagyon súlyos bűn és az egyház erre vonatkozó tanítása a világ végezetéig semmit nem fog változni. Az öngyilkossághoz vezető kivételes pszichikai állapotra, tehát a „szubjektív összetevőkre” való tekintettel, amelyek következtében az öngyilkosságot rendszerint elkövetik, az egyház ma a konkrét esetet, amikor valaki megöli önmagát (Selbst-

tötung), nem feltétlenül tekinti öngyilkosságnak (*Selbstmord*). A megváltozott temetési gyakorlat ezen új szemléletmód jele: az „öngyilkostól” nem tagadja meg többé a keresztény temetést, mert ezek az emberek rendszerint nem „gyilkosok”, hanem pszichikai, szubjektív kilátástalan állapotuk áldozatai.

A helyzet tehát hasonló: az egyház tanítása szerint a homoszexuális aktus továbbra is súlyos bűn. Azok az idők azonban elmúltak, mikor úgy vélték, hogy a homoszexuális cselekvés csakis gonoszáságból és Isten elleni lázadásból származhat. Ma már sokat tudunk e pszichikai zavarok okairól és a kényszerekről is, amelynek az érintettek ki vannak téve. Ez a tudás a benne rejlő igazság igényének erejében megváltoztatja az érintettekkel szembeni viselkedést és megítélésüket. A katolikus egyház a harmadik világ társadalmilag elnyomott és kizsákmányolt népére való tekintettel a „szegények képviselője” mellett döntött. Ám a még fel nem ismert „szegények” közé tartoznak azonban azok az emberek is, akik nemi identitászavarral küzdenek. Az utolsó ítéletkor Krisztus nemcsak a „mezítelenek”, „éhezők” és „foglyok” felől kérdez majd minket, hanem azokról az emberekről is, akiket nem ritkán elutasítóan homoszexuálisoknak neveznek.

Még távol vagyunk attól, hogy ebben a vonatkozásban is megfeleljünk Isten akaratának. *Hallgatás az egyházban* címmel P. John Harvey a következőt írja:³ „Az a tragédia, hogy sok homoszexuális hajlamú fiatal nem tudja, mit kellene tennie, hova lehet fordulnia, mikor a vágyai és a hit tanítása közötti konfliktusra ráébred.” Miért hallgat az egyház? – kérdezi P. John Harvey. A homoszexuálisok lelkigondozásáért felelős egyháziak vajon továbbadják-e az egyházi tanítást? Nem, a legjobb szövetségesei azoknak, akik valóban katolikus válaszra várnak, az evangéliumi és karizmatikus csoportok. A püspökök ugyanakkor azzal a követelménnyel szembesülnek, hogy homoszexuális hajlamukat

³ HARVEY, *Truth*, 8–13. oldal.

kiélő katolikusoknak vajon megengedjék-e, hogy a szentségekhez járuljanak.

Nem kevés lelkipásztor gondolja, hogy bár a „hivatalos egyház” szerint a homoszexuális aktus erkölcstelen, azért mégis akadnak kivételek. A helyzetet P. J. Harvey a következőképpen foglalja össze:

Az érintettek azt mondják, így születtek, nem tudnak szüzi életet élni, ők csupán szeretetteljes kapcsolatra vágynak. A barátjukkal valóban templomba járnak, és részt vesznek az egyházi életben. Ami a lelkiismeretüket illeti, a teológiai irodalom segítségével már rég megoldották a nehézségüket. Tudni vélik, hogy az egyházi tanítás csak egy ideál, maguk pedig az ideál és a promiszkuitás közötti középutat választották, és hű szerelemben élnek partnerükkel. Egyébként a kérdés ugyanaz, mint a fogamzásgátlás esetében: amint az egyház majd végre jobban megérti a szexualitást, a homoszexualitásra és a fogamzásgátlásra vonatkozó tanításának revíziója sem marad majd el. Mindkét tanítást meg lehet tehát változtatni.

Ezt mondja néhány teológus, és ezt gondolják sokan. Számos pap hallgatással válaszol, és más témára koncentrálnak. Meghívják a homoszexuálisokat, hogy közreműködjenek, a döntő és kényes kérdést azonban nem hozzák szóba. Meghagyják őket abbéli hitükben, hogy életstílusuk rendben van, mert úgy vélik, ha szólnak, semmi sem változik, ráadásul az érintetteknek még rossz lelkiismeretük is lesz utána. Ezért a legjobb, ha nem beszélünk róla.

A hallgatás másik oka nem más, mint az a félelem, hogy a világos tanítás ára sok hívő elvesztése lehet, csakúgy, mint a fogamzásgátlás esetében. Ha nyíltan beszélnének a fogamzásgátlás erkölcstelenségéről, kiürülnének a templomok. Ezért az ember inkább az erkölcsi „pluralizmusra” hivatkozva kötetlenül és általánosságban beszél a szexualitásról – bizonyos teológusok eltérő tanítására célozva.

Ily módon azonban az érintettek közül senki sem fogja magát Krisztus követésére szánni. Ezeknek az embereknek ugyanolyan marad a lelki életük, mint amilyen volt, semmi sem változik. Márpedig

szükséges volna, hogy életüket megváltoztassák, és a szűzi életre való törekvés mellett döntsenek.

Feltéve, hogy az egyház a homoszexualitással kapcsolatos igazság határozott képviselője miatt ténylegesen híveket vesztené, akkor ezt éppúgy el kellene fogadnia, mint Jézus, amikor eucharisztikus beszéde miatt sok követője elhagyta.

A kérdést azonban meg is fordíthatjuk: Vajon a kényes kérdések elhallgatása a liberális teológusok és papok részéről nem ártott-e már eddig is sok embernek, akik aztán szabadegyházakhoz vagy szektákhoz csatlakoztak?

P. J. Harvey-hoz hasonlóan J. Nicolosi is „a katolikus egyház mulasztásáról” beszél, ami számára „rejtélyesnek” tűnik. Ez a melegek egyházi befolyására és a „tolerancia” naiv értelmezésére vezethető vissza⁴ – holott a homoszexuális irányultságú emberek felé irányuló pasztoráció „a keresztény közösség szent és szükséges munkája” lenne.⁵

Ebből a szempontból is itt az ideje tehát az „emlékezet megtisztításának”, ami azt jelenti: tudatosítsuk a múlt hibáit és kezdjünk újra. Az alábbi könyv remélhetőleg egy lépés a jobb jövő felé vezető úton. Meggyőződésem, hogy a ma még provokatív állítás, mely szerint az egyház a homoszexuálisok legjobb védőügyvédje, olyan mértékben válik „igazzá”, amilyen mértékben a katolikusok ellátják feladatukat. Ezt nem azért teszik, hogy megnyílnak a korszellem előtt és alkalmazkodnak a világhoz, hanem úgy, hogy a 119. zsoltárt egy homoszexuális hajlamú ember szempontjából átélmélik és így imádkoznak.⁶

Homoszexuális (és egyéb...) hajlamaim miatt „eltévedtem, mint a bárány, mely útját veszítette” (Zsolt 119,176) és nem tudom, hogyan ta-

⁴ NICOLOSI, *Homoszexualitást*, 46. oldal.

⁵ NICOLOSI, *Homoszexualitást*, 48. oldal.

⁶ A tanulmány folytatásának abban kellene állnia, hogy a R. Cohen dolgozatában megadott bibliai szöveghelyeket abból a szempontból elemezze, milyen terápiás jelentőségük van.

láljam meg a kiutat, ezért arra kérem Istent, „Keresd meg szolgádat!” (Zsolt 119,176). Neki kell keresnie engem, nem nekem őt, hiszen én nem vagyok képes rá: „lelkem a porban hever” (Zsolt 119,25), lehengerlő ösztöneim porában.

Mégis két okom van a reményre: „nem feledkeztem meg törvényeidről!” (Zsolt 119,176). E tudást és hitet megőriztem: „Boldog, aki követi útmutatásait, s aki egész szívével keresi őt. Az nem követ el gonoszságot, hiszen az ő útján halad” (Zsolt 119,2–3).

Ezen kívül „az vigasztal a szomorúságban, hogy szavad életet önt belém” (Zsolt 119,50).

Egyelőre távol vagyok az igaz úttól, csak annyit mondhatok: „Bár csak szilárdak volnának útjaim, hogy megtartsam, amit parancsoltál! Sosem vallok szégyent, ha ügyelek minden végzésedre” (Zsolt 119,5–6).

Bár ez a jövő zenéje, most az a valóság, hogy „szemem eped ígéreted után; mikor vigasztalsz meg? Olyan lettem, mint aszott tömlő a füstben, de rendelkezéseid nem hagyom el... A gond könnyeket fakaszt lelkemből... Lelkem a porban hever” (Zsolt 119,82–83; 119,28; 119,25), mert nem találok kiutat a meleg életstíusból. Csak azt kérhetem Istentől: „A gyalázatot, amitől félek, tartsd távol tőlem” (Zsolt 119,39).

Most azonban őszintén Istenre akarok hagyatkozni, és meg akarok nyílni előtte: „Feltártam előtted útjaimat” (Zsolt 119,26), meleg életem szomorú történetét és mindazt, amivel jár, a lázadás és gőg fázisát is, minden következményével. Visszatekintve azonban másképpen látom: „Mielőtt csapás ért, tévelyegtem, de most már követem irányításodat” (Zsolt 119,67), legalábbis gondolatban.

Gyengeségem mellett kívülről is szorongatnak, „a gőgösek hevesen támadnak” (Zsolt 119,51). Amióta azonban Istenhez fordultam, megváltozott a helyzetem: „A gonoszok csapdája meg akart fogni, törvényedet mégsem felejttem el” (Zsolt 119,61).

Természetesen befolyásol, hogy mit mondanak mások, s könnyen áldozatául eshetem a nagy „megtévesztőnek”. Szükségem van hát Is-

tenre: „Tarts távol a hazugság útjától” (Zsolt 119,29), amely azt állítja, hogy melegen lenni jó és boldoggá tesz. Kérésem annál sürgetőbb: „Add meg nekem törvényed kegyelmét!” (Zsolt 119,29), akkor majd „királyok előtt” – és mindazok előtt, akiknek ma fontos a szava, és akik kinevetik Istent – „hirdetem végzéseid, és nem vallok szégyent soha” (Zsolt 119,46).

Homoszexuális hajlamom foglyaként azonban még távol vagyok Tőled, még gondolataim és tekintetem sem tudom irányítani. „Fordítsd el a szemem, ne lássa a hiábavalót...” (Zsolt 119,37). Régóta tisztán látom már, hogy „bizonyosságaid örömömre vannak, útmutatásod a tanácsadóm” (Zsolt 119,24), nem pedig a mai ideológusok. Miden lehetséges megoldás előfeltétele, hogy „taníts meg törvényeidre!” (Zsolt 119,26).

Csakhogy nem értem őket, és mások érvei sokkal meggyőzőbbek: „Értesd meg velem döntéseid útját, s én odaadón fürkészem csodáidat” (Zsolt 119,27) – s ehhez időre van szükségem: „Átgondoltam útjaimat”, s ezért „lábam parancsaid szerint irányítottam” (Zsolt 119,59).

Hogy belátás nélkül engedelmeskedjem, az hosszú távon túl nehéz: „Nyisd meg a szememet, hogy meglássam törvényeid csodálatosságát!” (Zsolt 119,18). Csak akkor tudok majd „rendelkezéseid útján akarok haladni, hiszen szívemet kitégíttad” (Zsolt 119,32).

Ezt nem tudom kikényszeríteni: „Add meg nekem törvényed kegyelmét! Igazságod útját választottam” (Zsolt 119,29–30). Uram, Te tudod, mennyire nehezemre esett a választás, mennyire keserű volt elismerni az igazságot. De „útmutatásod után kívánkozom” (Zsolt 119,30). Bár még mindig nehezemre esik, „alkalmazkodom parancsodhoz” (Zsolt 119,31).

Valóban megszabadultam? Még nem vagyok benne biztos: „Uram, ne engedd, hogy szégyent valljak!” (Zsolt 119,31). Igen, meglehet, hogy az „életem mindenkor teli van veszéllyel”, de ez a veszély nem olyan nagy, mert „törvényeidről még nem feledkezem” (Zsolt 119,109).

Az Istenhez vezető úton azt tapasztalom, hogy „szívemet kitágítottad” (Zsolt 119,32), kezdek megváltozni, a szabadság levegőjét szívni. Isten parancsai terhek? Nem, hiszen „intézkedéseidben örömöm telik és szívből szeretem őket” (Zsolt 119,47). Ezért azt kívánom, „mutasd meg, Uram, parancsaid útját, annak követésében legyen a jutalmam” (Zsolt 119,33), mert az életre vezetnek.

Mi lesz a hajlamaimmal? El kell viselnem őket, vagy leveszi Isten a vállamról ezt a terhet? Nem tudom, de az biztos, hogy „idegen vagyok a földön” (Zsolt 119,19), öröklétre hivatva.

Ajánlom ezt a könyvet

- azoknak, akik homoszexuális hajlamaik miatt szenvednek,
- az érintettek szüleinek, hozzátartozóinak és barátainak,
- és mindazoknak, akiknek feladatuk, hogy testvéreinknek segítséget nyújtsanak: papoknak, pszichológusoknak, szociális munkásoknak...

Remélem, megérik az olvasók, hogy ez a könyv nem a „homoszexuálisok ellen” szól. Épp ellenkezőleg: minden tudományos érdeklődésen túlmenően, a homoszexuális hajlamaik miatt szenvedő testvérek iránt érzett aggodalom szülte.

Andreas Laun segédpüspök

A homoszexuális személyek lelkipásztori gondozása

A Hittani Kongregáció levele a Katolikus Egyház püspökeihez

1. A homoszexualitás problémája és a homoszexuális cselekedetek erkölcsi megítélése katolikus körökben is egyre növekvő mértékben nyilvános vita tárgyává válik. Az, hogy ezekben a vitákban gyakran olyan érvek és állásfoglalások is helyet kapnak, amelyek nem felelnek meg a Katolikus Egyház tanításának, jogos aggodalmat ébresztenek mindazokban, akik a lelkipásztorkodásban tevékenykednek. Ezért a Kongregáció arra a belátásra jutott, hogy a probléma súlya és elterjedt volta indokoltá teszi jelen – a homoszexuális személyek lelkipásztori gondozásáról szóló – levél elküldését a Katolikus Egyház püspökeinek.
2. Ennek az összetett témának kimerítő tárgyalását e helyen természetesen nem tudjuk felvállalni; figyelmünket sokkal inkább a katolikus erkölcs látásmódjának sajátos összefüggéseire összpontosítjuk. E látásmódot a humán tudományok – melyeknek megvan a saját kutatási területük és jogos autonómiának örvendenek – bizonyított eredményei megerősítik és gazdagítják.

A katolikus erkölcs álláspontja az emberi értelemre támaszkodik, amelyet a hit megvilágosít és az a tudományos szándék vezérel, hogy Istennek, a mi Atyánknak akaratát szeretné teljesíteni. Így módon az Egyház abban a helyzetben van, hogy egyrészt tanulhat a tudományos felfedezésekből, másrészt pedig felül is múlhatja azok látókörét. Az Egyház biztos abban, hogy átfogó látásmódja figye-

lembe veszi az emberi személy összetett valóságát, aki testi és lelki valójában Istentől lett teremtve és az ő kegyelméből örök életre kapott meghívást.

Csak ebben az összefüggésben érthető meg világosan, hogy a homoszexualitás jelensége, bármilyen sok formában mutatkozik és következménnyel jár is a társadalomra és az egyházi életre nézve, milyen értelemben jelent az Egyház lelkipásztori gondolkodásának sajátos tárgyát képező problémát. Ez a lelkipásztorok részéről a kérdés figyelmes tanulmányozását követeli, továbbá teológiailag jól megalapozott konkrét beavatkozást és értelmi reflexiót tesz szükségessé.

3. A Hittani Kongregáció már az 1975 december 29-én kelt, *Nyilatkozat néhány szexualitikai kérdésben* című dokumentumában részletesen tárgyalta ezt a problémát. Ez a Dokumentum hangsúlyozta a feladatot, hogy törekedni kell a homoszexuális hajlam megértésére, és megjegyezte, hogy a homoszexuális cselekedet bűnös voltát okosan kell megítélni. Ugyanakkor a Kongregáció is számításba vette az általánosan elterjedt különbségtételt a homoszexuális irányultság és a homoszexuális cselekedetek között. Ez utóbbiakat úgy írta le, hogy „meg vannak fosztva lényegi és elengedhetetlen céljuktól”, „önmagukban rendetlenek”, s olyanok, hogy „semmi esetben és semmiféleképpen nem helyeselhetők”. (vö. 8. pont 4. §.)

A *Nyilatkozat* megjelenését követő vitákban azonban a homoszexuális hajlam túlságosan jószándékú értelmezéseket kapott; néhányan olyan messzire mentek, hogy közömbösnek vagy egyenesen jónak állították be. Ezekkel szemben a következő pontosításokat kell megtennünk:

A homoszexuális személy sajátos hajlama önmagában még nem bűnös, de megalapoz egy többé-kevésbé erős irányultságot, amely egy erkölcsi rossz magatartásra irányul. Emiatt kell magát a hajla-

mot objektíven rendetlennek tekinteni. Ezért kell különösen lelkipásztori gondossággal látni az ilyen hajlamú embereket, nehogy abba a tévedésbe essenek, hogy e hajlamuk homoszexuális kapcsolatban történő megvalósítása erkölcsileg elfogadható választás.

4. Az igazi lelkipáztorkodás egyik lényeges dimenziója az Egyház tanításával kapcsolatos zavarok okainak számbavétele. Az okok egyike a Szentírás újfajta magyarázata, amely szerint a Biblia semmit nem mond a homoszexualitásról, vagy valamiképpen hallgatólagosan jóváhagyja; vagy amennyiben végre erkölcsi eligazítást ad, az annyira egy meghatározott kultúra és történelem kifejeződése, hogy a mai életre semmiképpen nem alkalmazható. Ezek a súlyosan téves és tévútra vezető vélemények különleges éberséget igényelnek.
5. Való igaz, hogy a biblikus irodalom a maga gondolkodási és kifejezésbeli modelljeit azokból a korszakokból kölcsönözte, amelyekben íródott (vö. *Dei Verbum* 12.). Kétségtelen, hogy az Egyház az evangéliumot ma egy olyan világnak hirdeti, amely a korábbiaktól nagyon különbözik. Másrészt az a világ, amelyben az Újszövetség íródott, már számottevően megváltozott ahhoz a világhoz képest, amelyben az izraeliták Szent Írásait megírták vagy szerkesztették.

A következőt mégis határozottan állítanunk kell: a számottevő különbség ellenére az Írásokban világos belső egység van a homoszexuális viselkedés értékelésének tekintetében. Ezért az *Egyház tanítása* ezen a ponton nem összefüggéseiből kiragadott mondatokon alapszik, amelyekből vitatható teológiai következtetéseket lehet levonni; sokkal inkább egy megbízható biblikus tanúság szilárd alapjára épül. A mai hívő közösséget – mely megszakítatlan folytatása annak a zsidó és keresztény közösségnek, amelyekben az ősi Írások megfogalmazódtak – továbbra is ugyanazok az Írások és az Igazságnak az a Lelke táplálja, akinek Igéi ezek az Írások. Ugyanígy lé-

nyeges felismerni, hogy a Szentírás valódi értelmét nem lehet megtalálni, ha az Egyház élő hagyományával ellentétben próbáljuk értelmezni. A Biblia magyarázatának, ha becsületes akar lenni, tényleges összhangban kell lennie ezzel a hagyománnyal.

Ezt a II. Vatikáni Zsinat így fejezi ki: „Világos tehát, hogy Isten bölcs rendelkezése szerint annyira összetartozik és egymásra van utalva a Szent Hagyomány, a Szentírás és az Egyházi Tanítóhivatal, hogy egyikük sem lehet meg a másik kettő nélkül. Mind a három együttesen, de mindegyikük a saját módján, az egy Szentlélek tevékenységének hatására eredményesen szolgálja a lelkek üdvösségét.” (Dei Verbum 10.) E megállapítások fényében mutatjuk be most röviden a Biblia ide vonatkozó tanítását.

6. A Teremtés könyvében megjelenő teremtés teológiája szolgáltatja az alapvető nézőpontot a homoszexualitás által felvetett problémák helyes megértéséhez. Isten a maga végtelen bölcsességében és mindenható szeretetében, jóságának kifejezéseként szólít létbe minden létezőt. Ő teremti az embert mint férfit és nőt a maga képére és hasonlatosságára. Ezért az emberek Isten teremtményei, akik arra hivatottak, hogy a nemek egymást kiegészítő voltán keresztül tükrözzék a Teremtő belső egységét. Ezt a feladatot sajátos módon tudják megvalósítani, amikor Istennel közösen együttműködnek a házastársak egymásnak történő kölcsönös odaajándékozása által az élet továbbadásában.

A Teremtés könyvének harmadik fejezete bemutatja, hogy az emberi személy igazsága, aki Isten képmása, hogyan homályosult el az áteredő bűn következtében. Ennek elháríthatatlan következményeként elveszett azon közösség szövetség jellegének tudata, amelyben ezek a személyek Istennel és egymás között voltak. Habár az emberi test megőrizte „jegyesi jelentését”, de csak a bűn által elhomályosított formában. Így folytatódott tovább a bűnös romlás a szodomai férfiak történetében (vö. Ter 19,1-11). A homoszexuális

kapcsolatok felett itt kimondott erkölcsi ítéletet nem lehet kétségbe vonni. A Lev 18,22 és 20,13-ban amikor a szerző a választott néphez tartozás alapvető feltételeit sorolja fel, kizárja Isten népének sorából azokat, akik homoszexuálisan viselkednek. Ezen teokratikus törvénykezés alapján Szent Pál eszkatológikus távlatot nyit meg, amelyben feleleveníti ezt a tanítást, amikor a homoszexuális módon viselkedőket azok közé sorolja, akik nem fogják örökölni Isten országát (vö. 1Kor 6,9). Leveleinek egy másik részében – ősei erkölcsi hagyományának talaján állva, de már saját korának a kereszténység és a pogány társadalom közötti ellentét helyzetében – úgy mutatja be a homoszexuális magatartást, mint a vakság példáját, amely eluralkodott az emberiségen. A Teremtő és teremtménye közötti eredeti harmónia helyébe a bálványimádás lépett, mely erkölcsi téren a kicsapongás minden elképzelhető formájához vezetett. E megromlott kapcsolatnak a legtisztább példáját Szent Pál éppen a homoszexuális kapcsolatokban látja (vö. Róm 1,18-32). Végül a Biblia tanításával tökéletes összhangban és folytonosságban, az egészséges tanítás ellenében tevékenykedők között név szerint, mint bűnösöket említi azokat, akik homoszexuális kapcsolatot létesítenek (vö. 1Tim 1,10).

7. Az őt alapító és neki szentségi életét adományozó Urának engedelmeskedő Egyház a férfi és nő szerelmének és életet ajándékozó egyesülésének isteni tervét a házasság szentségében ünnepli. Egyedül és kizárólag a házasságban lehet jó a nemiséggel járó képességek használata. Ezért az a személy, aki homoszexuálisan viselkedik, erkölcsstelenül cselekszik. Azonos nemű partnert választani nemi aktushoz azt jelenti, hogy érvénytelenítik a Teremtőnek az emberi nemiségre vonatkozó tervének gazdag szimbolikáját, jelentőségét, hogy a céljáról ne is szölgünk. A homoszexuális aktus nem vezet az egymást kiegészítő egyesüléshez, aminek meg kellene valósulnia, sem az élet továbbadásához, ezért ellentmond annak a hivatásnak,

hogy személy voltunkat az önjándékozásban éljük meg, amely az Evangélium szerint maga a keresztény élet lényege. Ez nem akarja azt jelenteni, hogy a homoszexuális személyek nem lehetnek gyakorta nagylelkűek, vagy ne tudnának önzetlenek lenni; de amikor homoszexuális tevékenységben részt vesznek, egyfajta rendetlen nemi hajlamot erősítenek meg magukban, amelyet az önző, önmagáért való gyönyör megszerzése jellemez.

Ahogy minden más erkölcsi rendetlenség esetében történik, a homoszexuális aktus is megakadályozza önmaga beteljesülését és boldogságát, mivel ellentétben áll az Isten teremtő bölcsességével. Amikor az Egyház elutasítja ezeket a homoszexualitással kapcsolatos téves tanokat, nem korlátozni, hanem éppenséggel védeni akarja az ember – valós és eredeti értelmében vett – szabadságát és méltóságát.

8. Az Egyház mai tanítása tehát a Szentírás látásmódjának és az állandó hagyománynak szerves folytatása. Bár a mai világ sok szempontból valóban megváltozott, a kereszténység érzi azokat a mély és tartós kötelékeket, amelyek a „hit pecsétjével megjelölt” előtűnt élt nemzedékekhez fűzi.

Ennek ellenére manapság, még az Egyházon belül is, egyre többen hatalmas erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy az Egyház fogadja el a homoszexuális hajlamot, mintha az nem lenne rendetlen, s így tegye törvényessé a homoszexuális cselekedeteket. Aki az Egyházon belül ez irányba törekszenek, gyakran szoros kapcsolatot tartanak fenn azokkal, akik az Egyházon kívül hasonlóképpen cselekszenek. Ezen külső csoportokat olyan elképzelések mozgatják, amelyek ellentétesek az emberi személyről szóló igazsággal, amit Krisztus misztériuma nekünk teljesen kinyilatkoztatótt. Még ha nem is teljesen tudatosan, de egy materialista ideológiát hirdetnek, amely az emberi lét transzcendens természetét éppúgy tagadja, mint minden egyes ember természetfölötti hivatását.

Az Egyház hivatalviselőinek biztosítaniuk kell, hogy a gondjaikra bízott homoszexuális személyeket ne vezessék félre ezek az Egyház tanításával ennyire mélységesen ellentétes vélemények. A veszély ugyanis komoly, és sokan vannak, akik megpróbálnak zavart kelteni az Egyház álláspontjával szemben, majd ezt a zűrzavaros helyzetet kihasználják a saját céljaik érdekében.

9. Az Egyházon belül kialakult egy különböző nevű és nagyságú érdekérvényesítő csoportokból álló irányzat, amely azt a benyomást akarja kelteni önmagáról, mintha minden katolikus homoszexuális személy képviselője volna. Valójában azonban ezen irányzat követői többnyire olyan személyek, akik az Egyház tanítását vagy nem ismerik, vagy megpróbálják azt valamilyen módon aláásni. Igyekeznek a katolicizmus oltalma alá gyűjteni olyan homoszexuális személyeket is, akiknek semmiféle szándékuk nincs arra, hogy szakítsanak homoszexuális viselkedésükkel. Az alkalmazott taktikák egyike, hogy tiltakozó hangnemben kijelentik: bármiféle kritika vagy fenntartás a homoszexuális személyekkel, tevékenységükkel vagy életmódjukkal kapcsolatosan nem más, mint egyfajta jogtalan diszkrimináció.

Ezért néhány nemzetnél szabályos kísérlet van folyamatban az Egyház manipulálására, hogy megszerezzék önmaguk számára az Egyház sokszor jószándékú pásztorainak támogatását a polgári törvények és rendszabályok megváltoztatására. Ezek akciók célja, hogy az érdekérvényesítő csoportok a törvényhozást felfogásuknak megfelelően alakítsák, mely szerint a homoszexualitás egy teljesen ártalmatlan, sőt teljesen jó jelenség. Noha a homoszexualitás gyakorlása sok ember életét és jólétét veszélyezteti, ezen irányzat támogatói nem hagynak fel tevékenységükkel, és elutasítják az ezzel járó veszély mértékének figyelembevételét.

Az Egyház nem tud nem aggódni emiatt, ezért szilárdan kitart világos állásfoglalása mellett, amelyet nem változtathat meg sem a

polgári törvényhozás nyomása, sem pedig a korszellem. Az Egyház gondosan fáradozik azért a sok emberért, akik nem érzik magukat képviseltetve a homoszexuális mozgalmak által, valamint azokért, akiket megkísérthet, hogy elhiggyék az említett mozgalmak hazug propagandáját. Az Egyház tudja, hogy az a vélemény, amely szerint a homoszexuális aktus azonos értékű, vagy legalábbis éppen úgy elfogadható, mint a házastársi szerelem nemi kifejezése, közvetlenül hat a társadalomban a család természetéről és jogairól kialakult felfogásra, és azt komoly veszélybe sodorja.

10. Nyomatékosan rosszallni kell, hogy homoszexuális személyek rossz szándékú megszólások és erőszakos cselekmények tárgyaivá váltak, és válnak manapság is. Az ilyen magatartások, bárhol is történjenek, méltán megérdemlik, hogy az Egyház pásztorai elítéljék őket. Ezek a cselekedetek a mások iránti tisztelet hiányáról tanúskodnak, amely veszélyezteti azokat az alapelveket, amelyeken egy egészséges állami együttélés alapul. Ugyanis minden személy méltóságát tiszteletben kell tartani szóban, tettben és a törvényalkotásban is.

Mindazonáltal a homoszexuális személyeket ért jogtalanságokra adott válasz semmiképpen nem vezethet el addig a felfogásig, hogy a homoszexuális hajlam nem rendetlen állapot. Ha egy ilyen felfogást felkarolnak és ennek következtében a homoszexuális cselekedet mint jó dolog elfogadottá válik, vagy amikor olyan polgári törvényt hoznak, amely véd egy olyan viselkedésformát, amelyre senki sem formálhat semmiféle jogot, akkor sem az Egyház, sem pedig a társadalom egésze nem lepődhet meg azon, hogy egyéb torz vélemények és gyakorlatok is egyre inkább teret nyernek, és elszaporodnak az irracionális és erőszakos viselkedésformák.

11. Egyesek azt tartják, hogy a homoszexuális irányultság bizonyos esetekben nem szabad döntés eredménye; a homoszexuális személyeknek nincs más választása, hanem kénytelenek homoszexuális

módon viselkedni. Ezért egy ilyen személy, főként ha homoszexuális tettet hajt végre, a szabadság hiánya miatt nem vétkes.

Itt azonban ragaszkodnunk kell az Egyház bölcs erkölcsi hagyományához, amely óva int az egyedi esetek elbírálásánál az általánosítástól. Valójában egy adott esetben felléphetnek, vagy felléphetek a múltban olyan körülmények, amelyek csökkentik, vagy éppenséggel megszüntetik az egyén bűnösségét; más körülmények viszont ellenkezőleg hathatnak, és fokozzák az egyén bűnösségét. El kell tehát utasítani azt az alaptalan és megalázó feltételezést, miszerint a homoszexuális személyek homoszexuális magatartása mindig és teljes mértékben csak hajlamuk kényszerének a következménye, és ezért nem bűnösök. A homoszexuális hajlamú személyek esetében is el kell ismerni azt az alapvető szabadságot, amely az emberi személyre mint ilyenre jellemző és sajátos méltósággal ruházza fel őt. Mint minden rosszból való megtérésben e szabadságnak köszönhetően lehetséges minden személy számára – az Isten kegyelme által megerősített és megvilágított emberi erőfeszítés révén – a homoszexuális cselekmények elhagyása.

12. Ezek szerint mit kell tenniük a homoszexuális személyeknek, akik az Urat akarják követni? Alapvetően arra kaptak meghívást, hogy valósítsák meg életükben Isten akaratát, amennyiben mindazt a szenvedést és nehézséget, amelyet állapotuk következtében viselniük kell, egyesítik Krisztus keresztdozatával. A hívő ember számára a keresztdozat hozó áldozat, mert ebből a halálból élet és megváltás származott. Akkor is, ha a keresztdozat hordozására szóló felhívást, vagy a keresztdozat ember ilyen módon értelmezett szenvedését egyesek előre láthatóan ki fogják nevetni, emlékeztetnünk kell arra, hogy ez az üdvösség útja mindazok számára, akik követik Krisztust.

Valójában nem más ez, mint Szent Pál apostolnak a galatákhöz intézett tanítása, amikor azt mondja, hogy a Szentlélek a hívők éle-

tében „a szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás” gyümölcseit hozza létre, és azzal folytatja, hogy „nem tartozhattok Krisztushoz, ha nem feszítettétek keresztre testeteket szenvedélyeivel és kívánságaival együtt” (Gal 5,22.24).

E felhívás azonban könnyen félreérthető, ha pusztán céltalan önmegtagadásra törekvést látunk benne. A kereszt kétségtelenül az önmegtagadás kifejezése, de Isten akaratának szolgálatában áll, aki a halálból életre támaszt, és akik benne bíznak, azokat képessé teszi arra, hogy a bűnök helyett az erények útján járjanak.

Igazán csak akkor ünnepeljük a húsvéti misztériumot, ha hagyjuk, hogy átjárja a mindennapi élet szövődékét. Aki vonakodik attól, hogy saját akaratát engedelmesen alávesse Isten akaratának, az akadályt állít a megváltás útjába. Miként Istennek Jézus Krisztusban irántunk való megváltó szeretetének központi megnyilvánulása a kereszt, éppen úgy a homoszexuális férfiak és nők önmegtagadásban megnyilatkozó azonosulása az Úr áldozatával az önátadás formását nyitja meg számukra, amely megmenti őket attól az életformától, mely folyamatosan azzal fenyeget, hogy elpusztítja őket.

A homoszexuális személyek, éppen úgy, mint minden más keresztény, arra kaptak meghívást, hogy tiszta életet éljenek. Ha buzgalommal szánják rá magukat, hogy megértsék Isten nekik szóló személyes meghívásának természetét, akkor képesek lesznek arra, hogy hűségesebben járuljanak a bűnbánat szentségéhez, és fogadják az úrnak e szentségben nagylelkűen felajánlott kegyelmét, hogy még teljesebben megtérhessenek az Ő követésére.

13. Másrészt azonban világos, hogy az Egyház tanításának a hívek és a társadalom felé történő világos és hatékony közvetítése nagymértékben függ a lelkipásztorok pontos tájékozottságától és hihetőségétől. A püspököknek különösen súlyos felelőssége gondoskodni arról, hogy munkatársaik, főként a papok jól informáltak és szemé-

lyükben felkészültek legyenek az Egyház tanításának átadására mindenkinek a maga teljességében.

Csodálatra méltó a papok és szerzetesek sokasága által a homoszexuális személyek lelkipásztori gondoskodásában tanúsított különleges buzgósága és jóakarata; e Kongregáció reméli, hogy egyik sem fog csökkenni. E buzgó lelkipásztoroknak bízniuk kell abban, hogy hűségesen követik az Úr akaratát, amikor arra bátorítják a homoszexuális személyeket, hogy tiszta életet éljenek, és arra a páratlan méltóságra emlékeztetik őket, amellyel Isten az ilyen személyeket is megajándékozott.

14. A fentieket figyelembe véve a Kongregáció azt kéri a püspököktől, hogy legyenek nagyon elővigyázatosak azokkal a programokkal szemben, amelyek valójában – még ha szóban sokszor tagadják is, hogy így van – megpróbálnak nyomást gyakorolni az Egyházra, hogy változtassa meg a tanítását. E programok nyilvános kijelentéseinek és tevékenységének alapos vizsgálata egy szándékos kétértelműséget fed fel, amelyen keresztül megpróbálják félrevezetni a pásztorokat és a híveket. Például a Tanítóhivatal útmutatásait néha úgy mutatják be, hogy ezek csak fakultatív alapon akarják formálni az egyes emberek lelkiismeretét. A Tanítóhivatal egyedülálló tekintélyét nem ismerik el. Egyes csoportok még „katolikusnak” is nevezik szervezeteiket, illetve a személyeket, akik felé fordulni akarnak, de valójában sem meg nem védik, sem nem támogatják a Tanítóhivatal tanítását, sőt gyakran nyíltan támadják azt. Miközben tagjaik azt hangoztatják, hogy Jézus tanításához akarják igazítani életüket, valójában elhagyják az Ő Egyházának tanítását. Ez az ellentmondásos viselkedés semmiképpen nem nyerhet támogatást a főpásztorok részéről.

15. E Kongregáció ezért arra buzdítja a püspököket, hogy egyházmegyékben a homoszexuális személyek olyan lelkipásztori gondozását

támogassák, amely teljesen összhangban van az Egyház tanításával. Egyetlen hiteles lelkipásztori program sem foglalhat magába olyan szervezeteket, amelyekben homoszexuális személyek társulnak egymással anélkül, hogy világosan le ne szögeznék, hogy a homoszexuális tevékenység erkölcstelen. Egy igazi lelkipásztori magatartásnak tartalmaznia kell annak szükségességét, hogy a homoszexuális személyeknek kerülniük kell a közvetlen közeli bűnalkalmakat.

Azokat a programokat kell támogatni, amelyekben ezeket a veszélyeket elkerülik. Világossá kell azonban tenni, hogy az Egyház tanításától való mindenféle eltérés, vagy annak elhallgatása, mely így akarna lelkipásztori gondoskodást nyújtani, nem lehet a hiteles gondoskodásnak vagy az érvényes pasztorációnak a jele. Csak az lehet valóban lelkipásztori, ami igaz. Mindaz, aki az Egyház álláspontját megveti, megakadályozza, hogy a homoszexuális férfiak és nők hozzájussanak ahhoz a gondoskodáshoz, amelyre szükségük és amelyhez joguk van.

Egy igazi lelkipásztori program a homoszexuális személyeket lelki életük minden szintjén segíteni fogja: a szentségek vételével, főként a gyakori és őszinte szentgyónással, az imádsággal, tanúságtétellel, tanácsadással és személyes segítségnyújtással. Ily módon az egész keresztény közösség felismerheti a maga hivatását, tudniillik hogy ott álljon e testvérei és nővérei mellett, úgy hogy sem kiábrándulásba, sem elszigeteltségbe ne kergesse őket.

16. Ebből a megkülönböztetett közeledésből sok előny származik, nem utolsó sorban az a megállapítás, hogy egy homoszexuális személynek, éppen úgy, mint minden emberi lénynek, mélységesen szüksége van arra, hogy egyidejűleg különböző szinteken segítséget kapjon.

Az emberi személyt, aki Isten képmására és hasonlatosságára lett teremtve, nem lehet megfelelő módon meghatározni, ha csak szexuális orientációjára korlátozzuk. E földön minden embernek

megvannak a maga személyes problémái és nehézségei, de ugyanakkor fejlődési lehetőségei is, vannak képességei, talentumai és egyéni adottságai. Az Egyház éppen a ma annyira szükségesnek érzett összefüggést ajánlja fel az emberi személy gondozására, amikor vonakodik attól, hogy egy személyt csak „heteroszexuálisnak” vagy „homoszexuálisnak” lásson, és hangsúlyozza, hogy minden személyt ugyanaz az alapvető identitás illet meg: teremtmény, és a kegyelem által Isten gyermeke, az örök élet örököse.

17. Ezeknek a magyarázatoknak és lelkipásztori irányvonalaknak az ajánlásával e Kongregáció szeretné segíteni a püspökök erőfeszítéseit, melyekkel biztosítják, hogy az Úr és az Ő Egyházának tanítása a maga teljességében eljusson a hívekhez.

Az imént előttárt dolgok fényében kérjük a helyi ordináriusokat, hogy joghatóságuk területén értékeljék, van-e szükség különleges beavatkozásra. Ezen felül, ha hasznosnak ítélik, további, átfogóbb lépéseket is lehet tenni, melyeket a nemzeti püspöki konferenciák szintjén lehet koordinálni.

A püspökök a rendelkezésükre álló eszközökkel különösen igyekezzenek támogatni a homoszexuális személyeknek szóló speciális lelkipásztori gondozási formák fejlődését. Mindez magába foglalhatja a lélektannal, társadalomtudományokkal és orvostudományval való együttműködést is, de mindig teljesen hűségesnek kell maradni az Egyház tanításához.

A főpásztorok főként ne hanyagolják el minden katolikus teológus együttműködésének igénybe vételét. Ha ők azt tanítják, amit az Egyház tanít, és észrevételeikkel elmélyítik az emberi szexualitásnak és a keresztény házasságnak, valamint a velük járó erényeknek az isteni tervben betöltött eredeti értelmét, akkor hatékony segítséget fognak nyújtani a lelkipásztori munka e sajátos területén.

A püspököknek különös figyelmet kell fordítaniuk azoknak a lelkipásztoroknak a kiválasztására, akikre ezt a kényes feladatot bíz-

zák, hogy ezen munkatársak a Tanítóhivatal iránti hűségük és magas fokú lelki és pszichológiai érettségük folytán a homoszexuális személyeknek hathatós segítségére legyenek személyiségük kiteljesedésének elérésében. E munkatársak utasítsák el azokat a teológiai véleményeket, amelyek ellentétesek az Egyház tanításával, s emiatt nem lehetnek iránymutatók lelkipásztori téren.

Hasznos lesz továbbá olyan sajátos hitoktatási programok elősegítése, amelyek az emberi szexualitás és a családi élet viszonyának igazságára alapulnak úgy, ahogy azt az Egyház tanítja. Ezek a programok nagyon jó lehetőséget szolgáltatnak arra, hogy bennük a homoszexualitás kérdését is meg lehessen tárgyalni.

Ez a katekézis segíthet azoknak a családoknak is, amelyekben homoszexuális személyek vannak, amikor szembesülnek ezzel az őket annyira érzékenyen érintő problémával.

Mindennemű támogatást meg kell vonni minden olyan szervezettől, amely megpróbálja kiforgatni az Egyház tanítását, akár kétértelmű vele való kapcsolatában, akár teljesen figyelmen kívül hagyja azt. Az ilyen támogatás, sőt annak már a látszata is súlyos félreértés keletkezéséhez vezethet. Különleges figyelmet kell fordítani ezen csoportok vallási ünnepeinek megtervezésére és gyakorlataira, valamint az egyházi tulajdonba tartozó épületek használatára, értve ezalatt az iskolák és katolikus kollégiumok rendelkezésükre bocsátását is. Egyesek számára egy katolikus tulajdon használatának engedélyezése pusztán az igazságosság vagy a szeretet gesztusának is tűnhet; valójában azonban ellentétben van azokkal a célokkal, amelyekre ezeket az intézményeket alapították, és emiatt az engedély félreértések, sőt botrány forrásává válhat. Esetleges törvénytervezetek értékelésénél elsősorban a családi élet megvédésére és támogatására kell törekedni.

18. Jézus Krisztus mondotta: „Megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz titeket” (Jn 8,32). A Szentírás felszólít, hogy a szere-

tetben tegyük az igazságot (vö. Ef 4,15). Isten, aki egyszerre igazság és szeretet, Egyházát arra hívja, hogy a mi irgalmas Urunk lelkipásztori buzgóságával szolgáljon minden férfit, nőt és gyermeket. Ebben a szellemben fordult a Hittani Kongregáció hozzátok, az Egyház püspökeihez, abban a reményben, hogy segítségére van azoknak a személyeknek a lelkipásztori gondozásában, akiknek szenvedését a téves tanítások súlyosbítják, az igazság szava azonban megkönnyítheti.

II. János Pál pápa az alulírott Prefektus számára engedélyezett kihallgatás alkalmával ezt a Kongregáció rendes ülésén elhatározott levelet helybenhagyta, és elrendelte közzétételét.

Kelt Rómában, a Hittani Kongregáció székházában 1986. október 1-jén.

Joseph Ratzinger bíboros Prefektus

Alberto Bovone A Numidiai Cezárea címzetes Érseke, Titkár

Andreas Laun

Homoszexualitás katolikus szemmel

I. A társadalmi tudat megváltozása Európában

Habár a homoszexuális-mozgalom Egyesült Államok-beli sikerei⁷ Európa több országában – a sok esztelenség láttán – még mindig hitetlenkedő csodálkozást váltanak ki, és lassan erősödik az ellenállás is,⁸ a túlzott optimizmus mégsem helyénvaló. A homoszexuális mozgalmak aktivistái Európában is egyre inkább előrenyomulnak. A legmarkánsabb és legijesztőbb példa az Európai Parlament következő határozata:

„Az Európai Parlament felszólítja a tagállamokat,

- hogy a homoszexuális párok számára is tegyék lehetővé a heteroszexuális párok jogi lehetőségeit...
- hogy a nemzeti meleg- és lesbikus mozgalmakkal együttműködve a homoszexuálisok mindenféle társadalmi diszkriminációja elleni küzdelemben szervezzenek kampányokat és hozzanak rendeleteket...

Az Európai Parlament felkéri az Európai Bizottságot, foglalja írásba, hogy szexuális orientáció alapján történő diszkriminációnak számít:

- a homoszexuális életmód üldözése a nyilvánosság zavarásának, vagy erkölcsellenesség vádjával,

⁷ Vö. Dale O’Leary cikkét, 32kk.

⁸ Egy liberális nyilatkozatra, amelyet kerek 850 vallási vezető írt alá, nemrég kerek 600 teológus és lelkigondozó tradicionálisan érvelő nyilatkozattal válaszolt. Vö. Idea, 2000/121.

- ha egyházak és vallási közösségek felmondanak homoszexuális alkalmazottaiknak,
- az azonos neműekre vonatkozó házasságkötési tilalom,
- az örökbefogadási és eltartási jog megtagadása,
- homoszexuális fiatalok olyan terápiája, amelynek célja szexuális orientációjuk megváltoztatása,
- a homoszexuális férfiak és nők életmódját és kultúráját nyilvánosan bemutató műsor korlátozása,
- leszbikusok és melegek szociális és kulturális intézményei támogatásának tilalma vagy korlátozása,
- a homoszexuális gyakorlat tilalma a büntetés-végrehajtásban.

A Közösségen kívül fekvő hazájukban büntetőjogilag üldözött homoszexuális nőknek és férfiaknak menedékjogot kell kapniuk az Európai Közösségben.”⁹

Az Európai Parlament 2000. március 26-i határozata is hasonló irányba mutat: az 57. pontban a Parlament meglelégedéssel nyugtázza, „hogy nagyon sok tagállam jogilag elismeri a nem házassági élettársi kapcsolatokat nemre való tekintet nélkül.” Más tagállamokat a nyilatkozat arra int, hogy hozzák be lemaradásukat, sőt Ausztria még elmarasztalásban is részesül, amiért a fiatalok elleni homoszexuális erőszak büntetőjogi fogalmát nem törölte el.

Az Európai Parlament egyes előírásai, így a meleg „házasságok” és a „meleg” párok általi örökbefogadás, valóban megjelentek már néhány nemzeti törvényhozásban is. Első alkalommal 2001. április elsején Amszterdamban kötött „házasságot” azonos nemű pár az örökbefogadás jogával. Közben Ausztriában is létrejött egy kezdeményezés ezzel a jelszóval: „Egyenlő jogot egyenlő szerelemért”.¹⁰ Sok ember gondol-

⁹ Az Európai Parlament A3-0028/94 számú, 1994. 2. 8. keltezésű határozata.

¹⁰ Kathpress-Info-Dienst, 2001. 4, 8, 6. oldal: Spanyolországban is be akarják vezetni a szocialisták a homo-házasságot, míg a brazil kormány a lakosság reakciójának nyomására kellett visszavonnia ez irányú kezdeményezését.

codása megváltozott, az pedig, hogy illik „toleránsnak” lenni, ma annyit tesz, az ember egyetért a meleg-mozgalmak alapkielentéseivel. Mindenekelőtt a szocialista és zöld beállítottságú pártok kísérlik meg minden eszközzel a „meleg” eszmék terjesztését. Sőt, itt-ott még a másként gondolkodók „megbüntetésének” gondolata is felbukkan. Amikor egy sajtótájékoztatón az itt dokumentált konferenciáról beszéltem, és megemlítettem, hogy egyes szakértők véleménye és tapasztalata szerint (mint R. Cohen, Aardweg stb.) a homoszexualitás gyógyítható, P. Kostelka, „vörös” pártvezető, azt követelte: „új büntetőjogi meghatározásokat kell alkotni, hogy az ilyen félresiklásokat ne legyünk kénytelenek egyszerűen elfogadni” – olyan meghatározásokat, amelyeknek szerepelniük kellene a „gyűlöletbeszéd paragrafusában”.¹¹ Nem csoda, hogy Bécsben olyan abszurd döntéseket lehet meghozni, mint hogy a fiatal családoknak járó „támogatást” homoszexuálisok is igényelhetik!¹² Még több aggodalomra adnak okot a – mindenütt hasonló módon kibontakozó – franciaországi¹³, angliai¹⁴ és németországi fejlemények. A német vita stílusát és tartalmát J. Liminski a következőképpen szemlélte:

„Amikor nemrégiben az egyik nagy német napilap olyan cikket közölt, amely nyíltan a vörös-zöld kormány azonos nemű kapcsolatokat elismerő tervei ellen emelt szót, amelynek értelmében a homoszexuális partnerkapcsolatot a törvény is elismerné, a meleg-lobby mozgósította csapatait, és napokig ellehetetlenítette a napilap elektronikus levélcímét. A napilap végül megadta magát, és beleegyezett, hogy kedvező véleményű cikkeket is lehozzon. Nemcsak Nagy-Britanniában, Németor-

¹¹ Az idézet az Osztrák Szocialista Párt (SPÖ) honlapjáról származik (2000. szeptember), amely a bécsi *Die Presse* című lapban jelent meg 2000. 11. 27-én.

¹² Vö. Kathpress, 2000. 10. 15.

¹³ Vö. *Une hydra s'attaque* (szerző megadása nélkül). F. Mitterand elnök, ahol csak tudta, támogatta a meleg-mozgalmat.

¹⁴ Angliában a gyerekeknek a homoszexuális párkapcsolatokat az iskolákban erkölcsileg a házassággal egyenértékűként kell bemutatni – a katolikus egyház szembeállt ezzel, s ebben az anglikán egyház is támogatta.

szágban, Hollandiában, Skandináviában és Franciaországban rendkívül aktív a meleg-lobby, hanem az Európai Parlamentben is arra törekszik, hogy a „homoszexuális párok házasságát” kiharcolja.

A vörös-zöld kormány a koalíciós megállapodásban elhatározta, hogy még ebben a kormányzási ciklusban javít az azonos nemű párok jogi helyzetén. 2000. január elején megint fellobbant a vita, mert a német szocialista párt meleg-szövetsége, amely magát MELEGEK-nek (SCHWUSOS) nevezi, a még bizalmas törvénytervezetet az interneten nyilvánosságra hozta. Szerintük a tervezet nem ment elég messze, nem biztosította ugyanis a teljes egyenrangúságot a hagyományos házassággal. Ez ugyanis a cél és a lobby éber: nem elégszik meg azzal, hogy a homoszexuális kapcsolatot az anyakönyvvezető hitelesíti, hogy közös nevet viselnek, valamint kölcsönös támogatásra kötelezik őket. Többet követelnek: adózási egyenlőséget, özvegyi nyugdíjat, örökösödési jogot, családbiztosítást, a tanúságtételi kötelezettség visszautasítására vonatkozó jogot és még sok mást akarnak. Mindenekelőtt azonban jogot akarnak, hogy gyermeket fogadhassanak örökbe... A meleg-lobby erősnek érzi magát. Számos médiában már rég normális esetnek számítanak az azonos neműek. Alig van már tv-sorozat, amelyben a homoszexuálisokat nem barátságos, szimpatikus emberként ábrázolják. Sehol sem kezelik őket különként, a talk-showkban inkább az a trend, hogy a normális családokat teszik nevetségessé vagy egzotikussá, főleg akkor, ha sokgyermekes családról van szó. A moziiparban is évek óta hódít a „gay-üzlet”.¹⁵

Drámaiak a tervei az Észak-Rajna-Vesztfália tartomány Nő-, Ifjúság-, Család- és Egészségügyi Minisztériumának is: saját tanulmányi program segítené elő az iskolákban és ifjúsági csoportokban a homoszexuálisok és leszbikusok egyenlőségét és elfogadását. Az egyenlőség-

¹⁵ J. LIMINSKI, *Der gefährliche Trend zur Gleichheit. Wie die Lobby der Homosexuellen in Europa das christliche Bild von Ehe und Familie entwertet (Az egyenlőség kockázatos trendje. Hogyan értéktelenítette el a homoszexuális lobby Európában a keresztény házasság eszméjét)*, in: Die Tagespost, 2000. 2. 10.

kampány ugyanakkor nem egyszerűen ismereteket akar közölni, hanem „leszbikus és meleg önszervező és önszervező kezdeményezések, egyesületek, csoportok egész struktúráját igyekszik kifejleszteni”. Mindezekre vonatkozóan Birgit Fischer, Észak-Rajna-Vesztfália családügyi miniszter asszonya *Leszbikusok – melegek – gyerekek* címen egy tanulmányt adott ki, melynek már az előszavában leszögezi, hogy „a homoszexuális apák stabilabb környezetet biztosítanak gyermekeik számára, és jobb kapcsolatot tartanak fenn gyermekeikkel, mint a heteroszexuális apák”.¹⁶ A. Riebel teljesen helyénvalóan kommentálja a cikket a *Tagespost* című lapban, amikor így ír: „A homoszexualitás támogatása tehát kifejezetten a kormányprogram része”, a család pedig a második helyre kerül. Időközben már tizenegy tartomány csatlakozott ezekhez a kezdeményezésekhez.

Az internetet is felhasználják az ügy szolgálatában, a „szövetségi egészségügyi felvilágosító központ” (Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung) honlapja azzal a magyarázattal szolgál a fiataloknak, hogy a homoszexuálisok és leszbikusok „az ágyban ugyanazt teszik, mint amit a heteroszexuálisok... Látod, nem is olyan nagy a különbség...” Sajnos ezt kifejezetten mondani kell, mert a társadalom még mindig a férfi-nő kapcsolatot „tartja normálisnak.”¹⁷

¹⁶ A. RIEBEL, *Homosexualität als Erziehungsziel (Homoszexualitás mint nevelési cél)*, in: *Tagespost*, 2001. 1. 3., 9. oldal.

¹⁷ Vö. „szerelmi lexikon” (Liebeslexikon), www.loveline.de.

II. A homoszexualitás ideológiájának betörése egyházi körökbe

A homoszexuális-mozgalomnak gyorsan és feltűnésmentesen sikerült benyomulnia egyházi, sőt katolikus körökbe is! Pál apostolra hivatkozva azt mondhatjuk: elhagytuk az igazságot, és hirtelen igen nagy „zavar” lett úrrá rajtunk.¹⁸ A szellemi „ajtók”, úgy tűnik, nyitva állnak a meleg-ideológia előtt, amely így különösebb nehézség nélkül hatolhat be a különböző egyházi közösségekbe. Mindenekelőtt két eszme készíti elő számára az utat:

- Megnyitja a szíveket az az elképzelés, mely szerint a homoszexuálisok egy elnyomott kisebbséget alkotnak, akiknek az emberi jogait gyakran és „különösképpen az egyház” nem vette figyelembe: sok keresztény szerint bünbánatot kell tartanunk, és jóvátétel szükséges, ami csakis a homoszexuálisok elfogadásában állhat. Végső soron Jézus is mindig az elnyomottak oldalán állt, ahogy ezt a keresztényeknek megkülönböztetés nélkül és szakadatlanul mondták, és hirdetni fogják.
- Másrészt sokan úgy vélik, a szexuális szerelemért folytatott küzdelem újabb szakaszáról van szó: az egyház a korábbi, „kizárólagos nemzés-etikán” (ahogyan tudni vélik) túllépve, felismerte immár a szexuális szerelem értékét, amelyre most már a melegek is joggal tarthatnak igényt. Ez a – keresztények számára oly csábító – gondolatmenet sajátos erőt kap a fogamzásgátlás körüli vitából, illetve a katolikus egyház erre vonatkozó tanításának széles körű visszautasításából. Ha ugyanis a szexuális egyesülés természeténél fogva csak a „szerelem kifejeződése”, a nemzést pedig lényegtelen elemnek tartjuk, ami a szeretet megkárosítása

¹⁸ Róm 1,18kk. Vö. Hittani Kongregáció, *Lelkipásztori szolgálat (Seelsorge)*, 4 és 8; *Evangelium vitae*, 21.

nélkül kikapcsolható – akkor a homoszexuális együttlét alapvető természetlensége és biológiai ésszerűtlensége sem annyira jelentős. Ha tehát a homoszexuálisok egyébként „éppúgy képesek szeretni” és a kereszténység fő parancsolata a szeretet, nem is lehet másképp, mint hogy a homoszexuális „szeretet” erkölcsileg jó, akkor pedig mindenképp, ha valamilyen módon a házassághoz hasonló szilárd kapcsolatba ágyazódik.

1. Válságjelek az evangélikus keresztényeknél

Az evangélikus közösségek helyzetét A. Foitzik *Nem tartós konszenzus* című írása, a következőképpen jellemzi: „Mindenekelőtt a német evangélikus egyház néhány tagegyházában a homoszexualitás teológiai-etikai megítéléséről, illetve a homoszexuális viselkedésről szóló eszmecsere vezetett a közelmúltban heves vitákhoz. A vita lefolyása arra enged következtetni, hogy belátható időn belül ebben a témában nem várható sem egységes evangélikus álláspont, sem felekezeti határokon túllépő konszenzus. Sőt, ez talán nem is lehetséges.”¹⁹

Valójában két összeegyeztethetetlen csoport áll szemben egymással. Míg az egyik csoport a meleg ideológia alapján megáldja a meleg kapcsolatokat, és homoszexuálisokat avat fel pásztori szolgálatra, addig a „hitvalló közösség”, a nemzetiszocialista uralomnak ellenálló evangélikusok csoportjára támaszkodva, az ún. „schladmingi nyilatkozatával” a nemek bibliai rendjére hivatkozik.²⁰ *A házasság szentsége* cím alatt az 5. szakaszban ezt olvassuk:

„Mivel a házasság lényege férfi és nő sajátosan nemi különbözőségében, hivatásuk és adottságaik kölcsönös kiegészítésében áll, az azonos neműek között fennálló, házassághoz hasonló partnerkapcsolatok

¹⁹ FOITZIK, *Konsens*, 424f. oldal.

²⁰ A nyilatkozat egyik aláírója O. Sakrausky, volt osztrák evangélikus püspök. Ő ebben a kérdésben szemben áll a hivatalában őt követő H. Sturm püspökkel.

alapvetően ellentmondanak Isten akaratának, és nem lehet őket megáldani. Ezért Isten, mind az Ó-, mind az Újszövetségben, elutasítja és elítéli őket (Lev 18,22; Lev 20,13; MTörv 23,17; Róm 1,26kk; 1Kor 6,21; 1Tim 1,10).

Kihívásként éljük meg, hogy tanúságot tegyünk a homoszexuális érzelmű emberek előtt a nemi átítatódás megváltoztathatóságáról, hogy lelkipásztori gondoskodásban találkozzunk velük és Jézus Krisztusba, a mi Urunkba és Megváltónkba vetett hitre és az Isten parancsaival összhangban lévő megváltoztatott életstílusra bátorítsuk őket (1Kor 6,9–11).”

Hasonló panaszt fogalmaz meg a „Spandauer Bánatnyilatkozat” (Spandauer Busswort) is: „Protestáns egyházi vezetők, teológiai professzorok és lelkipásztorok, messzemenően nem tettek eleget lelki védelmező feladatuknak”, mert pl. a homoszexuális partnerkapcsolatok kérdésében „nem tiltakoztak elég egyértelműen, sőt, álkeresztény módon, legitimálták is azokat”.²¹

Az evangélikus egyház „fő áramlata” azonban más irányba megy: a *Neue Züricher Zeitung*, az evangélikus egyházban történő jelentős eseményekre hivatkozva, ámulattal jegyzi meg, hogy „az elmúlt évszázadokban a melegek legtradicionálisabb és legkeményebb kritikusa az egyház volt. Annál meglepőbb, hogy éppen az egyházban történnek markáns változások. Úgy tűnik, hogy főleg a protestáns egyház, legalábbis a városi kantonokban, egyre inkább feladja a homoszexualitásnak a teremtés hibájaként vagy a Teremtő akaratának bűnös perverzizációjaként való megítélését.”²² Hogy mennyire így áll a helyzet, jól mutatja a württembergi evangélikus közösség aláírásgyűjtési akciója, amely

²¹ Spandauer Bußwort. Unser Volk unter Gottes Gericht und Gnade (Spandauer bánatnyilatkozat. Népünk Isten ítélete és kegyelme alatt, 2000. 11. 22, amelyet Peter Beyerhaus (a konvent elnöke, Oskar Sakrausky (az Európai Hitvalló konvent elnöke) és Hanns Schrödl (a német evangélikus egyház Hitvalló Közössége konferenciájának elnöke) írtak alá.

²² P. HAERLE, *Neue Züricher Zeitung*, 1994. 6. 26–27, 45. oldal.

szerint az összes lelkész és lelkésznő mintegy harmada (802) szolidaritást vállal homoszexuális kollégáival: Leszbikus és meleg lelkészek is élhessenek „félelem nélkül a lelkészlakban”. Az egyházi vezetőség megfogalmazása mindenestre határozottabb: a szolgálatot nem akadályozhatja, és nem élhetnek együtt a párok a lelkészlakokban.²³

2. Vita az anglikán egyházban

Az anglikán egyházban is jó ideje dagad a krízis. Az anglikánok viszonyulását a homoszexualitáshoz az 1998-ban rendezett Lambeth-konferencián vitatták meg és döntötték el – a továbbiakig. A püspökök alaposan felkészültek, informálódtak, majd meghallgatták a konferencia folyamán, amit férfiak és nők homoszexuális hajlamaiktól való megszabadulásukról mondani tudtak. A szóváltás heves volt: a liberális szárny legszélén olyan férfiak álltak, mint J. Sponge püspök, a leszbikus és meleg teológusok felszenteléséért folytatott küzdelem élharcosa, aki másokat „fundamentalistaként” írt le, és azzal fenyegetőzött, hogy „2000-ig megvalósítjuk határozatainkat”. Ezzel szemben afrikai püspökök arra hivatkoztak, hogy a kereszténység kezdetén Ugandában is felmerült a homoszexualitás kérdése, az első keresztények itt azért haltak vértanúhalált, mert visszautasították a király homoszexuális kívánságainak teljesítését.²⁴

Különösen fontos szerepet játszottak a vitában az iszlám országokból érkezett püspökök. Egy afrikai püspök így fogalmazott: „Ha beleegyezünk a meleg életű lelkészek felszentelésébe, evangéliumi öngyilkosságot követünk el.” Feltehetően annak hatására, amit Christl Vonholdt-tól, a téma egyik legjobb ismerőjétől és meggyógyult érintettétől is hallottak, a püspökök döntő többsége egyelőre a biblikus hagyomány tanítása mellett döntött:

²³ EPD 2001. 5. 2, 11. oldal.

²⁴ Vö. Brennpunkt Seelsorge. 1998/5, 116. és 122. oldal.

„A konferencia

- a) az egyház figyelmébe ajánlja az emberi szexualitással foglalkozó szekció jelentését.
- b) A Szentírás tanítását szem előtt tartva, megerősíti a házastársi hűséget egy férfi és egy nő élethosszig tartó kapcsolatában, és úgy véli, hogy mindazok számára, akiknek nincs hivatásuk a házasságra, az önmegtartóztatás a helyes út.
- c) Tudomásul veszi, hogy vannak köztünk homoszexuális hajlamú személyek. Közülük sokan tagjai az egyháznak és mindennapjaik, illetve kapcsolataik rendezettsége érdekében keresik a lelki gondozást, az egyház erkölcsi útbaigazítását és Isten életet megváltoztató erejét. Kötelességünknek tarjuk, hogy meghallgassuk a homoszexuális emberek tapasztalatait. Szeretnénk megnyugtatni mindnyájukat, hogy Isten szereti őket, és minden megkezesztelt, hívő és hűséges ember, szexuális orientációjától függetlenül, Krisztus testének teljes jogú tagja.
- d) Az Írással összeegyeztethetetlenként utasítja el a homoszexuális gyakorlatokat, és egyben felhívja minden tag figyelmét, hogy szexuális hajlamától függetlenül, lelkileg és érzékenyen szolgáljon mindenkit, és ítélje el a homoszexuálisoktól való irracionális félelmet, a házasságban megnyilvánuló erőszakot és a szexualitás trivializálásának és kommercializálásának minden formáját.
- e) Nem ajánlhatja sem a homoszexuális kapcsolatokat legitimációját vagy megáldását, sem pedig a homoszexuális kapcsolatban élő emberek felszentelését.
- f) Felszólítja az érsekeket és az ACC-t (Anglican Council of Churches), hogy az anglikán egyházban az „emberi szexualitás”-sal kapcsolatos tanulmány megfigyelésére teremtsenek lehetőséget, a kapcsolódó álláspontokat és forrásanyagot pedig mindenki számára tegyék elérhetővé.
- g) Tudomásul veszi a Kuala Lumpur-i Nyilatkozat fontosságát és a IV.26, V.I, V.IO, V.23 és V.3S számú határozatban kifejezésre

juttatott aggodalmat az Írás házasságra és szexualitásra vonatkozó tekintélyével kapcsolatban, és felszólítja az érsekeket és az ACC-t, vonják be ezeket megfigyeléseikbe.”

1998. augusztus 5-én a Lambeth-konferencia 45 tartózkodás, 70 nem és 526 igen szavazat mellett elfogadta a fenti Nyilatkozatot.

Persze egy ilyen határozattal, akkor is, ha azt egy közösség legfelsőbb tekintélye hozza meg, nincs minden elintézve. Ezt bizonyítják a további fejlemények: az „Integrity”, az episzkopális egyház²⁵ homoszexuális egyesületének elnöke, a Glenn Dale-i lelkész, Michael Hopkins, 2001. március 16-án az *Associated Press*ben úgy nyilatkozott, hogy az 1998-as konferencia óta megszűnt a konszenzus. Ami az Egyesült Államokat illeti, az episzkopális egyház soron következő, 2003-ban tartandó konferenciája – véli Hopkins – fel fogja adni a jelenlegi álláspontot, és hivatalosan engedélyezni fogja az azonos nemű párok esketési rítusát. A lelkészek szentelésére vonatkozóan azt mondja Hopkins: „Nem látjuk szükségét, hogy bármiféle rendelkezést bocsássunk ki. Már kész tények előtt állunk.” Úgy becsüli, hogy az episzkopális egyház egyházmegyéinek negyede-harmada már alkalmaz homoszexuális és leszbikus lelkészeket.²⁶ Jött, aminek jönnie kellett: 2003-ban a homoszexualitását nyíltan vállaló Gene Robinsont szentelték fel az episzkopális egyház püspökévé. Rowan Williamsnak, az anglikán egyház fejének az volt a véleménye erre vonatkozóan: tönkremehet miatta az egyház. Valóban több közösség levált és – többek között – afrikai közösségek felé fordult. Ráadásul az episzkopális egyház „Anglican Communion”-ja kizárással fenyegetőzött, ha nem változtatják meg álláspontjukat.²⁷ A metodistáknál és presbiteriánusoknál is hasonló a helyzet. A kérdés, úgy tűnik, egy sor protestáns közösséget megoszt.

²⁵ Így nevezik az anglikán egyházat az USA-ban.

²⁶ Vö. www.zenit.org.

²⁷ Az interneten: Kath.net 2006. március 6.

3. A krízis jelei a katolikus egyházban

Kétségtelen, hogy egy felnőtt katolikus számára, aki az egyházi nyilatkozatokat ismeri, és valóban elfogadja, legkésőbb a világkatekizmus megjelenése óta világos, hogy mit is kell gondolnia a homoszexualitásról. Ez a tan szerves egységet képez a kutatási eredményekkel, ahogy az különösen Ch. Vonholdt munkáiban, illetve „Narth” és „Gaytos-*straight*” weboldalain dokumentálva van.

A homoszexualitás ideológiája ennek ellenére nemcsak Amerikában,²⁸ hanem a közép-európai térségben is mélyen behatolt katolikus körökbe;²⁹ egyetemi szinten, egyházi weboldalakon, minden lehetséges egyházi publikációs orgánumban. A tendencia még némely hittan-könyvben is kimutatható. Szinte számtalan példa hozható fel.³⁰

A példák jól illusztrálják a helyzetet, a Tanítóhivatal oly világos irányelvei és az USA-beli Courage úttörő pasztorális munkája ellenére, amelynek példaértékűnek kellene lennie. Biblikus szóhasználattal azt mondhatnánk, hogy farkasok támadtak a nyájra, sok bárányt elejtettek és a nyájat szétszórták, de a pásztorok közül egyesek még mindig összetévesztik őket kutyáikkal.

4. A „meleg”-ideológia és annak „katolikus” formája

A „meleg” kifejezés ma már sokak számára nem szitokszó, valami mást jelent, mint a „homokos”: „melegnek lenni” ugyanis magában foglalja a szexualitás egy bizonyos értelmezését és a homoszexuális életmód mellett való döntést. Miben is áll azonban a „meleg”-doktrína,

²⁸ Vö. Harvey példái, *Person*, 79ff.

²⁹ Éppúgy Amerikában, vö. NICOLosi, in: *Deutsches Institut für Sexualität*, 43ff.

³⁰ Vö. LAUN A., *Homosexualität*, 2. kiadás. Eichstätt 2001, 216–222. 2001 óta sok példát nevezhetnénk meg, különösen egyházmegyei weboldalakon.

amikor „keresztény” vagy „katolikus” színben igyekszik magát feltüntetni?

- A heteroszexuális cselekvés pótlékeként a fogolytáborokban és börtönökben megjelenő „nyomorék homoszexualitással” (H. Heinz) szemben, a homoszexuális hajlam tulajdonképp „genetikai” vagy „biológiai” „adottság”. Keresztény kontextusban a „teremtés egyik variánsáról” beszélnek, és arra következtetnek, hogy a homoszexualitás ezért Istentől származik és jó.
- Mivel a homoszexuális irányultság „adottság”, ezért megváltoztathatatlan. Következésképp lehetetlen valakit csábítással homoszexuálissá tenni. A reklám legfeljebb csak arra tudja buzdítani a meleget, hogy vállalják homoszexualitásukat.
- Bár a homoszexualitás bevallottan terméketlen, mégis értékes, minthogy szeretetre való képesség, keresztény szóval tehát „Isten ajándéka”. Minden olyan leértékelő ítélet, mint a „rendellenesség”, „torzulás”, „betegség”, „szexuális elhajlás”, „fajtalanság” vagy „perverzió”, téves, az érintett emberek negatív diszkriminációját és megsértését jelenti.
- Mivel a homoszexuális hajlam adottság, a terápiás kísérletek nemcsak értelmetlenek, hanem egyfajta erőszakot követnek el az érintetten. Minthogy a „terápia” fogalma logikailag „betegséget” feltételez, jogtalanul jár el mindaz, aki csak a szájára is veszi.
- Ha a homoszexuális hajlam veleszületett, akkor az illető ember „lényegéhez” tartozik. Az érintetteknek tudatosítaniuk kellene „homoszexuális identitásukat”, és ezzel homoszexuális hajlamaikat is „el kellene fogadniuk”, a fiataloknak pedig segítséget kellene kapniuk ebben. Ez mindenekelőtt azt is jelenti, hogy a saját nemük iránt vonzalmat érzők „képesek integrálni és integrálniuk is kell” homoszexuális hajlamaikat saját szerelmi életükbe.
- A katolikus erkölcteológia következtetése az ember „természetéből” „az erkölcsi követelményre”, homoszexuálisokra is érvé-

nyes kell legyen: aki homoszexuális, homoszexuálisan is kell élnie.

- Mindez vonatkozik a kívülállókra is: az „embert elfogadni” magában foglalja homoszexuális hajlamának igenlését is. Ha ezt az igent megtagadjuk, jogtalanul járunk el vele szemben, ami súlyos depresszióhoz, sőt öngyilkossági gondolatokhoz vezethet.
- A szeretetben megélt homoszexuális életstílus azonos értékű a heteroszexuális életstílussal.
- A társadalomnak mindezen felismerések alapján le kellene vonnia a következtetést, és el kell törölnie azokat a törvényeket, amelyek a homoszexuális és a heteroszexuális polgárok közötti egyenlőtlenséghez vezetnek: ami egyenlő értékű, annak egyenlő bánásmód alá kell esnie, a pusztá „másságot” nem érheti hátrányos megkülönböztetés.

5. „Teológiai elemek”

Azok a keresztény körök, akik ma a homoszexualitást másképpen értelmezik, mint a hagyomány eddig tette, jobbra teljesen átvették a homoszexuális mozgalmak minden „hittételét”. Feltűnő, hogy ezek „tudományos” megalapozottságát minden feltétel nélkül elfogadják. Aki ezeket mégis kétségbe vonja, azt nem szakszerű, nyugodt érvelés fogadja, hanem érzelmi alapú vádaskodás. Amikor E. Fischer, a feldkirchi egyházmegye papja és terapeutája, vette a bátorságot, hogy a korszellemnek ellentmondó véleményt fogalmazzon meg, tomboló agresszió volt a válasz, holott mindenkinek, aki az általa kiadott dokumentációt kezébe veszi, be kell vallania, hogy az szakszerű és sok komoly publikációra van alapozva.³¹ A meleg-mozgalom egyházi képvise-

³¹ Vorarlbergben a 90-es években.

lői – azok is, akik heteroszexuálisak – átveszik a meleg-doktrínát, és „lefordítják” keresztény terminológiára:

- A konstitucionális homoszexualitás nem jelent eltérést az Isten által alkotott rendtől, hanem a teremtés egyik „Isten akaratára szerinti való változata”.
- Amennyiben két ember homoszexuális kapcsolata a szeretet kifejeződése, éppolyan vagy hasonló „ajándéka Istennek”, mint a heteroszexuális szerelem, hálát kell tehát adnunk érte.
- Mára egyenesen divattá vált „az egyházat” morális felsőbbrendűségi pozícióból vádolni: egész története során – mondják – sohasem figyelt az emberi jogok megsértésére, vak volt a homoszexualitás igazi természetére és a homoszexuálisok jogaira. Az egyháznak van mit „behoznia és bevallania” ezen a téren, olvashatjuk az egyik gátlástalan egyházi röpiraton. „A keresztény egyházak semmit sem tettek a homoszexuálisok koncentrációs táborokban történt zaklatása és megsemmisítése ellen, évszázadokon át hozzájárultak viszont az ellenük irányuló negatív diszkriminációhoz.” Az egyház sürgető feladata, a homoszexuálisok tekintetében is, „az emlékezet megtisztítása”. E szerzők ajkán ez annyit jelent: az egyháznak meg kellene változtatnia tanítását.
- A homoszexuálisok elleni jogtalanság kemény magva, szexuális viselkedésük „bűnként” való értelmezése. Ez az egyház szűkös, az ember szabadságát korlátozó erkölcsfogalmára nyúlik vissza, amellyel már a múltban is megbántott sokakat. Istennek hála, ma már világosan látszik, mennyire téves a „parancs és engedelmisség heteronóm erkölcsének” korábbi „modellje”, amely ma nyilvánvalóan annyira merev, hogy képtelen „egy dinamikusan fejlődő társadalomnak” megfelelni. Aki kitart emellett, annak el

kell viselnie, hogy infantilisnek és erkölcsi kiskorúnak tekintésék.³²

- Az alternatívát „egy autonóm, tapasztalatorientált és lelkiismereti alapú felelősségetika” jelenti. Aki e szerint gondolkodik, nem vesz át többé „kritikátlanul... előre megszabott normákat” (mondjuk az egyházi Tanítóhivatal normáit), hanem maga vizsgálja meg, vajon azok az individuális és társadalmi tapasztalatra vonatkoztatva megállják-e a helyüket. Ha individuálisan hozunk normákat, ez természetesen „etikai pluralizmushoz” vezet, és ezek a normák a változó „tapasztalatoknak” megfelelően „történelmileg is változnak”. Egyesek, ezen „autonóm morál” értelmében, egyenesen a szexuális önmeghatározás emberi jogáról beszélnek.
- Bár ez az „etika” objektíve könnyebben vezet „szabadossághoz és önkényességhez”, mint a régi modell, semmi esetre sem támogatja a promiszkuitást. Éppen ellenkezőleg, a homoszexuális szeretet elismerése révén végre lehetővé válik, hogy „a házasság katolikus szerelmi etikáját kreatív módon a konstitucionális, azaz veleszületett homoszexualitásra vonatkoztassák és átértelmezzék”. Ezt jelenti a homoszexuális kapcsolatok „etikai elismerése”.³³
- Aki visszautasítja a homoszexuális hajlamot, egyben azt a személyt utasítja vissza, akinek „lényegéhez” tartozik ez az Isten által teremtett és akart hajlam. Aki nem ismeri el ezt a hajlamot, az azt mondja a másik embernek: Neked nem lenne szabad létezned! Ez pedig radikálisan ellentmond a keresztény szeretetnek.
- Igaz ugyan, hogy a Biblia mind az Ó-, mind az Újszövetségben egy egészen más nyelvet beszél, ez azonban „korfüggő”: Pál

³² A linzi Katolikus Családmozgalom *Erkölcsteológiai állásfoglalás a homoszexualitás problémája és a homoszexuálisokkal való bánásmód kapcsán* című írásában (1998).

³³ Kathpress, 1996. 9. 25, 4. oldal.

például nem ismerte a homoszexuális hajlam és cselekvés közötti különbséget, nem tudta, „hogyan létezik homoszexuális személyiség-orientáció”. Egyébként is, a Biblia más szöveghelyeit sem vesszük ma már védelmünkbe (így a homoszexuálisokra vonatkozó halálbüntetést!), miért ne kellene tehát a Biblia szexualitásra vonatkozó fundamentalista normáit is éppoly kritikusan vizsgáljuk?

III. A katolikus egyház tanítása a homoszexualitásról

Aligha van olyan tévedés, amely ne tartalmazná az igazság egyes elemeit, és épp ezzel összefüggésben ne jelentene kihívást egy mélyebb belátásra való eljutáshoz. Ha összehasonlítjuk a szexualitásra vonatkozó általános, különösen pedig a kifejezetten homoszexualitásra vonatkozó tanfejlődést, ahogy az a XX. század során zajlott, azokkal a – mai szemmel nézve – rendkívül szerencsétlen kijelentésekkel, amelyeket a korábbi idők keresztényei fogalmaztak meg, be kell látnunk: az egyház tanítása éppen a viták során mélyült el és tisztult meg még inkább a nem keresztény elemektől.

1. Egy történeti megjegyzés

Minél jobban ismeri az ember a történelmet, annál óvatosabb a történeti érvekkel.³⁴ Itt nincs helye annak, hogy a homoszexualitás egyházi értékelésének történetét ismételtelen bemutassuk.³⁵ Mára azonban köz-

³⁴ Vö. pl. CAMPE, *Lieben*; KAPLAN, *Mona-Lisa-Syndrom*.

³⁵ Vö. J. Spindelböck írása in: LAUN, *Homosexualität*, 161kk; MATTEI, *Homosexualität*, „Une hydre...”

helyé lett a vád, hogy a zsidó-keresztény hagyomány kezdeteitől fogva szexualitásellenes volt. Ez ügyben szinte kizárólag a kereszténységre hivatkoznak, holott az éppen ebben a vonatkozásban elválaszthatatlan a zsidóságtól. Ebből következően az alábbi két megjegyzés közül az egyik a liberálisoknak, a másik a konzervatívoknak szól:

a) A zsidó-keresztény kinyilatkoztatás szexualitásra vonatkozó hozadéka és a három „szexuális forradalom”

Az igazság minden vonatkozásban szabadabbá tesz. Amennyiben a homoszexualitás valóban az, aminek a kereszténység és a zsidóság egyaránt tartja, nevezetesen eltévélyedésnek, akkor nagyon fontos, hogy az egyház ezt elmondta és elmondja az embereknek. A tévedés, főleg pedig a hazugság mindig kiskorúságot és szolgaságot is jelent.

Dennis Prager kicsit talán élesen, de lényegében helyesen fogalmaz, amikor azt állítja, hogy a történelem első, valóban megszabadító jelentőségű „szexuális forradalma” a zsidóság műve és érdeme, amelyet a kereszténység vitt tovább. Miben is állt ez? Abban, hogy a szexualitás voltaképpen és egyetlen legitim helyeként a nászágyat jelölte meg. Ezáltal elérte, hogy „a társadalmat többé nem a szex uralta, a férfi és nő közötti szerelem és szexualitás elmélyült... és megkezdődött a nők helyzetének megjavítása.”³⁶ Ez a forradalom természetesen csak egy évszázadokon át tartó, fáradságos küzdelem révén valósulhatott meg. A visszaesések láttán, amelyek kísérték, talán egyenesen azt kell mondanunk, hogy csak a huszadik században valósult meg igazán³⁷ – ami semmit sem változtat történeti érdemein:

- „Annak a világnak, amely az emberi szexualitást”, tárgyától függetlenül, „’behatolóra’ és ’behatoltra’ osztotta, a zsidóság azt vá-

³⁶ PRAGER, *Ablehnung...*, 88. oldal.

³⁷ Vö. LAUN, *Liebe, Ehe...*, 65kk.

laszolta: 'Nincs igazatok, a szexualításban különbséget kell tenni férfi és nő között.'

- Annak a világnak, amely a nőt szülőgépként kezelte, s a romantikus és szexuális figyelmességre méltatlannak tartotta, a zsidóság azt válaszolta: 'Nincs igazatok, az erotikus szerelem kizárólag a nőre irányulhat.'
- Annak a világnak, amely számára az érzékiség és a testi szépség az élet legfőbb értékét jelentette, a zsidóság azt válaszolta: 'Nincs igazatok, az etika és a szentség a legfőbb javak.'"³⁸

1968. lelketlen „második szexuális forradalmának” köszönhetően a szexuális kőkorszakba estünk vissza, amelynek a „harmadik szexuális forradalom” az igazi alternatívája, amiről valójában még a katolikusok sem vettek teljesen tudomást, annak ellenére, hogy megtörtént. Ez a „harmadik forradalom” a házasságon belüli szerelem ethosának fejlődését jelenti, amely a huszadik század 30-as éveiben kezdődött, D. v. Hildebrand és A. Adam munkáit követően a katolikus egyházban. A Tanítóhivatal a II. Vatikáni Zsinaton megerősítette ezt, a következő idők pápai pedig kiteljesítették, mindenekelőtt II. János Pál, akit bizvást nevezhetünk „a házastársi szerelem és életszentség pápájának”.³⁹

b) A homoszexualitáshoz való katolikus viszonyulás

A huszadik században a katolikus egyházban végbement a homoszexualitás tekintetében is egy szükséges és fontos tisztázó folyamat. Ennek egyik fő oka a humán tudományok kutatásainak recepciója, és ebből fakadóan a homoszexualitás lényegének jobb megértése. Éppoly fontos része volt e fejlődésnek az egyház szemléletének az a filozófiai-teológiai megújulása, amelyet én a „harmadik szexuális forradalomnak” neveztem. Az egyházi Tanítóhivatal már idézett nyilatkozatainak

³⁸ PRAGER, *Ablehnung...*, 91. oldal.

³⁹ Vö. LAUN, *Liebe...*, 65kk.

tudatában a katolikus ember számára nem kétséges:⁴⁰ bár a homoszexuális hajlam rossz (*Übel*), de nem bűn (*Sünde*), ezért éppúgy el kell viselni, mint bármi rosszat, amely az embert éri. Erre is vonatkozik, hogy „egyik viselje a másik terhét”. A fizikai rosszal szemben azonban a homoszexualitás bűnre csábít, és „kísértést” jelent az érintettek számára, mivel a homoszexuális viselkedés objektíve nézve bűn, ami azt jelenti, hogy megzavarja az ember Istenhez és embertársaihoz való viszonyát. Az ember maga azonban „szexuális orientációjától” függetlenül birtokolja a tőle elidegeníthetetlen emberi méltóságot, amelyet Isten megteremtésének aktusában adott neki. Ezért szeretetreméltó, tehát valóban „méltó a szeretetre”. Ezt ma könnyebb belátnunk és elismernünk, mint korábban, hiszen régebben egyáltalán nem volt világos a homoszexuális hajlam és a homoszexuális cselekedetek közti különbség. Ma már azonban világosan látjuk: a homoszexuális ember általában, a kivételektől eltekintve, nem szabadon választotta a hajlamát, és homoszexuális cselekvése is gyakran szenvedélyszerű kényszer hatása alatt áll. Európában a homoszexualitás kriminalizálása után csak a legutóbbi idők hoztak toleranciát, majd „elismerést”, sőt támogatást. A homoszexualitáshoz való ezen négyféle viszonyulást szem előtt tartva a keresztény ember differenciált magatartását így írhatnánk körül:

A keresztények továbbra is jogtalanságként (*Unrecht, Crimen*) értékelnek bizonyos homoszexuális aktusokat, amelyeket az államnak éppúgy kötelessége büntetnie, mint a heteroszexuális bűncselekményt.⁴¹

A keresztény ember a homoszexuális aktust és a „meleg életstílust” objektíve bűnnek tartja, mégis tolerálja, mint minden bűnt, amely a bűncselekmény küszöbén belül marad.

⁴⁰ Vö. S. Reuffurth írása ebben a könyvben, 179kk.

⁴¹ „Kriminalizálást” emlegetni itt éppoly félrevezető, mint a művi abortusz vitája esetében, hiszen azt sugallja, hogy a szabad döntésünktől függ, hogy valami büntettnek számít-e vagy sem, és nem fordítva: Egy büntett (*crimen*) nem azért az, ami, mert valaki büntetté nyilvánította, hanem fordítva, azért jár érte büntetés, mert büntett.

A keresztény ember úgy látja, az azonos nem iránti hajlam rossz (*Übel*), mert az érintetteket megfosztja a normális házaseset lehetőségétől, és esetleges kísértést jelent. Ezt a hajlamot is tolerancia illeti meg, de mindenesetre másfajta, mint az imént említett.

A keresztény ember elismeri a homoszexuális hajlam terhét hordozókat emberként, azaz nem redukálja őket hajlamaikra, hanem testvéri szeretettel fogadja el őket, mint minden embert, hiszen mindegyikünknek van valamiféle terhe.

A keresztény ember nem támogatja a homoszexualitást, de támogatja a szexuális önmegtartóztatásban való barátságot a szexuális zavarban szenvedő emberekkel, illetve ezek egymás közti barátságát. Senki sem foglalta ezt olyan találóan össze, mint P. J. Harvey.

F. Mitterer egyik színművében, az *Ábrahámban* az egyik szereplő így kiált fel: „Mit akar mondani Isten? Azt mondja, pusztítsátok el a homoszexuálisokat!”⁴² Egyetlen keresztény ember sem mondhatott volna korábban ilyet anélkül, hogy bűnt ne követett volna el, ma pedig ilyen szavak és gondolatok mögött csak vétkeken téves lelkiismeret képzelhető el.

c) A homoszexuális hajlamú emberekkel szemben az emlékezet megtisztítása

Bármennyire is sajnálatosak egyes mai követelések, tévednénk, ha nem vennék tudomást róla, és nem ismernénk el korunk előrelépését a homoszexuális hajlamú emberekkel való bánásmód tekintetében. Bizonyos időkben, utoljára a nemzetiszocialisták koncentrációs táboráiban, nagyon rosszul bántak a homoszexuálisokkal, és tagadhatatlan, hogy ebben nem egy keresztény is jócskán vétkes. Az, hogy a „szodomiták-

⁴² A 4. felvonásban a plébános a homoszexuálisokat vádolja az AIDS miatt, és azt isteni büntetésként értelmezi, miközben így kiált fel: „A pestis azért terjed, mert túl soká túrtünk meg benneteket... Mit is mond Isten? Azt mondja, semmisítsétek meg a homoszexuálisokat.” Az „isteni büntetés” problémájához vö. LAUN, *AIDS*.

nak” milyen eltúlzott jelentőséget tulajdonítottak, bizonyos különös, „jámbor” történetekben is visszatükröződik. Szent Jeromosra hivatkozva Szent Bonaventura tudni véli, hogy Jézus születésének éjszakáján az egész világon egy csapásra halt meg minden „szodomita” férfi és nő.⁴³ Szodoma tüzes pusztulásának bibliai leírása sokak fantáziáját megindította, és ezzel bizonytalanságot hozott a homoszexuális aktusok bűnösségének mértéktelen eltúlzásához. Még ha számításba vesszük is, hogy a korabeli szerzők nem tudták, hogy a homoszexuális hajlam nem szabad döntés eredménye, akkor is idegenül hat és érthetetlen egyesek véleménye, hogy a homoszexuális aktus a legsúlyosabb bűn, még a gyilkosságánál is súlyosabb.⁴⁴ Az igazság sokkal inkább az, hogy akik egyet is megkötöztek és elevenen megégettek ezek közül a szerencsétlenek közül, sokkal súlyosabb bünt követtek el, mint áldozataik.

Különös egyébként az is, ahogy a korábbi olvasók kizárólag a szodomiták homoszexuális bűneire vonatkoztatták a város pusztulását, erkölcstelen életük egyéb bűnére viszont nem. Ezekiel próféta Jeruzsálemhez hasonlítja Szodomát, és a szodomiták egy sor más bűnét sorolja fel, így pl. azt, hogy „nekik és leányaiknak a gőg és a telhetetlenség, az önteltség és az elbizakodottság volt a bűnük. Biztonságban éltek és nem gyámolították a szegényt és a nyomorultat, felfuvalkodtak és iszonyatos dolgokat műveltek színem előtt. Ezért szétszórtam őket, amint magad is láttad. Szamaria a te bűneidnek a felét sem követte el. Te sokkal több szégyenletes dolgot műveltél, mint ő. Amikor elkövetted ezeket a galázatos dolgokat, igazoltad nővéreidet.”⁴⁵

Az ilyen egyoldalú bibliaolvasatok, de mindenekelőtt a homoszexuálisok ellen elkövetett oly szörnyűséges tettek láttán valóban helyénvaló az „emlékezet megtisztítása”. Ehhez hozzátartozik az is, hogy az egyház egyébiránt joggal tekintélyes (sőt szent) személyiségeinek bizonyos, korhoz kötött kijelentései, amelyek tudományosan vizsgálha-

⁴³ MATTEI, *Kirche...*, 20. oldal.

⁴⁴ MATTEI: *Kirche...*

⁴⁵ Ez 16,49–51.

tók és megvitathatók, nem ismételhők meg olyan hangsúllyal, mintha azok a „tulajdonképpen katolikus álláspontot” fejeznék ki. Nem igaz, hogy egy vélemény „minél radikálisabb, annál katolikusabb”! Csak az igazság és a szeretet meghatározó.

Azonban csak féligazság lenne, ha nem mennénk egy lépéssel tovább: ma sok liberális kereszténynek is sürgető szüksége van az „emlékezet megtisztítására”, akik a „tolerancia” színében tetszelegnek, és éppen ezzel, úgymond a túloidalról okoznak sérelmet a homoszexuálisoknak. Két prófétai hangot szeretnék megemlíteni:

Jerry Kirk, ohioi protestáns lelkész, így ír: „A homoszexuális embernek nem marad semmi reménye, ha Jézus Krisztus egyháza megváltoztatja a maga szexualitásra és erkölcsre vonatkozó történeti és biblikus értelmezését, amely szerint a homoszexualitás bűn, amelyből meg kell térni. Ha a kereszténység ebben meghátrál, az egyház, még ha 'az egész világot megnyeri is', 'a saját lelkét mégis elveszti'. Az Írás nem lenne tekintély többé, és az egyház nem követné többé Jézus Krisztust. Átmenetileg talán jobban érezné magát, de csupán olcsó látzatkegyelmet kínálna fel, ami egyáltalán nem kegyelem. Istenben ugyanis a bűnös igazul meg, nem a bűn.”

A homoszexuális mozgalom elleni szellemi ellenállás fokozatos leépülése láttán van den Aardweg így ír: „semmilyen mentsége nincs azoknak a heteroszexuálisoknak, akik csatlakoznak a 'homoszexualitás normalizálásának ideológiájához', és nem hajlandók határozott erkölcsi különbséget tenni akár közömbösségből, akár a tetszeni akarás oppor-tunizmusából, vagy a társadalmi visszautasítástól és haragtól való félelemből teszik ezt. Sokan nem őszinték. Annak ellenére, hogy belül érzik, a homoszexualitással valami nincs rendben, mégis inkább a nyilvánosan érvényes véleményt visszhangozzák és leborulnak 'a piactér bálványai' előtt, ahogy John Locke megfogalmazta. Amennyiben humanitárius szerepre vállalkoznak, tragikus homoszexuális sorsok kialakulásához járulnak hozzá, és ezért hivatásuk és társadalmi feladatuk szerint maguk is felelősek. Ezen túlmenően hozzájárulnak ahhoz az

általános elbizonytalanodáshoz, hogy mi is a normális szexualitás és a házasság, és így a hagyományos család felbomlását is előmozdítják.”⁴⁶ Aki ma úgy gondolja, hogy fájlalni kell a „gerendát” keresztény elődei szemében, az előbb a saját gondolkodását tisztítsa meg a tévedés szálkáitól. Talán arra fog rájönni, hogy „szálkái” közt van, amelyik „gerenda” méretű. Itt az ideje tehát, hogy nemcsak az emlékezet, hanem sok mai keresztény ember gondolkodása is megtisztuljon a melegmozgalom tévedéseitől és hazugságaitól, amint azt az említett példák mutatják.

2. Megjegyzés a melegek alapdogmájához: Létezik „homoszexuális identitás”?

A kérdés, hogy a homoszexualitás örökletes-e vagy sem, nem tartozik sem a Tanítóhivatal, sem a teológus kompetenciájába, mégis érdemes elgondolkodni rajta, hiszen a vélemény, amely szerint „adottságról” van szó, a homoszexualitás képviselői esetében nyilvánvaló „érdekhez” kapcsolódik, nevezetesen ahhoz az érdekhez, hogy tényleg így is legyen! Ez a sürgető kívánság természetesen veszélyezteti a válasz józan tárgyilagosságát. A válasz, amely szerint „a homoszexualitás igenis adottság, az ember melegnek születik”, azt igyekszik bizonyítani, hogy az emberlét legitim változatáról van szó, amely az illető személy identitásához tartozik, nem lehet csábítás eredménye, ezért értelmetlen gyógyításáról beszélni, sőt jogtalanságot jelent azzal szemben, akit terápiában akar részesíteni, hiszen azt annak „természete” ellen teszi. Ha a homoszexuális hajlam „adottság” volna, azt mondhatnák: „génjeinkben van, nem tehetünk róla, ilyennek kell elfogadnotok bennünket”.⁴⁷

⁴⁶ AARDWEG, *Homosexualität...*, 101. oldal.

⁴⁷ JORDAN, *Alles...*, 89. oldal.

A tézis, mely szerint a homoszexualitás „adottság”, ami az érintett személy identitásához lényegileg tartozik hozzá – mivel e tézishoz egy sor megállapítás kapcsolódik – a meleg-ideológia központi dogmájává lett. Az, hogy ebben sokan „hisznek”, a mozgalom sikerét jelenti, mert – a maga is homoszexuális – történész, D. Altmann szerint ez olyan pozícióba kényszerít minden kritikust, „amelyben immár nem egy bizonyos – véleményük szerint antiszociális – magatartás ellen harcolnak, hanem a homoszexuális polgárok jogai megtámadójának tűnnek”.⁴⁸

a) A homoszexualitás nem adottság

Anélkül, hogy dilettáns módon más tudomány területére tévednénk, a szakemberek beszámolóí alapján tarthatatlannak kell tartanunk ezt az állítást:

- Semmiféle bizonyíték nincs arra, hogy a homoszexualitás örökletes lenne. Le Vay (1991) és D. Hamer (1998) idevonatkozó kísérletei épp kudarcukkal bizonyítják, hogy nincs rá tudományos bizonyíték,⁴⁹ sőt, ellenkezőleg, a legendás „meleg gén” („gay gene”) pusztán „fantomnak” bizonyul az alaposabb vizsgálat során!⁵⁰
- Ezzel szemben régebben majdnem minden, de ma is sok orvos és terapeuta tartja a homoszexualitást gyermek- és ifjúkori fejlődési rendellenességnek.
- Azzal az állítással szemben, hogy a homoszexualitás az érintett személy megváltoztathatatlan adottsága, F. Jaffét idézhetjük, a Planned Parenthood és Population Council elnökhelyettesét, aki valóban minden gyanú felett álló tanú és nem vallásosan gondolkodó ember. B. Berelsonhoz írott levelében ugyanis a szüle-

⁴⁸ Deutsches Institut, *Homosexualität...*, 176. oldal.

⁴⁹ VONHOLDT, *Homosexualität...*, 133. oldal.

⁵⁰ JORDAN, *Alles...*, 93. oldal.

tések számának csökkentése érdekében egyik lehetséges intézkedésként a homoszexualitás támogatását ajánlja.⁵¹ Ha azonban meg volna arról győződve, hogy a homoszexualitás adottság, hogyan gondolhatna arra, hogy növelheti a százalékos arányát? Ezekben a körökben nyilvánvalóan pontosan tudják, hogy nagyon is létezik csábítás – bizonyosan nem minden fiatalkorú esetében, de egyeseknél biztosan.

- Ezen felül érvként hozhatók fel a tanúk: azok a volt melegek, akik néhai homoszexuális érzéseikről beszélnek, ma azonban arról tudnak beszámolni, hogy más nemű partner vonzza őket. Hogyan volna ez lehetséges, ha a homoszexualitás adottság lenne? Azt hinné az ember, tényekkel szemben nehéz vitatkozni.
- Ha a homoszexualitás örökletes volna, a homoszexuálisoknak idővel ki kellene halniuk, sőt, már ki kellett volna halniuk, hiszen csak kivételes esetben közösülnek más nemű emberrel, márpedig csakis így adhatnák tovább homoszexuális „adottságukat”. Ráadásul, az adottságot nem minden esetben örökli az utód, a számuknak tehát pusztán matematikailag nézve folyamatosan csökkennie kellene.
- A homoszexualitás öröklése egyetétjű iker kísérleteknél pontosan kimutatható kellene, hogy legyen, ez azonban, ahogyan Satinover kimutatta, nem így van.
- Nehezen magyarázható, sőt, egyenesen érthetetlen lenne a homoszexuálisok számának erős ingadozása az egyes népek történelmének bizonyos időszakában.

⁵¹ RICHES, *Sex...*, 14k.

b) A Katekizmus fordítási hibája

Az „adottság” tézis védelmében tanítóhivatali szövegek (a Katekizmus és a *Persona humana* nyilatkozat)⁵² tekintélyét sem lehet felhozni. Bár a Katekizmus német fordítása valóban azt állítja, vannak „homoszexuális adottságú” nők és férfiak, és a *Persona humana* szóhasználata is hasonló. Két dolgot kell azonban figyelembe venni: A Katekizmus jelenlegi (2001), nem végleges német fordítása hibás: az eredeti francia szövegben „tendances homosexuelles foncières” áll, a kifejezés tehát nem határozza meg, honnan származnak ezek az „irányultságok” – a szöveg „hajlamokról”, nem pedig „adottságokról” beszél! A következő kiadás már korigálni fogja ezt a hibát, a 2358. számú szöveghely tehát így szól majd: „A férfiak és nők nem jelentéktelen száma mélyen homoszexuális hajlamú. Ez a rendellenes hajlam a legtöbbjüknek megpróbáltatást jelent.”

Ami a *Persona humana* nyilatkozatot illeti: a szöveg egyes szerzők véleményét idézi, és csak nagyon óvatosan tulajdonít nekik bizonyos szavahihetőséget. Ez tehát nem magának az egyházi Tanítóhivatalnak az ítélete.

Ráadásul, még ha a tanítóhivatali szövegek szerzői tényként említénék is ezt az adottságot, ez semmit nem bizonyítana, és meghagyná a katolikus ember szabadságát, hogy úgy gondolkozzon a dologról, ahogyan véleménye szerint gondolkodnia kell. Ebben a kérdésben ugyanis sem a Katekizmus, sem a Tanítóhivatal nem illetékes, hiszen annak eldöntése, hogy a homoszexualitás genetikailag meghatározott vagy sem, nem az egyházi tanítás kompetenciája.

⁵² *A Katolikus Egyház Katekizmusa*, 2358; a *Persona Humana*, 8. „veleszületett hajlamról” és „patologikus adottságról” beszél.

c) A következtetések nem kényszerítő erejűek

A meleg-mozgalom következtetései akkor is elvétik az igazságot, ha a homoszexualitás veleszületett lenne, és az említett ellenérvek nem állnák meg a helyüket. Ugyanis:

- Az érvelés, amely szerint az azonos nem iránti öröklött szexuális hajlam ipso facto, az öröklés ténye miatt valamiképp a teremtés „Isten akarata szerinti változata”, a „naturalista tévkövetkeztetés” tipikus esete: a tényből, hogy valami olyan, amilyen, nem következik, hogy értékes és jó. Ha ez a következtetés szükségszerű volna, az összes súlyos fogyatékossgát is „a teremtés jó változatának” kellene tekintenünk.
- Az sem következne belőle, hogy az ezen „adottság” szerinti életforma nem bűn, mivel „adottság”. Ha ez helyes lenne, akkor egy ember „veleszületett agresszió-ösztönéből” arra kellene következtetnünk, hogy szabad ölnie. Tudvalevő, hogy az alkoholszenvedély öröklhető, de attól még nem lehet Isten akarata szerint valóként értelmezni.
- Az a következtetés, hogy egy örökletes homoszexualitásnak teljességgel gyógyíthatatlannak kell lennie, szintén téves. Bár az öröklött betegségek máig nem gyógyíthatóak, egyes betegségek következményei azonban messzemenően gyógyíthatók vagy csökkenthetők (pl. öröklött rendellenességek esetében). Az sem zárható ki, hogy a jövőben a génterápia megoldást hoz erre. Amennyiben mégsem, az „örökletes” és a „gyógyíthatatlan” között akkor sincsen belátható összefüggés, sőt az is elképzelhető, hogy a nemi identitás zavara az egyetlen örökletes betegség, amely gyógyítható lenne. Hogy ez így van vagy sem, ténykérdés, és nem szögezhető le posztulátumok alapján.

3. A homoszexualitás okai

Mi az oka annak, hogy vannak nemi identitásuk zavarával küzdő emberek? A hit és a tudomány válaszai különbözőek. Mindkét válasz más és más síkon helyezkedik el, nem mondanak ellent egymásnak, hanem kiegészítik egymást.

a) A hit válasza

A *Rómaiakhoz írt levél*ben ezt olvassuk: „Ezért Isten szívük vágya szerint kiszolgáltatta őket a tisztátalanságnak, hadd gyalázzák meg saját testüket. Isten igazságát hamissággal cserélték fel, s inkább a teremtmények előtt hódoltak, mint a Teremtő előtt, aki mindörökké áldott. Ámen. Ezért szolgáltatta ki őket Isten a saját gyalázatos szenvedélyeiknek. Asszonyaik a természetes szokást természetellenessé váltották fel. A férfiak hasonlóképpen abbahagyták az asszonnal való természetes életet, egymás iránt gerjedtek vágyra, vagyis férfi a férfival űzött ocsmányságot. De meg is kapták tévelygésük megszolgált bérét” (Róm 1,24–27).

Pál tehát Istentől való elfordulásként írja le a homoszexualitást. Ez azt jelenti, hogy maga a tény, hogy vannak ilyen emberek, „valamiképpen” összefügg az Istentől való elfordulással. Ahogyan Pál mondja, az isteni „harag” következménye. Biblikus értelemben ennek az „isteni haragnak” az *adikia* az oka, az Isten akaratát bűnös módon megtagadó emberiség vétkeisége.⁵³

Ebből a magyarázatból azonban nem következik, hogy a homoszexuális hajlamú ember ispo facto nagyobb bűnös lenne, mint bárki más. A homoszexuális hajlamnak bűnre való visszavezetése rejtélyes, hasonlóan, mint a halál és betegség okozati összefüggése a bűnnel. Ez annyit

⁵³ Vö. HAYS, *Homoszexualitást...*, 30kk. – Helyesen hívja fel E. Käsemann a figyelmet arra (HAYS, 33), hogy „Pál paradox módon felcseréli az okot és az okozatot: az erkölcsi perverzió Isten haragjának a következménye, nem pedig az oka.”

jelent, hogy valamiképpen minden halál összefügg a bűnnel, de megbetegszik és meghal mindenki, a bűnösök és a szentek egyaránt. Abszurd lenne viszont egy ember náthájából „kis bűnökre”, tüdőgyulladásából pedig „nagy bűnökre” következtetni.⁵⁴ A vakon született ember történetében Jézus félreérthetetlenül elutasította az ilyesféle álteológiát. A homoszexuális hajlam esetében is igaz tehát, hogy a bűnnek, de nem a konkrét ember bűnének a következménye, aki ezt a hajlamot felfedezi magában.

Ez természetesen nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy van, aki szándékos kísérletezés során lesz homoszexuális hajlamú (mint az alkoholszenvedély esetében az ivás révén), de annak a lehetőségét sem, hogy valakit a szülői csábítás vagy helytelen magatartás „tesz” homoszexuálissá. Hogy ez lehetséges-e, s ha igen mennyiben, azt nem a teológusoknak és nem az egyháznak a dolga eldönteni, hanem a terapeutáknak.

Érthetetlen egyébiránt, hogyan állíthatják egyes emberek, hogy Pál – annak ellenére, hogy jól ismerte a görög világot, ismerte a pedofil és homoszexuális kapcsolatot – az emberi és a személytelen homoszexuális kapcsolat közötti különbséget nem ismerte, és mindent egy kalap alá vett. A homoszexuális hajlam „Isten ajándékaként” való értelmezése tehát éles ellentétben áll a biblikus tanítással, amely Isten haragjának a következményeként jellemzi.

b) A tudomány válasza

A homoszexualitás itt tárgyalt, bűnre való visszavezetésén kívül (a hit válasza) az egyháznak nincs saját „véleménye” az ember homoszexuális hajlamának okáról. Ebben a kérdésben a megfelelő kutatásokra van

⁵⁴ Ez az AIDS-betegekre is érvényes, vö. LAUN, *AIDS...*, 157kk.

utalva, és tanulnia kell belőlük, amint azt a Hittani Kongregáció nyilatkozata is megállapította.⁵⁵

„Senki sem születik homoszexuálisnak”, állítja az amerikai terapeuta, R. Cohen (aki maga is meleg volt!). A homoszexualitás, állítja Cohen, nem szexuális probléma, hanem fejlődési rendellenesség a saját identitást illetően. Ebben más tényezők mellett úgy tűnik fontos szerepet játszik az apa-kapcsolat. Mindenesetre biztosnak látszik: az egyetlen okot kereső magyarázatok nem kielégítőek, és nem minden eset egyforma.

A szakemberek útbaigazítása mindenesetre fontos az egyház és minden nevelő számára. A feminista ideológia igyekszik minden férfi és női „viselkedést” egy – helyettesíthető – „szerepre” redukálni, lehetőleg „egyenlő” nevelést követelve minden fiú és lány számára. Ha azonban az apa férfi volta fontos a gyermekek fejlődése szempontjából, akkor fejlődés-lélektani síkon fontos az „Atya Isten”-ről szóló üzenet is, és ugyanez érvényes a férfi családban elfoglalt helyzetére vonatkozóan is. Alkalmasint meggátolja a homoszexuális elferdülést a fejlődésben, tehát prevencióként szolgál a homoszexualitás ellen. Jól rimel minderre, amiről Satinover, a zsidó orvos számol be: az ortodox zsidók körében alig létezik homoszexualitás.⁵⁶

4. Homoszexualitás – „betegség” vagy a kisebbségi lét egy variánsa?

a) Férfi és nő – az emberi természet

Arra a kérdésre, hogy vajon „rendellenességnek” tartanánk-e, ha egy oroszlánnak három lába volna, a válasz igen, hiszen látni, hogyan bot-

⁵⁵ Hittani Kongregáció, *Lelkipásztori szolgálat*, 2.

⁵⁶ SATINOVER, *Homosexuality...*, 213. oldal. Az utalásért J. Rötzernek tartozom hálával.

ladozik (= anatómiai szerkezete miatt), a túléléshez pedig négy lábra van szüksége (= vadászatra való teleológiai irányultsága miatt). Ennek felismerése semmilyen magas fokú tudományos kutatást nem igényel. Amennyiben azonban az oroszánoknak akár csak egy százaléka háromlábúnak születne, és a háromlábú oroszán más technikával, de ugyanolyan ügyesen tudna futni, és ugyanolyanok lennének a túlélési esélyei, mint a négylábú állat esetében, aligha mondhatnánk meg, melyik „az igazi oroszán”, vagy hogy a háromlábú miért nem pusztán „változata” a négylábú oroszánnak és rendellenességgel rendelkezik. Az oroszán egész „felépítése” és a négy láb jelentősége megmutatja, hogy a háromlábú oroszán „rendellenesség”, hiányzik ugyanis valami-je, amivel „az oroszánnak” rendelkeznie kellene.

A minket foglalkoztató kérdésre vonatkoztatva ez így fogalmazódik meg: Vajon miért heteroszexuális hajlam tartozik az emberséghez, nem pedig homoszexuális? Mivel a kérdés filozófiai és teológiai természetű, a válasz is csak ezen a síkon adható meg:

A férfi és a nő nemi felépítésének és teleológiájának vizsgálata azt mutatja, hogy két férfi szexuális „egyesülése” szó szerint lehetetlen. Bármit is tesznek egymással, tettük terméketlen marad, és nem jöhet létre valóságos egyesülés. Valójában sem az anatómia, sem a szexualitás biológiai, sem pedig a szerelem szexuális testbeszéde értelmében nem illenek össze.

- Az azonos neműekre irányuló hajlamot azért tartjuk eltévelyedésnek, mert nem felel meg az emberi természetnek. Az embert ugyanis Isten „férfinak és nőnek” teremtette, így, és nem másképp. Azt is mondhatnánk, a férfi „magányát” egy másik férfi nem oldhatta volna fel, ezért teremtette Isten a nőt – a másik embert, aki illik hozzá, aki kiegészíti őt, akivel az emberlét új teljességét élheti át, aki „csont a csontomból és hús a húsból”, ahogyan a Biblia fogalmaz. Paradox módon épp azért nem lehet „férfiúi hús”, hogy „hús lehessen az ő húsából”. Az új „ember-

nek” azért kellett nőnek lennie, hogy a férfival összeilljenek. Csak a női mivolt gyógyítja az ő magányos férfi voltát.

- A homoszexualitás azért is rossz, és nem egyszerűen változata a teremtésnek, mert objektíve bűnös az a viselkedés, amelyhez vezet. A bűnbeesés óta minden ember sok más rendetlen hajlamot hordoz magában, amely ellentmond Isten teremtés-gondolatának – „az ember természetének”: a gőg, a hiúság, az irigység, az embertárs felesége utáni vágy, a bírvágy, a gyermekek iránti szexuális vágy stb. Az efféle rosszra való hajlamok az egyház véleménye szerint nem tartoznak az ember „lényegéhez”, Istentől akart természetéhez. Az ember „igazi” természetéhez alapvetően nem tartozhat rosszra való hajlam – önmagában véve minden teremtmény jó.
- Egyébiránt a feminista ideológia is igazolja, hogy a homoszexualitás „természeti adottságként” való értelmezése összeegyeztethetetlen a zsidó-keresztény emberképpel. Képviselői ugyanis azért „szeretik” a homoszexuálisokat, mert úgy tűnik számukra, hogy az ő követeléseiket jelenítik meg, azaz a megélt nemi szerepnek (*gender*) a függetlenségét a férfi és a nő biológiai felépítésétől (*sexuality*).⁵⁷

b) „Homoszexuálisok”, „homoszexuális hajlamú emberek” és „melegek”

Mivel a maga módján az azonos nem iránti hajlam is, a homoszexuális cselekedet pedig kifejezetten, ellentmond Isten teremtés-gondolatának, senkit sem szabad homoszexuális hajlamára redukálni, és úgy tenni, mintha ez alkotná a lényegét. „Senki sem születik homoszexuálisnak” (R. Cohen), minden ember heteroszexuális, egyesek esetében azonban a heteroszexualitást beteges módon elnyomják a homoszexuá-

⁵⁷ Vö. LAUN, *Katholische Kirche...*, 4kk.

lis érzések: „Heteroszexualitásunkat ezer félelem fojtja el”, mondja C. Cook, aki maga is homoszexuális volt.⁵⁸ Nem léteznek „homoszexuálisok”, csak olyan emberek, akik Isten képmásai, és akik, a bűnbeesés következményeként, ilyen hajlamokat hordoznak magukban. J. Harvey és mások azt mondják, még azt a beszédmódot is kerülni kellene, hogy „ő homoszexuális”. Ez a pont fontosabb, mint ahogy ez első pillantásra tűnik. A gyermekek elleni szexuális erőszak egyik példája jól megvilágítja ezt. Ulla Fröhling, a gyermekkori brutalitás okozta többszörös személyiségzavarral vagy disszociatív identitászavarral küzdő emberek között szerzett tapasztalatai alapján, óva int attól, hogy egyszerűen „zavarról” beszéljünk. Az érintettek számára ez ugyanis „nagyon sértő”. „Ezek az emberek úgy érzik, egész létüket minősítik zavarként, ezért egyesek inkább többszörös személyiségről beszélnek – nem pedig zavarról.”⁵⁹

Itt is hasonló a helyzet: nincsenek „homoszexuálisok”, csak az azonos nem iránti hajlammal rendelkező emberek. Más szóval, az ember nem „azonos” ezzel a zavarával, ez nem határozza meg identitását, hanem hozzá képest valami külsődleges, amellyel az érintett „szemben áll”, még ha kezdetben éppoly kevésbé tud is elszakadni tőle, mint bármely más szenvedéstől.

Bármennyire is meglepő, „a homoszexuális orientációt sem a zsidó-keresztény hagyomány, sem az antik világ, sem a középkor nem ismerte, holott a görög-római világban széles elterjedt jelenség volt a pederasztia és a homoszexuális prostitúció. A homoszexuális aktust jelölő kifejezéssel ellentétben, a homoszexuális orientációra sem a héber, sem a görög, sem a latin nyelvben nincs szó. ... A homoszexuális hajlam és a homoszexuális aktus közötti különbség a körülbelül száz évvel ezelőt-

⁵⁸ NICOLOSI, *Identitát...*, 80. oldal.

⁵⁹ Vö. FRÖHLING, *Gewalt*, 30. oldal. Az érintett „Pauline” keserűen megjegyzi: azt, ami az érintettek lelkének életmentő reakciója, „zavarnak” nevezik!

ti viselkedéskutatásra vezethető vissza.”⁶⁰ A „homoszexualitás” fogalmának tulajdonképpeni „kitalálója” a magyar-német származású író, Kertbeny Károly Mária, aki 1869-ben használta először a szót, amit az egy évvel korábban, az egyébként homoszexuális ügyvédhez, Karl Heinrich Ulrichshoz írott magánlevelében is használ.⁶¹

Ahogy korábban az orientáció és az aktus közötti különbségtétel hiánya vezetett téves megítéléshez, úgy redukálja a „homoszexuális ember” fogalma az érintetteket a hajlamaikra.

Az azonos neműekre irányuló hajlamtól ismételten meg kell különböztetnünk a belső megnevezésként használatos „meleg” kifejezést. A „homoszexuális” kifejezéssel ellentétben ez nem szexuális orientációt, hanem a „társadalmi-politikai identitást” fejez ki, és a homoszexuális életstílus mellett hozott döntés eredménye.⁶²

c) Az azonos neműek közötti „szexuális szerelem” lehetetlensége

A férfi és a nő olyasmire képesek, amire sem két nő, sem két férfi nem képes, azaz egyrészt életet adni, és családot alapítani. Nem képesek másrészt arra a testi egyesülésre sem, mely a teljes szerelem testbeszéde.⁶³

⁶⁰ Vö. a Szegedi Egyetem Katolikus Hittudományi Karának honlapja: www.theol.u-szeged.hu/konyvtar/irodalom/szexual_etika.

⁶¹ Ulrichs a harmadik nemet a homoszexuális emberben igyekezett felfedezni, élete vége felé pedig szexuális orientációjuknak megfelelően, 12 nemet különböztetett meg. – Húsz évvel később ez a fogalom az angol nyelvterületen is megjelent, vö. VONHOLDT, *Menschenbild...*, 131. oldal; vö. J. Spindelböck írása, in: LAUN, *Homoszexualität*, 161kk és a Szegedi Egyetem honlapja.

⁶² Vö. NICOLOSI, *Identität...*, 76. oldal.

⁶³ PRAGER, *Ablehnung...*, 90. oldal: „A judaizmus nem tud megbékélni a homoszexualitással, hiszen az számos saját princípiumát tagadja. Elutasítja az életet, Isten kívánságát, hogy a férfi és a nő együtt éljenek, és az egész emberiség zsidó értelmezés szerinti alapvető struktúráját, a családot... Ha van a zsidóságnak alapvető mondanivalója, akkor azt a Tóra következő mondata foglalja össze: „életet és ha-

Hogy a homoszexuálisok terméketlenek, az éppoly nyilvánvaló, mint az, hogy a terméketlenségük hiányosság, nem érték. Az állítás azonban, hogy nem képesek „szeretni”, azért vált ki oly heves tiltakozást, mert ezzel az érvrendszer egy további, mégpedig döntő fontosságú láncszeme szakad meg, hogy tudniillik a helyesen megélt szexualitás homoszexuális formájában is a szerelem testbeszédének kifejezőeszköze, ezért – így szól az érv – azt egyházilag is el kellene végreismerni. Az ellenérv tehát abban áll, hogy ha Pál ismerte volna az említett különbségtételt, nem ítélte volna el a szeretetteljes homoszexuális aktust, és világosan megkülönböztette volna azt bűnös, személytelen és szeretet nélküli formájától.

Nagyon óvatosnak kell itt lennünk, amikor azt mérlegeljük, vajon „éppúgy” ki tudják fejezni a homoszexuálisok a „szerelmüket”, ahogyan azt a férfi és a nő a házasságban teszi.

A heteroszexuális kapcsolatra is érvényes, hogy a szexuális aktus csak meghatározott lelki és fizikai feltételek mellett „megtestesült szeretet”, a teljes odaadás testbeszéde. A házasságban sem tekinthető minden szexuális cselekvés „szerelemnek”, rutin is lehet vagy pusztán szükséglet-kielégítés és rendkívüli esetben még házasságon belüli erőszak is.

Ahhoz, hogy a heteroszexuális egyesülés valóban feltétlenül, megszorítás nélkül „szeretetnek/szerelemnek” legyen nevezhető, a lélek részéről szükséges a házasságban kimondott igen és a házastársi szeretet, a test részéről pedig a férfi és nő egymást kiegészítő szembenállása, beleértve a természetes végrehajtást, tehát a férfitag behatolását a női hüvelybe, és a lemondást fogamzásgátló manipulációkról. Kizárólag e feltételek mellett képes az emberi test titokzatos módon arra, hogy teljes egészében a termékeny szerelem szexuális nyelvét beszélje.

lált, áldást és átkot tártam a szemetek elé. Így hát válaszd az életet, hogy te is, utódaid is életben maradjatok” (MTörv 30,19). A judaizmus igent mond mindarra, ami életet ad; küzd minden ellen és kirostál mindent, ami halált jelent... Szükséges tehát, hogy a szenvedélyeket a házassághoz kösse.”

Ha minden előfeltétel adott, tehát ideális esetben, a szexuális egygyé válás egyenesen szent cselekmény. Az pedig, hogy a házasság hétköznapijaiban – mint minden más erkölcsi törekvésnél – számtalan árnyalat fordul elő, magától értetődik.

Jelen kérdésünkre vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy ha két homoszexuális férfi jó barátságban van, abból még nem következik, hogy kettejük szexuális aktusa ipso facto a „szerelem kifejeződése”. Ehhez hiányoznak az előfeltételek: a házasságkötés képessége, a fizikai egygyé válás képessége és a szexuális testbeszéd. Azt mondhatni: bár képesek egymást szexuálisan felizgatni, ami azonban a szeretetet illeti, a test két férfi találkozásakor néma marad. Nem tudnak szexuálisan szeretni, mert egyszerűen nem képesek rá. Amit ők testi szerelemnek neveznek, pusztán jóhiszemű illúzió és ámitás. A legjobb esetben sem több partnerek kölcsönös, barátságos értelmeltettségénél a másik szexuális kielégítéséhez. Hogy a másik barátságból fakadó segítése a szexuális kielégülésben kisebb rossz („jobb”), mint egy férfivécében történő anonim szexuális aktus, az nem szorul magyarázatra.

Különbséget kell tehát tenni két barát szexuális cselekvése (akik „szeretik” egymást), és a szerelemben való szexuális egyesülés között: az előbbire homoszexuálisok is képesek, a második csak férfi és nő között lehetséges, közöttük is csak az említett feltételek mellett. Feltéve, hogy egy nő odaadás nélkül, minden szempontból „kívülről”, azzal a céllal izgatja szexuálisan a férjét, hogy testi kielégülést okozzon neki, akkor a szexuális aktust a másik iránti jóakarattal motiválja, de nem a „szerelem testbeszéde”, ezért objektíven téves.

A homoszexuális milió szexuális valóságát illetően, amennyire jogtalan lenne minden homoszexuális kapcsolattól az emberi minőséget elvitatni, annyira valótlannak, ha úgy teszünk, mintha a homoszexuális kapcsolatok általában hasonlóak volnának a hitvesi szeretetkapcsolatokhoz. Egy 1978. évi vizsgálat szerint a megkérdezettek 83%-ának több

mint 50 partnerrel volt szexuális kapcsolata, 28%-ának több mint 1000 (!) szexuális partnere volt!⁶⁴

d) Tudományos tekintélyek a „betegség” mellett és ellen

A homoszexualitás – bárhogyan is nevezett – betegség volta körüli vitákban a szakemberek magabiztosan idézik az Amerikai Pszichiátriai Társaság 1973. évi döntését, amely törölte a homoszexualitást a pszichés betegségek listájáról. Más kép tárul azonban elénk, ha megismerjük az előzményeket, amelyek ehhez a döntéshez vezettek. A jelenlevő és szavazatukat leadó pszichiáterek ugyanis nem a tudományos érvek, hanem a meleg-mozgalom hatalmas nyomásának engedve hoztak döntést.⁶⁵ Bevezettek ugyanakkor egy új fogalmat is, ti. az „én-szimptomás homoszexuális orientáció” kategóriáját, amivel a homoszexualitást kerülő úton, ismét felvették a lelki zavarok sorába.⁶⁶ Vannak emellett más jelek is, amelyek mutatják, hogy mennyire megkérdőjelezhető az akkori döntés. Egy amerikai szaklapban J. M. Baley, G. Remafedi és R. Friedman újabb tanulmányokról számolnak be, amelyek a homoszexu-

⁶⁴ Vö. a Szegedi Egyetem Katolikus Hittudományi Karának honlapja: www.theol.u-szeged.hu/konyvtar/irodalom/szexual_etika.

⁶⁵ Vö. COHEN, *Coming out...*, 230. oldal. Vö. Deutsches Institut, *Homosexualität...*, 168. oldal és az ott megadott irodalom. A Szegedi Egyetem honlapján ezt illetően egy nyomtatási hiba szerepel. Ott ugyanis ezt olvassuk: „Ezért 1973-ban az Amerikai Pszichiátriai Társaság, az erős lobbizás ellenére, aránylag kis többséggel, úgy döntött, hogy a jelenséget nem lehet betegségnek tekinteni.” A helyes megfogalmazás azonban a következő: „az erős lobbizás miatt” és nem annak ellenére.

⁶⁶ A diagnózis száma F66.11, amely a WHO nyilvántartásában az ICD-10 kód alatt szerepel: *Weltgesundheitsorganisation, Internationale Klassifikation psychischer Störungen*. Klinisch-diagnostische Leitlinien. Verlag Hans Huber, Bern 1991. (Lelki zavarok nemzetközi osztályozásának klinikai-diagnosztikai vezérelvei az ENSZ egészségügyi szervezete szerint), ahol ennek a zavarnak a definíciója így hangzik: „A ... szexuális preferencia egyértelmű, az érintett személynek mégis az a kívánsága, hogy ez – a vele összefüggő pszichikai vagy magatartási zavarok miatt – megváltozzon és lehetőségei szerint aláveti magát a megváltoztatásra irányuló kezelésnek.”

alítás és a pszichopatológia összefüggésére mutatnak rá, és ezzel újra nyithatnák a vitát.⁶⁷

R. Spitzer fejlődése is érdekes, aki hathatósan közreműködött az Amerikai Pszichiátriai Társaság döntéshozatalában. Jelenleg azt a „széles körben elterjedt” véleményt veti kritikai vizsgálat alá, hogy valóban megváltoztatható-e egy felnőtt ember homoszexuális orientációja. „Az utóbbi évek említésre érdemes változást hoztak abban a kérdésben, hogy a homoszexuális orientáció pszichoterápia révén való megváltoztatása kívánatos és lehetséges-e”, írta egy levelében, amelyben szakmai kollégáit kéri, támogassák a projektet.⁶⁸ Egy interjúban közelebbről világítja meg gondolatait: bár továbbra is amellettt döntene, hogy „a homoszexualitás nem betegség”, azonban hozzáteszi, „intuitíve mégis az az érzésem, hogy itt valami nincs rendben”. Az a tanulmány is elgondolkodtatja, amely olyan homoszexuálisokról szól, akik azt állítják, orientációjuk megváltozott. Amikor erről a tanulmányról kérdezik, R. Spitzer vonakodás nélkül „terápiáról” beszél (amely fogalom logikailag előfeltételezi a betegséget!), és kijelenti: „az eredmények meggyőzőek, hiszen sokszor valóban döntő lépéseket dokumentálnak a homoszexuálisok heteroszexuálissá való fejlődésében... Fontosnak tartjuk ezeket a vizsgálatokat, mert a meleg-mozgalomnak majdnem sikerült az egész világot meggyőznie, hogy ilyesmi egyáltalán nem fordul elő. Egyelőre azonban az a benyomásunk, hogy bizony nagyon is megtörténik.” Mindebből kitűnik: még az az ember sem hisz a

⁶⁷ Vö. Arch Gen Psychiatry, 1999/oct/56, 883–888. oldal, *Homosexuality and Mental Illness*, Suicide and Sexual Orientation, Homosexuality, Psychopathology, Suicidality.

⁶⁸ A feljéc a „College of Physicians & Surgeons of Columbia University/New York” nevet, és a 2000. 5. 14-es dátumot viseli. Az emberek olyasmit emlegetnek, írja kollégáinak címzett levelében, mint „meaningful sustained changes in not only sexual behavior but also sexual fantasy and attraction” (értelmesen fenntartható változások nemcsak a szexuális viselkedésben, de a szexuális fantáziában és vonzódásban is). A német megfelelőben pedig ez olvasható: Spitzert „ez meggyőzte..., de tudományosan is meg akarja alapozni” – ezért írja tanulmányát.

tételben, aki az említett döntéshozatalban maga is meghatározóan közreműködött.

Ettől a sajátos önellentmondástól eltekintve azt kell mondanunk, egy nemzeti orvosi társaság döntése semmire sem „bizonyíték”, kiváltképp, hogy nem egyhangúlag hozták meg. A tudomány területén a tekintélyre való hivatkozás köztudottan a leggyengébb érv, s a történelem során gyakran volt jogos a tudományos „lázadás”. Érdekes módon 1900 körül, épp a homoszexualitás betegségként való definíciója szolgált érvként a büntetőjogi felelősség alóli felmentésre, hiszen a betegség nem büntethető!

De ha már tekintélyről van szó, jelentős személyiségeket lehetne felsorolni, akik az amerikaiak döntésével szemben, a homoszexualitást a legkisebb vonakodás nélkül betegségnek tartották. C. G. Jung állítja: „a homoszexuális ember képtelen arra, hogy férfi voltát bensőjében találja meg, ezért azt biológiai-szexuális szinten keresi”.⁶⁹ Az ismert osztrák pszichiáter, E. Ringel is hasonlóan fogalmaz: „a homoszexualitásnak semmi köze sem örökléshez, sem adottsághoz, sem hormonális kisikláshoz, sokkal inkább neurotikus tünet...”, „mintapéldája az olyan szexuális tünetegyüttesnek, amely mögött valójában személyiségzavar húzódik meg”. Ebben a csábítás is „további fontos szerepet” játszhat, kezelése pedig „az ismeretlen okok feltárásában áll. E posztulátum helyességét számos sikeresen kezelt eset bizonyítja.” Kilátás a sikerre persze csak akkor lehetséges, „ha a kezelés idejében elkezdődik, még mielőtt a perverzió megszokottá válna”, és ha az érintett maga is akarja.⁷⁰ V. Frankl is magától értetődő módon beszél „homoszexuális perverzióról” és „betegekről”.⁷¹ Ehhez a tanúkhöz hozzá kell számítanunk az összes orvost és terapeutát, akik gyógyulásokról számolnak be. Nehéz volna elhiteni, hogy például Anna Freud hazudott volna, vagy ne lett volna alkalmas a homoszexualitást diagnosztizálni, és a gyógyulást

⁶⁹ NICOLOSI, *Identität...*, 80. oldal.

⁷⁰ RINGEL, *Selbstschädigung...*, 63. oldal.

⁷¹ FRANKL, *Psychotherapie...*, 80kk, 85. oldal.

megállapítani.⁷² Sok homoszexuális, aki arról számol be, mennyire szenved, maga a tanú rá, hogy a homoszexualitás betegség. Mindezeket a kijelentéseket nem lehet a „gonosz és intoleráns környezetre” visszavezetni, ahogyan szokás szerint teszik. Aki úgy véli, hogy a meleg-ideológia a melegek érdekeit képviseli, el kellene gondolkodnia, amikor azt hallja, hogyan vádolják volt homoszexuálisok az Amerikai Pszichiátriai Társaságot, amiért a „politikai korrektség” nevében elárulta a tudományt és felszólítják őket, „adjanak magyarázatot” 20.000 ember szexuális orientációjának megváltozására!⁷³

E megfontolások fényében csak megrökönyödéssel lehet az Európai Parlament előszóban idézett határozatát tudomásul venni: törvények és büntetőjogi rendelkezések révén akarnak olyan embereket, akik vágnak szabadulni homoszexuális hajlamuktól, arra kényszeríteni, hogy szenvedésük útját folytassák. Ez a homoszexuálisok jogtalan üldözésének és korlátozásának új és paradox formája, csak éppen a „másik oldalról”, de éppoly igazságtalan és éppoly gyötrelmes, mint a korábbi téveszmék.

e) A homoszexualitás orvosi problémái

A homoszexualitás betegség volta mellett egy további kézenfekvő érv is felhozható. Az az állítás, hogy a „természet egyik változata”, amelynek a működése (nem pedig a vele való visszaélés) betegséghez vezet, önellentmondást rejt magában. A szervek normális használata ugyanis nem vezethet a szerv károsodásához. Nos, amint azt a homoszexuálisok tipikus szenvedései tanúsítják, a test „nem viseli el” a homoszexuális gyakorlatot. Itt nemcsak az AIDS-re gondolunk, amelyet a heteroszexuális aktus is átadhat, hanem a homoszexuális élet szokványos fizikai következményeire. Különösképpen az időskorban szokásos kö-

⁷² Idézi NICOLOSI, *Identitát...*, 79. oldal.

⁷³ Narth-Bulletin, 2000/1, 1. oldal.

vetkezmények rosszak, hiszen a végbélnyílás, ideológiától függetlenül, nem alkalmas „erre”. Vannak olyan érintettek, akik arra kéri orvosait, figyelmeztessék a fiatalokat a kínzó és szégyenletes szenvedésre, amely rájuk vár!⁷⁴

Ugyanebbe az irányba mutatnak azok a vizsgálatok, amelyek azt állítják, hogy a heteroszexuális férfiakkal szemben, a homoszexuálisok között (a már említett nehézségektől eltekintve) gyakrabban fordul elő vírusos hepatitisz, máj- és bélrák, emésztési zavar, immunbetegség, depresszió és ennek megfelelően magasabb öngyilkossági arány. Ebből következik, hogy a homoszexuálisok várható életkora 25–30 évvel rövidebb, mint a heteroszexuális lakosságé – és ezt akarják egyesek „a természet egészséges változatának” nevezni?⁷⁵ Már a fellépő szenvedés csökkentésére fordított kiadások miatt is komoly érdeke kellene, hogy legyen az államnak, hogy megelőzze a fiatalok belekerülését a homoszexuális életstílusba. Ezért orvosi szempontból is felelőtlenség állandó reklámokkal „a társadalmat homoszexualizálni” (Ch. Meves).

5. Homoszexualitás és állami törvénykezés

Mielőtt feltennénk a kérdést, hogy hogyan is kell az érintetteknek és a nem érintetteknek viszonyulniuk a saját vagy mások azonos nem iránti hajlamához, egy másik kérdést kell megválaszolnunk:

a) *A homoházasság*

Lehetővé kell-e tennie az államnak az igazságosság alapján, hogy a homoszexuálisok házasodjanak?⁷⁶ Csupán a kérdést kell másképpen feltenni, és a választ azonnal megkapjuk: Képes-e két férfi arra, hogy

⁷⁴ Ezt mondta egy bőrgyógyász, aki a konferencia után felhívott – és megerősített!

⁷⁵ Vö. SATINOVER, *Is Homosexuality desirable?* 168kk.

⁷⁶ Az európai helyzetre vonatkozólag vö. BASEDOW, *Rechtsstellung...*

olyan szövetséget kössön, amely lényege szerint a férfi szövetsége a nővel, és hogy olyasmit tegyen, amit egy férfi és egy nő tesz egymással a házasságban? Természetesen nem, legfeljebb csak úgy tehetnek, mintha képesek lennének rá. Nevezzük bár „napnak” a holdat, az csak hold marad, attól, hogy átneveztük a holdat, még nem lesz nap. Éppígy nem lesz a homoszexuális kapcsolatból házasság csak azért, mert „házasságnak” hívják. A homoszexuálisok azért nem tudnak házasságot kötni, mert nem képesek rá. Senkinek sem jutna eszébe, hogy a látás jogát követelje vakok számára. A vak nem azért nem lát, mert nem rendelkezik a megfelelő joggal, hanem mert nem képes rá. Már az ókorban tudták, hogy a házasság férfi és nő élethosszig tartó közössége, amelyben isteni és emberi törvény egyesül, és semmilyen világi hatalom nem változtathat rajta.⁷⁷ Ehhez a tisztán ésszerű-filozófiai nemleges válaszhoz Joachim Meisner bíboros a következő teológiai érvet csatolja: „Az a vallási közösség, amely hite szerint Isten Fia megtestesüléséből származik, nem lehet közömbös a testiséggel és a szexualitással szemben... és ennek egészen konkrét következményei vannak:

- Mivel az emberi test nem közömbös számára, az egyház lényegében elítéli a mesterséges fogamzást, mint manipulatív eszközt egy lényeges területen.
- Mivel az emberi test nem közömbös számára, az egyház lényegében elítéli a mesterséges megtermékenyítést, mint technikai beavatkozást egy konkrét egységes történésbe.
- Mivel az emberi test nem közömbös számára, az egyház nem tekinthet el a biológiai különbségektől sem, és visszautasítja a házasság fogalmának alkalmazását homoszexuális párok között. A teremtés rendje a megváltás rendjére nézve is normatív.”⁷⁸

A Német Püspöki Konferencia „Nyilatkozata az azonos nemű partnerkapcsolatok jogi helyzetének kérdésében” egyértelmű döntést hoz

⁷⁷ Vö. W. WALDSTEIN még publikálatlan írása: *Lässt sich Ehe beliebig definieren?*

⁷⁸ Frankfurter Allgemeine Zeitung, 2000. 1. 19., 13. oldal.

zott, amikor a házasság „egyedülálló helyzetét” vette a védelmébe.⁷⁹ Örvedetes, hogy az emberek az USA egyes tagállamaiban is tiltakoztak, és törvényeket hoztak a homoszexuális „házasságok” elismerése ellen.⁸⁰

Ellenvetésként fel lehetne hozni: ha el is fogadjuk, hogy nem „házasodhatnak”, miért ne lehetnének homoszexuális pároknak a házastársakkal egyenlő jogaik annak ellenére, hogy a kapcsolatuk nem „házasság”? A válasz így hangzik: Nem, mert akkor megalapozatlan privilégiumhoz jutnának azokkal a „normális” módon barátkozó emberekkel szemben, akik nem házások. A házasság és a család privilégiuma annak elengedhetetlenül fontos társadalmi funkciójából fakad. Csak azt illeti meg egyenlő bánásmód, ami valóban egyenlő. Ha valakinek azért adunk előnyöket, mert valamit tesz, a másoknak pedig ugyanazokat az előnyöket adjuk anélkül, hogy bármit is tenne, az nem „egyenlőséget”, hanem „egyenlőtlenséget” jelent. Az igazságosság azt követeli meg, hogy ami egyenlő, az egyenlő bánásmód alá essen, a nem egyenlő pedig nem egyenlő bánásmód alá. Találón írja W. Picken: „a homoszexuális partnerkapcsolatból hiányzik a termékenység, ezért nem lehet igazságosan úgy kezelni, mintha mégis meg lenne benne ez a lehetőség”.⁸¹ Amennyiben azonban úgy véljük, szükség van a nem házassági kapcsolatok törvényi rendezésére, akkor ezt nem korlátozhatjuk a homoszexuális kapcsolatokra: „ha létrejön az élettársi kapcsolat új jogi intézménye, amely alacsonyabb rendű, mint a házasság, és nem ismeri a természetes szülőséget, akkor lehetséges, hogy abban ne a szexuális hajlam legyen döntő”.⁸² A homoszexuálisok kihasználhatják, és ki is kell használniuk mindazokat a lehetőségeket, amelyek törvény szerint minden polgárnak kijárnak – amennyiben akarják. Hogy nem képesek „házasodni”, nem jelent sem igazságtalanságot, sem negatív diszkri-

⁷⁹ A Német Püspöki Konferencia Nyilatkozata, 2000. 3. 16.

⁸⁰ Kathpress-Info-Dienst, 1996. 9. 22., 3. oldal.

⁸¹ PICKEN, *Familien-Debatte*, 9. oldal.

⁸² PICKEN, *Familien-Debatte*, 9. oldal.

minációt, hiszen két férfinak, akik egy háztartásban, két fizetésből és gyermek nélkül élnek, amúgy is jobb az anyagi helyzetük, mint az egyébként azonos feltételek mellett élő családoké.

b) Homoszexuálisok általi örökbefogadás?

Hogy homoszexuális emberek gyermeket fogadjanak örökbe, az – még a két ember legjobb szándékának feltételezése mellett is – a gyermekek elleni bűncselekmény. Nem azért, mintha mindkettő „bűnözők” lennének, vagy képtelenek lennének szeretni egy gyermeket, hanem azért, mert a gyermeknek mindkettőre, nőre és férfira, apára és anyára egyaránt szüksége van, még ha csak gondolatban is (mint a korán meghalt apa gyermekének esetében).⁸³

c) A homoszexualitás reklámozása?

A következő kérdés így hangzik: Vajon meg kell-e tiltania az államnak a homoszexualitás reklámozását? Igen, a reklámot és az (állítólagosan) „semleges” felvilágosítást (amely, a meleg-ideológiának megfelelően, úgy ábrázolja a homoszexualitást, mintha az a „helyes” szexualitás ritkább változata lenne!) meg kell tiltani, mert rossz, amihez vezet. Egyébként különös, hogy azok is ellenzik a reklámtiltalmat, akik azt állítják, hogy a homoszexualitás megváltoztathatatlan adottság: De mire való a reklám, ha az, aki homoszexuális, úgysem változik, mások pedig per definitionem immúnisak vele szemben?

d) Ifjúságvédelmi törvények

Az állam (mint pl. Ausztria) ifjúságvédelmi törvénye joggal sújtja a nagyobb rosszat (a kiskorúak homoszexuális megrontását) nagyobb bün-

⁸³ Angliában már vannak ilyen örökbefogadások.

tetéssel, mint a kisebb rosszat (a kiskorúak heteroszexuális megrontását). A büntetőjogi egyenlőség követelménye mögött a hetero- és homoszexuális cselekvés egyenlő értékének, illetve értéktelenségének ideológiai alapfeltevése húzódik. Aki azonban a nem egyenlőt „egyenlő bánásmódban” részesíti, az igazságtalan.

Különösen rossz, ha a törvény tervezett megváltoztatása nem az ifjúság és vele a szülő nevelési jogvédelmének, hanem annak az ideológiának a szolgálatában áll, amely „a homoszexuális férfiak elismerését” szolgálja. Ezzel azonban nem a valós élethez, hanem egy ideológiai konstrukcióhoz igazodik, és nem tölti be jogvédelmező funkcióját.⁸⁴

6. Három viszonyulási mód az azonos nem iránti hajlammal szemben

Amikor egy ember fájdalommal felismeri saját erős és alig uralható homoszexuális kívánságait és vágyait, kevésbé fontos, hogy ennek az „ilyenségnek” megtudja a pontos okát, sokkal inkább arra a kérdésre kell választ kapnia: mit tehet, és mit kell tennie ilyen esetben egy kereszténynek.

a) Az önámítás és „elfogadás” kétféle fogalma

Az első, ma széles körben ajánlott lehetőség, „a meleg identitás elfogadása”. Az érintett, mondják, „fogadja el” homoszexuális identitását és „integrálja” azt szerelmi kapcsolataiba.

Ez az „elfogadás” azonban a homoszexualitásnak, mint a teremtés egy változatának hamis ideáját feltételezi. Minthogy ez nem felel meg az emberről szóló igazságnak, az ilyen „elfogadás” önámításon alapul,

⁸⁴ Vö. Tröndle nem jogászok számára is érthető kritikáját (*Ideologie statt Jugendschutz? = Ideológia az ifjúság védelme helyett?*) bizonyos német törvényalkotási kísérletek kapcsán.

aminek rossz következménye van: arra kényszeríti az illetőt, hogy tagadja meg, fojtsa el saját identitásának konfliktusát, és ne nézzen szembe vele. Ha környezete mégis más véleményen van, „homofóbiával” kell vádolnia őket. Maradandó boldogtalanságáért valaki vagy valami más a „felelős”. Ha az ok nem őbenne rejlik – mivel a homoszexualitás annyira „normális” –, csakis „a társadalom” lehet a hibás.

Amennyiben azonban az érintett környezete is támogatja az „elfogadást”, az érintett még inkább magára marad problémáival. Nem is szabad, hogy problémái legyenek, a környezet azt sugallja, hogy boldognak kellene lennie, csak hogy a lelki nehézségei adottak, ő pedig nem „gay”-nek (= vidám) érzi magát, hanem boldogtalannak. A homoszexuálisok e tipikus szükséghelyzete hasonlít azoknak a nőknek a helyzetéhez, akiknek azt mondták, az abortusz helyénvaló, ők azonban „utána” az úgynevezett „abortusz utáni szindrómában” szenvednek, és arra a felismerésre jutnak, nem igaz, amit bebeszéltek nekik! Rabbi Rosenberg (a „Jonah”, a homoszexuálisokat segítő zsidó segélyszervezet tagja) szerint sok volt homoszexuális ember állítja, hogy „depresziójuk legfőbb oka az óriási nyomás volt, amely azt sugallta, hogy tartsák érzelmeiket veleszületettnek és megváltoztathatatlanak”.⁸⁵

Az „elfogadás” két különböző jelentését kell tehát megkülönböztetnünk:

A jó „elfogadása” igenlést jelent, a keresztény ember ebben az értelemben „elfogad” minden jó dolgot Isten kezéből, és hálás érte.

A rossz „elfogadása” mást jelent, a rossz akkor is rossz marad, ha „elfogadom”. Ha nem tudom valamiféle értelmét látni, nem lehet teljesen „elfogadni”, csak belenyugodni. A nem hívő emberrel szemben a keresztény ember a szenvedésében Krisztus keresztjében való részvételt lát, ami azt jelenti, saját szenvedése, még ha nem is ismeri a „miért”-jét, termékeny, mint a kereszt. Ez a fajta „elfogadás” a betegségek esetében nem zárja ki sem a gyógyulás utáni vágyat, sem a terápiás

⁸⁵ Narth-Bulletin, 2000/1, 7. oldal.

próbálkozást. A homoszexuális hajlam esetében, amely ráadásul állandó bűnre való csábítást jelent, az érintettnek arra kell törekednie, hogy megszabaduljon tőle. Ugyanakkor az említett értelemben „el kell fogadnia” mint rosszat, amit a hit fényében keresztként értelmez. Krisztust követve ez az „elfogadás” az életszentség útja.

b) A homoszexualitás gyógyítása

Az ideológiailag megkeményedett vita sajátosságaihoz tartozik, hogy már a pusztá gondolat is, hogy a homoszexualitás gyógyítható és gyógyítandó, sok emberben agressziót vált ki – mintha valami erkölcstelen vagy legalábbis illetlen dolgot merészelt volna mondani vagy gondolni az ember. Ez a reakció persze bizonyos értelemben érthető, hiszen a gyógyítás logikailag betegséget előfeltételez, s aki a homoszexualitást „a teremtés kicsit kevésbé szép változatának” tartja, mint a heteroszexualitást, annak el kell utasítania a gyógyítás gondolatát, és azt a következtetést is alig kerülheti el, hogy ez a „terápia” olyan, mint egy egészséges végtag amputációja, és ezért erkölcstelen.

Annak persze, aki a homoszexualitást természetellenesnek és valamilyen módon betegesnek tartja, éppúgy következetesen adódik, hogy elgondolkodjon a gyógyulásról, és azt kívánatosnak tartsa. Annak a gondolata, hogy ez erkölcstelen vállalkozás lenne, amit az Európai Parlament határozata értelmében a negatív diszkrimináció tipikus eseteként még be is kellene tiltani, ezen előfeltételek fényében abszurdnak tűnik, amit egyébként a már említett amerikai pszichiáter, R. Spitzer is – egyéb nézeteivel ellentmondásban – elismer. Néhány, a gyógyításra vonatkozó kérdés válaszra vár:

Előfordul-e, hogy az ember szexuális orientációja élete során megváltozik? Már a híres „Kinsey-jelentés” is igennel válaszol.

Ebből a következő kérdés adódik: Vajon mesterségesen megváltoztatható-e a szexuális orientáció? Lehetséges tehát a gyógyítás, amely a csábítás ellentéte? A tapasztalat azt mutatja, igen lehetséges, de bizo-

nyos megszorításokkal. Nem minden heteroszexuális csábítható el, és nem minden homoszexuális gyógyítható meg. Ugyanakkor az „elcsábítható” és a „gyógyítható” fogalma, a ténymegállapításon túl, értékítéletet foglal magába.

Ha igaz, hogy az ember szexuális orientációjának kialakulásában, különösen a gyermekkorban, külső behatások is közrejátszhatnak, az annyit jelent a szülők számára, hogy gyermekeikkel szembeni viselkedésük elősegítheti a homoszexualitás kifejlődését, helyes viselkedésük pedig megelőzheti, legalábbis csökkentheti annak valószínűségét.

Ez nem jelenti azt, hogy egyszerűen megvádolunk minden szülőt, akinek gyermeke homoszexuális érzelmű. E hajlam kialakulásában sok, nem könnyen meghatározható, tényező játszik közre. Azonkívül gondosan különbséget kell tenni ok és bűnösség között.

Hogy a homoszexualitás valóban gyógyítható-e, illetve milyen mértékben és milyen visszaesési aránnyal, olyan kérdés, amelyet nem lehet teológiailag vagy egy ideológiai vita keretein belül megválaszolni. Csakis a tények számítanak. A legfontosabb tények maguk a férfiak és nők, akik visszaemlékeznek homoszexuális életükre, de ma már heteroszexuális érzelmeik vannak, és házasságban élnek. Létük maga a bizonyíték arra, hogy a homoszexualitás valóban gyógyítható. A vonatkozó szakirodalom számos ilyen esettörténetet ismer.⁸⁶

Ezzel tulajdonképp már el is dőlt a kérdés. Hogyan akarják kimagyarázni a tényeket? Az egyetlen lehetséges ellenérv, hogy a „gyógyult” vagy sosem volt „valóban” homoszexuális, vagy nem „gyógyult” meg igazán.

Az első érv kapcsán („nem volt igazán homoszexuális”) meg kell jegeznünk, ha egyszer férfiak saját homoszexuális vágyaikra emlékeznek, arra, hogyan izgatták fel őket más férfiak, és ha erre tanúik (vagy akár partnereik) is vannak, akkor hogyan állíthatja azt valaki, hogy az

⁸⁶ Pl. „Brennpunkt Seelsorge”, 1995/5, 1997/4, 1998/5: a felsorolt számok nagyon értékesek és nagyon neves szakemberek írásait közlik.

illető „soha nem volt igazán homoszexuális”? Mit jelentsen akkor az „igazi homoszexuális” kifejezés? Az, hogy először is vannak olyanok, akik nem voltak igazi homoszexuálisok, másodszer vannak olyanok, akik nem hagyták magukat meggyógyítani, harmadszor pedig vannak olyanok, akiket minden próbálkozás ellenére sem sikerült meggyógyítani, nem bizonyítja, hogy nincsenek olyan igazi homoszexuálisok, akiket meg lehet gyógyítani – nem mindenkit, de sokakat meg lehet gyógyítani, csakúgy, mint más betegségek esetében is.

A másik érv („nem gyógyult meg igazán”) sem állja meg a helyét, hiszen hogyan vonhatja kétségbe valaki egy ember kimondott, élete (vagy felesége) által megerősített szavát? A kérdés azért fontos, mert egy lépéssel tovább visz bennünket:

A gyógyulás első feltétele, hogy az érintett valóban „kitárulkozik”, vagyis nem ragaszkodik makacsul homoszexualitásához, hanem elismeri a homoszexuális hajlam mibenlétének igazságát. A csalódás, amit az okoz, hogy a homoszexualitást „betegségnek” vagy „rendellenességnek” (vagy bármilyen más megnevezéssel illessék is) nevezi, nemcsak nem sértő, hanem komoly lépés a belső béke felé.

Mindazonáltal a pusztán testi betegségekkel szemben, a szexuális zavar esetében különleges tapintatra van szükség. Az érintettnek éreznie kell, hogy emberként tekintenek rá, és nem redukálják „rendellenességére”. Egy pszichológusnő nemrég azt mondta nekem, „ha valaki hozzám jön, sosem kérdezem ’Miben segíthetek?’, mindig inkább azt, ’Mit tehetek önért?’. Az első kérdés elzárja az utat, a második pedig megnyitja azt.” A homoszexuálisok lelkigondozásában is – ámbár ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy „közvetítjük az igazságot” arra vonatkozóan, hogy miben is áll a szexualitás Isten terve szerint⁸⁷ – először nem azon kell igyekeznünk, hogy „elmondjuk” az igazságot, hanem hogy az érintett lehetőség szerint, maga ismerje fel azt.

⁸⁷ WERNER, *Thesen...*, 128. oldal.

A második feltétel az, hogy az érintett meg akarjon gyógyulni, és ezért kitartóan dolgozzon – gyors változás ugyanis, a tapasztalat szerint, nem lehetséges.⁸⁸ Ez sajnálatos módon azt jelenti, ha valaki nem akar meggyógyulni, vagy nem küzd úgy, ahogyan kellene, nem lehet rajta akarata ellenére segíteni.

Mit értsünk esetünkben „gyógyulás” alatt? A fogalmat hasonlóan írhatjuk körül, mint a pszichoterápiában más esetekben is: az érintett akkor gyógyult meg, ha a másik nemhez érez vonzódást, és az olykor esetlegesen visszatérő homoszexuális érzésekkel és gondolatokkal (keresztény szóval: „kísértéseivel”) viszonylag könnyen meg tud birkózni. Ezzel nem tagadjuk azt, hogy az ember a „gyógyulás” tudatával ámithatja magát, és azt sem tagadjuk, hogy vannak visszaesések. Ezenfelül a „gyógyulás” lehet többé és kevésbé teljes. Johan von der Sluis holland terapeuta, aki maga is homoszexuális volt, találóan fejezi ki ezt, amikor így fogalmaz: „nem, soha sem voltak többé homoszexuális érzéseim. Vigyáznom kell azonban arra, hogy ne bocsátkozzam olyan helyzetekbe, amelyekben újra jelentkezhetnek.”

Milyen magasak a gyógyulási esélyek? A szakemberek véleménye e tekintetben nem egyezik meg. A számok 30%-tól az „alapvetően mindenkiig” (de éppenséggel csak „alapvetően”!) terjednek. Az idő fontos tényező, ha ugyanis valaki harminc évig ivott, aligha lesz az életében valaha is „száraz”. Hasonlóan az, aki kamaszkorától kezdve a homoszexuális életstílus szerint él, jobban ellenáll a terápiának, még ha meg is akar változni, mint az, aki csak rövid ideig élt ilyen környezetben. Mindenesetre sokat jelent annak a tudata, hogy a homoszexuális hajlamú emberek egy bizonyos része, mindenekelőtt ha még fiatalok, terápia és lelki segítségnyújtás révén tartósan gyógyíthatók, és képesek családot alapítani.

Mi akadályozza a gyógyulást? A homoszexuális hajlam legyűrésének „egyik legnagyobb akadályá” a ma szokásos meleg-program, és pedig

⁸⁸ FOSTER, *Homosexuell...*, 115. oldal.

azon hazugság miatt, hogy az ember ilyennek születik, és ezen nem lehet változtatni”.⁸⁹ Ezek a hazugságok jelentik az igazi jogsértést az érintettekkel szemben, nem a terápia, hiszen „sok, változásra nyitott, homoszexuális problémával küszködő embert hagynak magára”.⁹⁰

Gyógyíthatónak tartja az egyház a homoszexualitást? Az egyháznak éppúgy nincs saját véleménye, mint a homoszexualitás oka esetében sem, és pedig azért nincs, mert erről hallgat a kinyilatkoztatás. Ezért értelmetlen egy püspököt arról faggatni, hogy a homoszexualitás gyógyítható-e. Csoda révén biztosan, egyébként maga csak annyit mondhat, „püspöki hivatalom erejében nem tudom, személyesen pedig, pusztán emberi tudásom alapján nem tudok többet, mint mások”. Amit más tapasztalt emberek mondanak, azt természetesen el kellene fogadnia, kritikusan, ahogy az egy intelligens embertől elvárható, nem vakon követve valamiféle tekintélyt, de a tekintélyre nyitottan és tanulásra készen. Van ugyanis sok szakember (mint pl. B. G. v. Aradweg,⁹¹ Ch. Meves, R. Cohen, J. Nicolosi, Ch. Vonholdt, Ch. Socarides, L. Payne, W. Gasser, V. Frankl, Anna Freud és mások), akik gyógyulásokról számolnak be, és vannak érintettek, volt homoszexuálisok, akik tanúságot tettek gyógyulásaikról. Ha pedig nincsenek „homoszexuálisok”, csakis „látens heteroszexuálisok” (I. Bieber),⁹² akkor pedig tényleg lehetséges újra szabaddá tenni az ember valóságos természetét.

Joggal várhatja el az ember, hogy a püspökök és a papok valóban szerezzenek ismereteket, ugyanakkor azt is, hogy sokkal kritikusbak legyenek a korszellem ideológiáival szemben, mint mások. Nyomasztó olykor azt látni, hogy egyháziak egyetértenek a meleg-ideológiával, és elfogadják „dogmáit”.

⁸⁹ NICOLOSI, *Hilfe...*, 84. oldal.

⁹⁰ AARDWEG, *Homosexualität...*, 101. oldal.

⁹¹ Egy volt homoszexuális azt állította, hogy „van den Aardweg *Das Drama des gewöhnlichen Homosexuellen (Az átlagos homoszexuális drámája)* című művét olvasni olyan volt, mintha – egyáltalán nem túlzok – egyszerre csak megnyíltak volna a szemeim. Ebben a könyvben a saját életem pontos leírására leltem.”

⁹² Idézi NICOLOSI, *Identität...*, 80. oldal.

c) *A tisztaság útja*

A homoszexuálisan érző ember harmadik lehetősége a szexuális önmegtartóztatás. Aki ezt a lehetőséget nem nevezi meg, az megalázza az embert, mintha a szexuális ösztön annyira uralkodna rajta, hogy nem tudna ellenállni neki. A másik, ezzel ellentétes irányba mutató hiba, ha eltúlozzuk a bűnösségét, és nem ismerjük el azt a belső nyomást, amely szabadságát korlátozza. Mindenesetre vannak esetek, amikor nem segít a terápia, és olyan esetek, amikor az önmegtartóztató és magányos élet túl nagy kihívásnak látszik. Erre vonatkozik II. János Pál szava, aki a *Veritatis Splendor* enciklikában az Isten parancsai szerint való élet lehetetlenségéről azt írja, hogy a bűnben élő ember számára lehetetlen, a kegyelem révén azonban lehetséges.

Az egyház számára a legfontosabb kérdés: miben áll sajátos feladata a homoszexuális érzelmű keresztényekkel szemben. Mit kell mondania az érintetteknek, hogyan segíthet nekik, hogy eljussanak arra az életre, amely az Istennel való közösségben hivatásuknak megfelel? A zárófejezetben most erről lesz szó.

7. **A homoszexuális hajlamú emberek pasztorációja és hivatása**

A meleg-ideológia fontos részét képezi a „kitárulkozás”. A valódi „kitárulkozás” azonban az igazságra való nyitottságot jelenti. Az egyház első feladata az, hogy az igazságot úgy mondja el, hogy az érintettek azt el is fogadják, újra megtalálják benne önmagukat. Ezen áll vagy bukik a lelkigondozás, ha nevéhez méltó akar lenni. Amint a konferencia – amely e könyv alapjául szolgált – megmutatta, a homoszexuális hajlamú embereknek nyújtott segítségnek két alapvetően különböző formája van:

Az egyik a terápia, és ezzel az érzés- és viselkedésmódok megváltoztatása. Ebben főleg terapeutákra van szükség.

A másik, sajátosan egyházi feladat abban áll, hogy az embert szexuális orientációjával együtt Istenhez vezessük, és segítsünk neki, hogy megtalálja a helyét az egyházban, függetlenül attól, hogy megváltoztatható-e szexuális orientációja.⁹³

a) A lelkigondozás célja: a lélek üdvössége

A két célkitűzés belső egységet alkot, mégis meg kell különböztetnünk őket egymástól: a lelkigondozó célja az érintett istenkapcsolatára vonatkozik, nem a gyógyítására. Amennyiben az érintett „mellesleg” meg is gyógyul, és ebben a lelki eszközök segítik, annál jobb, de a gyógyulás sem nem célja, sem nem feltétele az érintett Istenhez vezető útjának. Ha az érintett megtanul tisztaságban élni, Istent ilyen módon szolgálni, homoszexualitása ellenére a szentség útját járja, amelyen haladva elnyerheti az egyetlen dolgot, ami „szükséges”: üdvösségét.

b) A homoszexuális ember egyházi elfogadása

Évekkel ezelőtt hosszú levelet írt nekem egy érintett. Többek között ezt írta: „Én is arra vágyom, hogy az egyház szolidárisan nyújtson kezét a homoszexuálisok felé, és kimondja: 'Isten szeret benneteket.'” Igen, kétségtelenül az első, amit az egyháznak tennie és mondania kell: „Isten szeret benneteket és én, az egyház, anyai szeretettel hajlok szenvedéseitek fölé. Ahhoz, hogy szenvedésetek csökkenjen, vagy akár meggyógyuljon, segítek nektek, hogy megértsétek Isten válaszát, amelyet a ti szükségetekre ad, és hogy Krisztust kövessétek. Szava számo-

⁹³ GRÜNDEL, *Homosexualität...*, 127. oldal: „A homoszexuálisokat befogadja az egyház, nem lehet őket kirekeszteni vagy visszautasítani...” Az ilyen kijelentések ma már magától értetődőek!

tokra is fényt hoz, parancsainak terhe nektek is könnyű, és meredek ösvénye járható – ha bíztok Istenben.”

Az egyház senkit sem zár ki, mindenkit szeretettel vár, aki hisz és életét Isten szándéka szerint akarja alakítani. Az ember csak magát „zárhatja ki” az egyházból, hitetlensége és tudatosan bűnös élete által. Ez vonatkozik minden emberre, így azokra is, akik homoszexuális hajlamúak.

Akár lehetséges a gyógyulás, akár nem, az egyház minden embert Krisztus követésére hív.

Lehet, hogy a szexuális orientáció zavara az egyes ember számára megalázó, alapvetően azonban éppúgy nem veszi el az ember méltóságát, mint egy testi fogyatékoság. Ez a felismerés a homoszexuális hajlam és a homoszexuális aktus közötti megkülönböztetés értékes eredménye. Máshogyan fogalmazva, a kísértés maga még nem bűn. Még ha egy életen át is tart, nem szennyezi be az embert. Isten előtt csak egyetlen okból szégyenkezhetünk, a bűn miatt, bármely bűnről is legyen szó. A hajlamok és a kísértések azonban önmagukban sem nem bűnök, sem nem ok a szégyenkezésre (bármennyire nehezére essék is az embernek, hogy a saját hajlamait magának és a másik embernek bevallja).

c) A bűnök bocsánata

Magától értetődik, hogy Isten a homoszexuális bűnt éppúgy megbocsátja, mint minden más bűnt, amelyet az ember megbán. Épp ezért fontos, hogy az egyház erre vonatkozólag is bűnnek nevezze a bűnt. Abszurd dolog azt állítani, hogy ez „diszkrimináció”. A kérdés csak az lehet, hogy az egyház tanítása valóban megfelel-e az igazságnak. Amennyiben azonban a homoszexuális aktus valóban bűn, akkor, mint Isten minden más parancsa esetében, itt is érvényes: Isten szava

„fényt” hoz az ember útján, és jó az embernek, ha tudja, hogy ez vagy az a viselkedés „romlásba” vezet, ahogyan a Biblia fogalmaz.⁹⁴

Egyébként téves az a vélekedés, amely szerint a katolikus egyház tanítása mögött – miszerint a homoszexuális cselekedet bűn – az a feltevés húzódik, hogy a homoszexuális hajlam szabad választás eredménye. Minden emberi cselekvés esetében a cselekedet belső struktúrája és célja határozza meg annak erkölcsi minőségét. Ez a homoszexuális cselekvésre is érvényes. Hogy valaki az ehhez tartozó bűnre vivő hajlamot szabadon választotta vagy sem, az egy másik kérdés, amelyet külön kell értékelni.⁹⁵

d) A tisztaság hivatása

Ha valakinek a homoszexuális hajlama – mint ahogy több más szenvedély esetében is van ilyen – már nem korrigálható, ez azt jelenti, hogy az érintettnek nem csupán átmenetileg kell tiszta életre törekednie az önmegtartóztatás formájában, hanem tudnia kell: Isten kegyelmével egész életében tisztaságra van hivatva.

A tisztaságra való meghívást egyetlen keresztény út sem kerüli el. Aki szörnyülködik ezen, és úgy véli, ez egyszerűen „nem várható el” az embertől, annak azt kell mondanunk: ez nem valamiféle „különleges szigor” a homoszexuálisokkal szemben, hiszen az egyház Isten nevében, minden nem házias embertől a szexuális önmegtartóztatás életformáját várja el, sőt, időlegesen még a házias embertől is, egyes emberektől pedig egész életükre vonatkozóan. Hogy ez az élet lehetséges-e, s ha igen, hogyan, azt P. John Harvey (USA), a könyv egyik szerzője meggyőzően leírta.

Az üzenet kemény a heteroszexuális emberek számára is, de egyszerűen embertelenné válik, ha a „tisztaság” fogalmát rosszul, a ma-

⁹⁴ Pl. a 119. zsoltárban.

⁹⁵ Vö. S. Reuffurth írását in: LAUN, *Homosexualitüt*, 179kk.

gánynak és a szeretet hiányának szinonimájaként értelmezik. Szexualitás nélkül lehet élni, szeretet nélkül azonban nem. Ezért elengedhetetlen, hogy a nem házas embereknek és ezzel együtt a homoszexuálisoknak is utakat mutassunk és nyissunk a baráti szeretetre és közösségre. Éppen ez az, amit P. Harvey tesz. Amikor a Katekizmus a homoszexuálisoknak nemcsak az „önzetlen barátságot” ajánlja, hanem arra buzdítja őket, hogy törekedjenek a „keresztény tökéletességre”, világosan látnunk kell, hogy a barátság és a tökéletességre való törekvés összetartozik,⁹⁶ amit pedig az egyház jézusi értelemben szentségnek vagy tökéletességnek nevez, az nem más, mint a szeretet szinonimája.

e) Hívás az életszentségre

Mint minden embert, Isten a homoszexuális hajlamú embert is életszentségre hívja. Biztosan állíthatjuk: éltek már szentek, akik homoszexuális (és mindenféle más lehetséges szexuális, illetve egyéb furcsa és különös) hajlamúak voltak. Keresztényként amellettt döntöttek, hogy inkább Istennek engedelmessé válnak, mint ösztöneiknek. Arra a felismerésre jutottak, hogy ezek bűnre vezető kísértések, megtanulták őket leküzdeni és elviselni, nyilvánvalóan a gyónás segítségével is.

Tanácsos volna, néhányat ezek közül a homoszexuális hajlamú szentek közül név szerint ismerni, hogy így közbenjárók és példaképek legyenek: szenteket, akik életük egy bizonyos szakaszában homoszexuális hajlamuk miatt szenvedtek, és mégis lemondtak róla, hogy engedjenek hajlamaiknak. Istenre emelték tekintetüket, és szenvedésüket összehasonlíthatatlanul kevesebbnek vélték, mint azt az örömet, amelyet Isten ígért nekik. Isten parancsaira gondoltak, lelkiismeretükre hallgattak, és az egyház tanítása szerint éltek, azoknak hittek, nem pedig e világ „bölcseinek”. Haláluk után ezért Jézus szavát hallhatták:

⁹⁶ Nem véletlen beszél pl. Szalézi Szent Ferenc híres *Jámor életre vezető kalauza* nagy részletességgel a barátságról (3. rész, 17–21. fejezet).

„Jöjjetek, ti, Atyám áldottai és vegyétek az országot, amely a világ teremtése óta nektek lett rendelve.” „Homoszexuálisok” a mennyben? Nem, hanem olyan szent emberek, akik szexuális és más bűnös hajlamaik ellenére a kegyelem mértéke szerint teljes szívükből és minden erejükből szerették Istent.

Függelék: Egyház és homoszexualitás

Előzetes megjegyzés: a jelen kötet alapját képező konferenciáról szóló sok félrevezető beszámoló miatt néhány homoszexuális éles kritikával illetett.⁹⁷ Minden alkalommal visszaküldtem nekik álláspontom pontos

⁹⁷ Példaként említem meg az Osztrák Televízió (ORF) beszámolóját: Mivel az eljárás példaértékű arra vonatkozóan, hogy számtalan média hogyan bánik az egyház képviselőivel, dokumentáljuk itt a történeteket. Az *Egyház és homoszexualitás* címen 2000. szeptember 4. és 6. között rendezett konferencia után, 7-én tartottam egy sajtókonferenciát, amelyről az esti híradó is beszámolt. Itt az ORF olyan „véleményt” tulajdonított nekem, ami egyszerűen hamis, ezt azonban sajnálatos módon sok ember kritikátlanul elhitte, olyanok is, akik jobban tudhatták és tudniuk kellett volna, hogy az nem az én véleményem. Az ORF-híradó adása azt állította:

1. Laun úgy véli, „a homoszexuálisoknak nincsen semmi keresnivalója az egyházban”.
2. Majd a későbbi adásban: „Kezelés nélkül a homoszexuálisoknak nincsen semmi keresnivalója az egyházban.”
3. Laun püspök véleménye, „aki a homoszexualitást gyógyíthatónak tartja, és csak a gyógyult homoszexuálisokat akarja megtérni a katolikus egyházban”, itt (a homoszexuális szórakozóhelyen, amelyet egy pillanatra bejártak) alig talál megértésre.

Interjúk következnek, majd részletes képes beszámoló látható homoszexuális jelenetekkel a szórakozóhelyükről és egy „szerelmi parádé”-ról. Ezeknek a képes beszámolóknak és kritikusaimnak épp annyi, ha nem több időt szenteltek, mint magának a konferenciámról szóló beszámolónak. A következőképpen kell azonban helyesbítenünk:

Ad 1: Az első kijelentés fordítja ki a leginkább a véleményemet: épp az ellenkezője az igaz, és én éppen az ellenkezőjét is állítottam. Az egyház ajtaja minden ember előtt nyitva áll, ha hisz Krisztusban, és arra törekszik, hogy az evangélium szerint

bemutatását. Erre néhányan visszaírtak és még bocsánatot is kértek, amiért először oly hevesen reagáltak. Különösen is örültem a *Lambda-hírek*⁹⁸ kiadójától érkezett korrekt felkérésének, hogy írjak oda egy vendégkommentárt, és ezzel egyben a véleményemet is tisztázzam. Az ott megjelent cikk szerepel itt is. Köszönettel tartozom mindazoknak, aki ezt lehetővé tették.

Mit mond az egyház a homoszexuális hajlamú embernek? Ugyanazt, mint minden embernek:

- Isten szeret benneteket, és Krisztus meghalt értetek is.
- Hívása, hogy térjete meg, vegyétek fel saját kereszteteket és kövessétek Őt (Mt 10,38), minden embernek szól, így nektek is.
- Higgyetek az evangéliumban, és tartsátok meg Isten parancsait!

Nem úgy áll-e mégis a helyzet, hogy a homoszexuális embernek „nincs helye” az egyházban? Semmi esetre sem, rájuk is az vonatkozik, ami mindenkire. Aki hisz az evangéliumban, és arra törekszik, hogy a

éljen. Csak azok a gyakorló homoszexuálisok zárják el önmagukat az egyháztól, akik nem vágnak és nem törekszenek arra, hogy az evangélium szerint éljenek – mint hasonló magatartás révén minden ember, aki valamilyen más súlyos bűnhöz hasonlóképpen viszonyul.

Ad 2: Bár a második állítás korlátozza az első érvényét, alapvetően azonban éppúgy téves, mert alapvető kijelentéseimet (megtérés és gyógyulás) téves összefüggésbe állítja. Azt állítottam ugyanis, hogy az egyház számára a megtérés és az evangélium szerint való élet a legfontosabb, nem pedig a gyógyulás, bármennyire is kívánatos legyen is az. A gyógyulást egyébként már csak azért sem lehet „feltétként” megszabni, mivel, a szakemberek szerint, bár lehetséges, de nem minden esetben.

Ad 3: A már említett téves értelmezésen túl a harmadik állítás olyan, a gyógyíthatóságra vonatkozó kijelentést tulajdonít nekem, amelyet sosem tettem. Sokkal inkább az az igazság, hogy leszögeztem, egyes szakemberek gyógyulásokról számolnak be, és hogy vannak emberek, akik homoszexuális múltjukról beszélnek és hozzátézik, hogy meggyógyultak; ráadásul normális házasságban élnek. Egy ilyen tanú jelen volt a konferencián is.

⁹⁸ *Lambdanachrichten*, Zeitschrift der Homosexuellen Initiative Wien, 2000/4, 21–22. oldal.

szerint éljen, az egyházhoz tartozik. Csak önmagát zárhatja ki az ember az egyházból hitetlenség és bűn által. Hitnek és hitetlenségnek azonban semmi köze a homoszexuális irányultsághoz.

Eddig minden egyértelmű. Mégis akad egy komoly ellenvetés: „Mennyiben segít ez nekem, ha én más vagyok, éppenséggel homoszexuális, és az egyház nem engedi meg, hogy az legyek? Ha azonban Isten ilyennek teremtett, akkor szabad ilyennek lennem – vagy nem?”

1. Isteni és egyházi parancsolatok

Először is tisztáznunk kell, hogy az egyház az erkölcs dolgában nem „tilthat meg” és nem „engedhet meg” semmit. Az egyháznak az a kötelessége, hogy Isten parancsait hirdesse, nem vállalkozhat arra, hogy erkölcsi parancsokat alkosson, vagy eltöröljön. Éppen ezért „Isten parancsai” a nevük, nem pedig az „egyház parancsai”.

2. Isten férfinak és nőnek teremtette az embert

Ami az ember nemiségét illeti, az egyház a Biblia szavához tartja magát: Isten „férfinak és nőnek” teremtette az embert. Ezzel a mértékkel mérve „objektíve” rossznak tartja a homoszexuális hajlamot. Az „objektív” fogalom bevezetése enyhíti a konkrétan érintett ember terhét: nem állítjuk, hogy az egyes ember „szubjektíve maga felelős érte”. Mindenesetre ezzel azt is állítjuk, nem igaz, hogy a homoszexuális hajlam egy változata a teremtésnek, amely – ha nem is azonos értékű – azért szintén értékes és éppúgy Isten akarata szerint való lenne, mint a férfi és nő közötti vágyakozás. A homoszexuálisan érző ember éppoly értékes, mint a heteroszexuális, de ez nem vonatkozik a hajlamaira.

Mielőtt azt gondolná valaki: itt látszik, hogy minket, homoszexuálisokat mégiscsak leértékelnek, annak az alábbi ajánlom megfontolásra:

- Az egyház ítélete nem az emberre vonatkozik, hanem a hajlamára. Ez a különbségtétel végtelenül fontos.
- Még több segítséget nyújt egy másik pont: a Biblia és a tapasztalat azt tanítja, hogy valóban minden embernek (a kivételektől, mint Jézus és Mária, most eltekintek) nem egy, hanem sok Isten „rendje ellen irányuló hajlama” van. Az Isten iránti hűség tehát minden ember számára azt jelenti, hogy olykor nagyon nehéz küzdelmet folytat a büszkeség, hiúság, irigység, erőszak, hazugság és erkölcstelen szexuális élet stb. hajlama ellen. Minden embernek megvan a maga különösen gyenge pontja.

A homoszexuális érzelmű emberek nincsenek tehát izolálva, kirekesztve vagy különleges esetként kezelve, amikor azt mondjuk: hajlamotok nem Isten akarata szerint való, nem szabad követnetek. Egyik vagy másik irányban ez mindenkire vonatkozik.

3. Honnan származik a homoszexualitás?

Az egyház számára elkerülhetetlen kérdés így hangzik: a homoszexualitás veleszületett-e (ahogyan azt ma a többség állítja), vagy pedig az az igazság, hogy „senki sem születik homoszexuálisnak” (ahogyan R. Cohen és néhányan mások állítják). Egyébként az egyháznak nincs ez ügyben saját véleménye, mert ez nem hitbeli kérdés, és az egyház ebben nem kompetens. Csak azt mondja, amit a tudósok vitájából megtért. Mellesleg, senkinek sem lenne szabad erkölcsileg gyaláznia senkit, csak azért, mert máshogyan vélekedik ebben a kérdésben, mint ő maga (és az, aki „politikailag korrekt”).

4. Létezik „szexuális élethez való jog”?

Be kell vallanom, hogy a szexualitás kérdésében napjainkban az egyház tényleg szemben úszik az árral, legalábbis a kapitalista társadalomban. A biblikus tanításnak megfelelően ugyanis az egyház a házasságon kívüli szexuális élet semmilyen formáját sem helyesli, még a heteroszexuálisat sem. Mindenkinek, aki nem tud, vagy nem akar házasságot kötni, vagy nem házas, annak az egyház azt mondja: szexuális önmegtartóztatásban kellene élned, – csakis ez felel meg Isten akaratának, és minden e paranccsal szembeni „szexuális élet”, többekévé súlyos bűn. Jól megjegyzendő: ezt az egyház mindenkinek mondja, nem csak a homoszexuálisoknak!

Nagyon is megértem, hogy az egyház e követelményére az emberek nagy többsége fejcsóválással válaszol. Azonban azok között is, akik hitelt adnak az egyház tanításának, és lelkiismeretük halk hangjára is hallgatnak, a többség bár igyekszik, de – mint más parancsok esetében is – mindig újra elbukik. Hozzájuk így szól az egyház: Isten türelmes veletek, legyetek hát ti is türelmesek magatokkal szemben.

5. Megjegyzés a törvényhozáshoz

A házasság és a család törvényi privilegizálását a társadalom számára való összehasonlíthatatlanul nagy jelentősége adja. A házasság mellett még sokféle emberi kapcsolat létezik, amely fontos a társadalom számára. Nincs azonban szükség rá, hogy pl. a barátságot törvény szabályozza. A homoszexuális kapcsolatok „egyenrangúvá tétele” a házassággal egyenlőtlen bánásmód lenne: két férfi vagy két nő közösségéből nem lesz házasság, akkor sem, ha azt így nevezik.

6. Következtetések

Az egyház – itt röviden felvázolt – értelmezéséből egy sor következtetés adódik:

- a) Az egyház elítéli a homoszexuálisok mindenféle diszkriminációját, és mély sajnálattal tekint mindarra a jogsértésre, amit a történelem során – olykor keresztények – követtek el velük szemben.
- b) Magától értetődik, hogy az egyház nem ítél el mindent a homoszexuális kapcsolatokban, csak azt, ami ellentmond Isten parancsainak. A szűklátókörűek kedvéért, még egyszer megismétlem, ami magától értetődő: a jó akkor is jó, ha homoszexuális az, aki teszi.
- c) Ha lehetséges a „gyógyulás”, azaz a homoszexuális hajlamnak heteroszexuális irányba történő orientálódása, akkor az egyház együtt örül az érintettekkel. Hogy ez lehetséges-e, szintén nem hitbéli kérdés. Ebből követelményt faragni értelmetlen volna.
- d) Túl nehéz az embernek egyedül és szexuális önmegtartóztatásban élni. Ezért az egyház kívánatosnak tartja, ami az USA-ban már gyakorlat, hogy az érintettek „önsegítő csoportokat” alakítsanak: lelki programok révén segítsék és erősítsék egymást, hogy keresztényként az evangélium szerint tudjanak élni. Ezekből a csoportokból (szexuális kapcsolat nélküli) férfi barátságok születhetnek és szülessenek is, amint azt *A Katolikus Egyház Katekizmusa* is megfogalmazta.

Tegyük fel, valakinek erős homoszexuális vágyai vannak, amelyek ráadásul „gyógyíthatatlannak” bizonyulnak, de az illető egy életen át lemond az e szerinti szexuális életről, mégpedig a Krisztus iránti szeretet és az Isten parancsaiba vetett hit alapján – akkor épp ezáltal lehet belőle nagy szent, és én meghajlok ezen ember nagysága előtt.

Minden bizonnyal voltak ilyen homoszexuális érzelmű szentek, csak nincs tudomásunk róluk. Homoszexuális érzelmű nővéreink és testvéreink biztatására, és a többi keresztény gőgtől való megóvása érdekében, jó volna, ha lennének néhányan, akiről tudjuk, hogy homoszexuális érzelmű szentek voltak.

Christl Ruth Vonholdt

Egy tévút kihívásai

Minden társadalomnak a házasság és a család az alapja, amely összeköti a férfit és a nőt, a nagyszülőket és az unokákat, és lehetővé teszi a férfi és a nő, illetve a generációk közötti békét. Mai társadalmunkban kísérlet történik arra, hogy átértelmezzék a házasság és a család fogalmát, többek közt azért, hogy a homoszexuális kapcsolatok „jogot” szerezzenek mind a házasságkötésre, mind gyermekek örökbefogadására. Ezen okból kifolyólag foglalkozik az alábbi tanulmány a kérdéssel: Mi is tulajdonképpen a homoszexualitás?

Három mítosz uralja a homoszexualitásról való közvélekedést:

1. A homoszexualitás veleszületett.
2. A homoszexualitás az emberi szexualitásnak a heteroszexualitással egyenrangú kifejeződése, és csak annyiban különbözik tőle, hogy míg a heteroszexualitás a másik nemre, a homoszexualitás a saját nemre vonatkozik.
3. A homoszexualitás megváltoztathatatlan.

Bár tudományos szempontból a fenti mítoszok mindegyike tarthatatlan, mégis táptalajul szolgálnak annak a vélekedésnek, hogy a homoszexuális életmód éppoly „normális”, és ezért éppúgy helyeselni kell, mint a férfi és nő közötti házasságot. Az Európai Unió egyes országaiiban éppen az említett mítoszok szolgáltathatnak ideológiai alapot az új törvények meghozatalára.

Ennek azonban ellentmondanak a tények:

1. Egyelőre nincs tudományos bizonyíték arra, hogy a homoszexualitás veleszületett tulajdonság volna.

2. A homoszexualitás és a heteroszexualitás alapvető különbségeket mutatnak.
3. A homoszexualitás számos esetben megváltoztatható.

1. Egyelőre semmilyen bizonyíték sincs arra, hogy a homoszexualitás veleszületett tulajdonság volna

Egyelőre egyetlen tudományos munka sem tudta egyértelműen igazolni, hogy a homoszexualitásnak biológiai oka volna sem a genetika, sem az agykutatás, sem a hormonkutatás, sem az ikerkutatás területén.

Martin Dannecker, a Frankfurter Egyetem Szexuáلتudományi Tanszékének professzora (Németország), a szövetségi kormányának szóló jelentésében a következőképpen foglalja össze a biológiai kutatások mai állását: „A homoszexualitás biológiai alapjaira vonatkozó régebbi kutatások eredményét sikertelennek kell minősítenünk. A legújabb, igen nagy horderejű kutatások a pszichoendokrinológia, a genetika, az agykutatás, az egy- és kétpetejű iker-kutatás területén igyekeztek kimutatni a kizárólagosan saját nemre irányuló szexuális és erotikus érdeklődés biológiai meghatározottságát. Ezek a kutatások mindmáig nem mutattak fel tartós és egységes eredményeket.”⁹⁹

Példaként a genetikai kutatást említjük meg:

Amikor az amerikai genetikus, Dean Hamer 90-es években végzett kutatásai, amelyek a homoszexualitás genetikai okait keresték, 1993-ban megjelentek, a sajtó azonnal a genetikai ok „bizonyítékaként” értelmezte azokat. Arra a kérdésre, hogy a szexuális hajlam pusztán

⁹⁹ DANNECKER, MARTIN, *Sexualwissenschaftliches Gutachten zur Homosexualität*. In: BASEDOW, JÜRGEN et al., *Die Rechtsstellung gleichgeschlechtlicher Lebensgemeinschaften*. Verlag Mohr, Tübingen 2000, 339. o.

biológiailag meghatározott-e Hamer maga így válaszolt: „Semmiképpen sem. Már az ikerkutatások alapján tudjuk, hogy a szexuális hajlam variabilitása fele részben vagy még nagyobb arányban nem örökletes. Tanulmányaink arra törekednek, hogy a genetikai faktorokat kimutassák, nem pedig arra, hogy a pszichoszociális faktorokat tagadják.”¹⁰⁰

Hamer genetikai okra tett kérdéses utalását a későbbi kutatások sem tudták igazolni. 1999-ben aztán egy George Rice körül alakult kanadai kutatócsoport újra megvizsgálta Hamer eredményeit, de annak ellenére, hogy nagyobb számú kísérleti alanyon végezték el kutatásait, mégsem találtak semmilyen genetikai befolyásra utaló nyomot.¹⁰¹

2. A homoszexualitás és a heteroszexualitás alapvetően különböznek

A következőkben olyan újabb kutatási eredményeket sorolok fel, amelyek alapvető különbségekre mutatnak rá.

Férfi homoszexualitás és AIDS-kockázat:

a) Az 1. táblázat a németországi fiatalok (12 év feletti) és felnőtt férfiak aktuális AIDS fertőződési kockázatát rizikócsoportok szerint mutatja be. (A felmérés 2003.7.1. és 2004.6.30. között készült.) Az aktív homoszexuális férfiak körében a kockázat 58,0%, míg a csak heteroszexuálisan viselkedő férfiak körében ez mindössze 1,5%.¹⁰²

¹⁰⁰ In: TOUFEXIS, A., *New Evidence of a „Gay Gene”*, Time, 13. November 1995, Vol. 146, Nr. 20, 95. o.

¹⁰¹ RICE, G. et al., *Male Homosexuality*, Absence of Linkage to Microsatellite Markers an Xq28. Science, Vol. 284, 23. April 1999, 667. o.

¹⁰² *Epidemiologisches Bulletin*, Robert Koch Institut, 13353 Berlin, 25. 8. 2004, 8. o.

Gyakorló homoszexuális férfiak	58,0%
Csak heteroszexuális férfiak	1,5%
Intravénás drogok	15,3%
Vérátömlesztés	0%
Magas prevalencia-területen fertőzöttek	9,2%
Nincs adat	16,0%

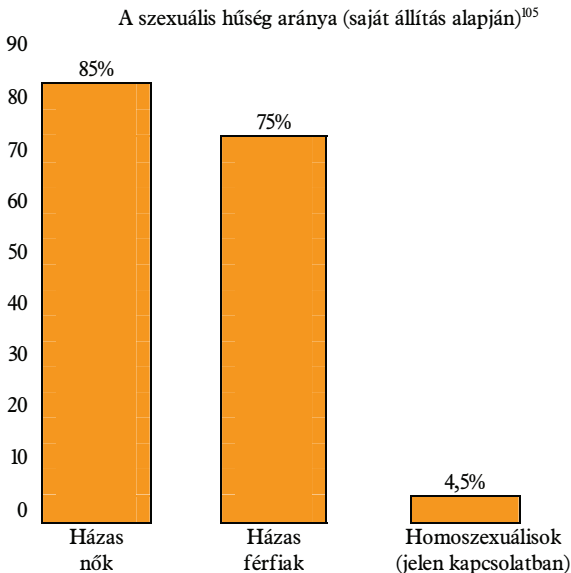
- b) Egy 2003-as holland tanulmány, amely a homoszexuális módon élő férfiak közötti AIDS-kockázatot vizsgálta, arra az eredményre jutott, hogy az újabb AIDS-megbetegedések 86%-a olyan homoszexuális férfiak körében jelentkezik, akik tartós partnerkapcsolatban élnek.¹⁰³ Egy efféle tartós partnerkapcsolat átlagosan másfél évig tart, s a férfiak a tartós homoszexuális kapcsolat mellett évente átlagosan további nyolc alkalmi kapcsolatot tartanak fenn. A magas kockázati arány oka, hogy a tartós homoszexuális partnerkapcsolatban élő férfiak nem élnek monogám szexuális életet, ugyanakkor gyakoribb a körükben a védekezés nélküli anális közösülés, mint az olyan férfiak körében, akik nem élnek tartós homoszexuális kapcsolatban.
- c) Egy 1997-ben készült kanadai tanulmány szerint a homo- vagy biszexuális életet élő férfiak várható életkora 8–20 évvel kevesebb, mint a kanadai férfiak átlagos várható életkora.¹⁰⁴

¹⁰³ XIRIDOU, MARIA et al., *The contribution of steady and casual partnerships to the incidence of HIV infection among homosexual men in Amsterdam*. In: AIDS, 2003, 17 (7), S. 1029–1038.

¹⁰⁴ HOGG, ROBERT S. et al., *Modelling the Impact of HIV Disease on Mortality in Gay and Bisexual Men*. In: International Journal of Epidemiology, Vol. 26, No. 3, 1997, 657–661.

Férfi homoszexualitás és szexuális hűség

- a) A Family Research Council Washington a házasságon, illetve a férfiak homoszexuális kapcsolatán belüli szexuális hűségre vonatkozóan az USA-n belül széles körben elvégzett tudományos kutatás eredményeit állította össze az alábbi táblázatban. Az adatok mind személyes nyilatkozatokból származnak.

- b) A 80-as években két észak-amerikai kutató külön tanulmányt szentelt annak, hogy igazolják, a homoszexuális férfiak is képesek tartós kapcsolatot kialakítani. Hosszas keresés után 156 homoszexuális párkapcsolatot találtak, akik 1–37 év óta együtt éltek. A 156 párkapcsolat közül azonban csak hetet jellemzett szexuális hűség, ezek kö-

¹⁰⁵ *Zusammengestellt von Dailey, T.*, in: Comparing the Lifestyles of Homosexual Couples To Married Couples, <http://www.frc.org/get.cfm?i=IS04C02&f=PG03I03>.
© Timothy J. Dailey 2004.

zött pedig egy sem akadt, amely több mint 5 éve fennállt volna. Más szóval: a kutatók egyetlen homoszexuális párt sem tudtak találni, akik több mint 5 éve szexuális hűségben éltek volna együtt. Így a következő eredményre jutottak: „A szoros kapcsolaton kívüli szex jellemzője a homoszexuális partnerkapcsolatoknak, a heteroszexuális kapcsolatok esetében viszont kivételt képez.”¹⁰⁶

A kutatók szerint sok homoszexuális pár már a kapcsolata korai szakaszában rájön arra, hogy kapcsolatukra nézve óriási veszélyt jelent „a szexuális birtoklás kifejeződésre juttatása”.

- c) A Zürichi Egyetem 1999-ben végzett felmérése, amelynek során 809 felnőtt homoszexuális férfit kérdeztek meg, az alábbi eredményre jutott: A férfiakkal átlagosan 80 szexuális partnerük volt a felmérés időpontjáig. A szexuális partnerek száma a felmérés előtti 12 hónapban átlagosan 10 volt, a 30 és 49 közötti férfiak esetében pedig 12–15. „A megkérdezettek kétharmadának ez alatt a 12 hónap alatt legalább egy szoros kapcsolata volt, a megkérdezettek 90%-ának egy vagy több alkalmi partnere is akadt.”¹⁰⁷

Homoszexualitás és pszichés megbetegedések

- a) Egy 2001 januárjában végzett, reprezentatív holland kutatás arra az eredményre jutott, hogy az aktív homoszexuálisok határozottan gyakrabban szenvednek pszichés betegségektől, mint azok a személyek, akik heteroszexuális életet élnek. A homoszexuális férfiak körében feltűnően magas a szorongásos neurózis és a súlyos depresszió aránya. (A tanulmány kizárta, hogy ennek az AIDS-megbete-

¹⁰⁶ McWHIRTER, D. – A. MATTISON, *The Male Couple: How Relationships Develop*, Englewood Cliffs, NJ, 1984, S. 3. In: NICOLosi, J., *Reparative Therapy of Male Homosexuality*, London 1991.

¹⁰⁷ ZÜMS 98, Hrsg. Vom Institut für Sozial- und Präventivmedizin der Universität Zürich, Sumatrastr. 30, CH-8006 Zürich, Juni 1999.

gedés lehetne az oka.) A homoszexuális nők körében jóval magasabb a gyógyszer- és alkoholfüggőség (*substance abuse*) aránya, mint a heteroszexuális nők esetében.

Férfiak: pszichés megbetegedések gyakorisága DSM-III-R szerint ¹⁰⁸ eddiggi életükre vonatkozólag		
	homoszexuális	heteroszexuális
Depresszív és bipoláris megbetegedés összesen	39,0%	13,3%
– súlyos depresszió	29,3%	10,9%
Szorongásos zavarok	31,7%	13,2%
Egy vagy több pszichés zavar diagnózis	56,1%	41,4%
Egy vagy több diagnózis	37,8%	14,4%

Nők: pszichés megbetegedések gyakorisága DSM-III-R szerint eddiggi életükre vonatkozólag		
	homoszexuális	heteroszexuális
Depresszív és bipoláris megbetegedés összesen	48,8	24,3
– súlyos depresszió	44,2	20,0
Szerfüggőség összesen	25,6	7,1
– alkoholfüggőség	11,6	1,8
– gyógyszerfüggőség	9,3	1,2
Egy vagy több pszichés zavar diagnózis	67,4	39,1
Egy vagy több diagnózis	39,5	21,3

Homoszexualitás és a fiatalok

a) Egy USA-beli tanulmány a 9–12. évfolyamok 4159 diákját kérdezte meg az életstílus fontos tényezői felől. A fiatalok 95,7%-a mondta magát heteroszexuálisnak, 2,5%-uk homoszexuálisnak, lesz-

¹⁰⁸ SANDFORT, T. et al., *Same-Sex Sexual Behavior and Psychiatric Disorders*, Findings from the Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study (NEMESIS), Arch. Gen. Psych. 58, 2001, 85–91. o.

bikusnak vagy biszexuálisnak. A felmérés arra az eredményre jutott, hogy a magát homoszexuálisnak, lesbikusnak vagy biszexuálisnak nevező diákok jóval magasabb arányban választottak egészségre ártalmas vagy más problémás viselkedésmódokat, mint azok, akik magukat heteroszexuálisnak mondták. A magukat homoszexuálisnak, lesbikusnak vagy biszexuálisnak nevező diákok 55,5%-ának már három vagy több szexuális partnere is volt, míg a heteroszexuális fiatalok között ez az arány csak 19,2% volt. Összességében a kutatók több mint 30 viselkedésmód esetében tudták igazolni a nagyobb arányú problémás viselkedést, így a következők esetében is:

9–12. évfolyamos fiatakorúak ¹⁰⁹		
	homoszexuális, lesbikus, biszexuális	heteroszexuális
Alkoholfogyasztás (13 éves kora előtt)	59,1%	30,4%
Kokainfogyasztás (13 éves kora előtt)	17,3%	1,2%
Már volt szexuális kapcsolata	81,7%	44,1%
3 vagy több szexuális partnere volt	55,4%	19,2%
Alkohol- vagy kábítószer-fogyasztás a legutóbbi szexuális kapcsolat során	34,7%	13,3%
Szexuális kapcsolat saját akarata ellenére	32,5%	9,1%

A homoszexualitás sok esetben megváltoztatható

Ezen irányú kutatások számos eredménye arra utal, hogy egy homoszexuális hajlam bonyolult fejlődési folyamat során alakul ki, és abban kora gyermekkori érzelmi sérülések, krónikus traumák, a család szerkezetének bizonyos zavarai és gyakran mindemellett a szexuális zaklatás is fontos szerepet játszanak.

¹⁰⁹ GAROFALO, R. et al., *The association between health risk behaviors and sexual orientation among a school-based sample of adolescents* (Youths Risk Behavior Survey). In: Pediatrics Vol. 101, 1998, No. 5, 895–903. o.

Egy homoszexuális irányultság megváltoztatása és érett heteroszexuális kialakulása a megfelelő terápiák, a képzett lelkigondozás és az önszolgáltató csoportokban, illetve szemináriumokon való részvétel révén lehetséges. Ennek a több évig tartó folyamatnak a motiváció, az erős akarat, a kitartás és az elszántság a kulcsa. Az érintetteknek, akik meg akarnak változni, késznek kell lenniük arra, hogy gyermekkoruk fájdalmas és fel nem dolgozott konfliktusaival és azok jelen életükre tett utóhatásaival szembesüljenek. Mindazoknak, akik meg akarnak változni, alapvető segítséget ad az alábbi oksági modell, amely pszichoanalitikus és mélypszichológiai ok-kutatásokon, számos homoszexuális hajlamot érző férfiak körében készített felmérésen valamint olyan terapeuták évtizedes tapasztalatán alapszik, akik homoszexuális hajlamot érző embereket kísérték végig útjukon, amely kivezette őket a homoszexualitásból. Terjedelmi okoknál fogva a modell a férfi homoszexualitás fejlődési útjára szorítkozik.

A férfi homoszexualitás fejlődési modellje

Csecsemő- és kisgyermekkor

A gyermeknek mintegy három éves korára kifejlődik nemi azonosság-tudata, vagyis annak tudata, hogy egy bizonyos nemhez tartozik. Kezdetben a csecsemő egészen szoros kapcsolatban él az édesanyjával, egynek érzi magát vele. Hamarosan azonban érzékeli, hogy az őt körülölelő világ férfiakra és nőkre oszlik, döntenie kell tehát, hogy hova tartozik. Megtörténik, hogy kezdetben megtagadja még ezt a döntést, hiszen úgy képzeleli, bármi lehet. A valóság azonban éppúgy útját állja ennek a fantáziálásnak, mint a nyelv, amelyet ekkor tanul meg, s amely különbséget tesz nő és férfi között.¹¹⁰

¹¹⁰ A német szöveg itt a nő- és hímnemű névelők közötti különbséget hozza példaként („die Sprache, die er zur selben Zeit lernt, und die von 'sie' und 'er', von 'ihm' und 'ihr' redet”) – a fordító.

A saját nemiség elfogadása fontos lépés a korai érés folyamatában. Azt jelenti, hogy a gyermek elfogadja a határokat, és elbúcsúzik az androgén mindenhatóság álmától. Irene Fast pszichoanalitikus ezt így foglalta össze: „A nemiség megkülönböztetése azt a fejlődést jelenti, melynek során a gyermek feladja azt a nárcisztikus feltételezést, hogy az összes szexuális és nemi tulajdonsággal rendelkezik, és észleli azokat a határokat, amelyeket saját testének valóságos adottsága és működés módja szab meg.”¹¹¹

Hogy a fiúgyermek megtalálhassa nemi önazonosságát, késznek kell lennie az anyától való elszakadásra és az apával való azonosulásra. Kizárólag így képes megélni, hogy „a férfi oldalhoz” tartozik, csakis ehhez kapcsolódva képes elfogadni és kialakítani saját férfivoltát.

A fiúgyermek kezdetben az anya szemével szemléli apját: De vajon milyen apaképet közvetít az anya? Tesz-e szerinte olyat az apa, ami tiszteletet érdemel? Fontos-e ő az anya és a család számára? Az anyának a maga módján közvetítenie kell, hogy a férfiasság olyasvalami, amire törekedni érdemes, és tudnia kell elengedni a fiát. Ha konfliktusra kerül a sor apa és fia között, az anya nem foghatja egyből pártját a fiának, hogy ezzel ismét saját ölébe vegye őt vissza.

Az apának melegszívűnek, szeretettelinek és elfogadónak kell lennie, és ezáltal segíteni a fiát, hogy szoros kapcsolatba kerüljön vele. Az apának vissza kell tükröznie, meg kell erősítenie és támogatnia kell fiának fejlődőben lévő férfivoltát. Számos homoszexuális hajlamot érző férfi állítja, hogy családjában főleg inkább semlegesként kezelték, mintsem fiúként. A nőiséggel szemben a férfiasságot leginkább a közös tevékenység közvetíti a gyermek számára. A fiúnak szüksége van az apjával való testi kapcsolatra, az egymással való birkózásra, a közös

¹¹¹ FAST, IRENE, *Von der Einheit zur Differenz*. Psychoanalyse der Geschlechtsidentität, Berlin 1991, S. 44., in: FRIEDMAN, R., *Männliche Homosexualität*, Springer, Berlin 1993, 258. o.

tevékenységre, a közös élményre és a különböző „veszélyek” közös és játékos leküzdésére.

A fiúgyermek keresi az apával és általa a férfiak világával való kapcsolatot. Amennyiben azonban az apját visszautasítónak, ridegnek, érzelmileg megközelíthetetlennek, érdektelennek, hűvösen elutasítónak vagy durvának és szándékoltnak sebeket okozónak találja, megtörténhet, hogy a fiú megbántottan és sértődötten visszahúzódik – ebben az esetben nárcisztikus sérülésről és „defenzív elszakadásról” beszélhetünk. Ez a fajta belső, az apa elől és ezzel a férfiak világától való visszavonulás jelenti az egyik döntő váltó-átállítódást a homoszexuális fejlődés irányába. Olyan ez, mintha a fiúgyermek ezt mondaná: „Apám, ha neked nincs szükséged rám, akkor nekem sincs szükségem rád. Ha én nem vagyok fontos számodra, akkor te és mindaz, amit te megtesztészesz, nem fontos az én számomra sem.” Azáltal, hogy a fiú így elszakad apjától, egyben önnön férfivoltától is elszakad.

Lappangási szakasz

Az 5–12 éves kor közötti lappangási szakaszban a fiúgyermek nagyobb biztonságban érzi magát az anya világában. Bár tisztában van vele, hogy fiú, de nem tanulta meg, hogyan lépjen kapcsolatba a saját és mások férfiasságával. Nem tudja, hogyan verekedjen másokkal, hogyan vegye fel velük a kapcsolatot. Úgy érzi, nem tartozik a férfiak világához. Lelke mélyén úgy érzi, a férfiak világa mélyen megbántotta őt. Azután pedig kivetíti ezeket az érzéseket a fiúkra, akikkel együtt játszik.

Számos kutatás igazolja, hogy azok a fiúgyermekek, akikben később homoszexuális érzelmek fejlődnek ki, a lappangási szakaszban „kevésbé férfiasnak” érzik magukat. Szenvednek ettől a kisebbségi érzésüktől és magányosságuk miatt.

Joseph Nicolosi pszichoterapeuta így írja le az ilyen fiúgyermeket: „Legyen a neve 'Konyhából leleselkedő', mert az ablak előtt áll, és onnan figyeli, hogyan fociznak a többiek, ő maga azonban bent marad

édesanyja, lánytestvére és nagynénje társaságában. Irigyli a fiúkat, akik kint játszanak, de nem tudja, hogyan vegye fel velük a kapcsolatot. Testiségük, energiájuk, önbizalmuk izgatja őt – és éppen ez az, amit később olyan vonzónak talál majd más férfiakban. Ha azt kérdezik homoszexuális irányultságú férfiaktól, hogy mi az, amit olyan vonzónak találnak más férfiakban, akkor gyakran azt válaszolják: 'magától értetődő és öntudatos testi férfiasságuk' – és pontosan ez az, amit ők önmagukban nem tudtak kifejleszteni.¹¹²

Különböző tanulmányok rámutatnak arra, hogy a homoszexuális hajlamot érző férfiak, a heteroszexuális irányultságú férfiakkal képest, jóval nagyobb arányban voltak kitéve gyermekkorukban nemi erőszaknak. Bár a nemi erőszak önmagában még nem vezet homoszexualitáshoz, amennyiben azonban a tettes ezzel egy időben időt szán áldozatára és törődik vele, az ifjú pedig magában hordozza a férfi törődése utáni mély és betöltetlen vágyat, akkor megtörténhet, hogy az ifjú ezt szűri le: ha azt akarom, hogy egy férfi törődjön velem, akkor szexuális kapcsolatba kell lépnem vele. Noel Mosen, aki hosszú időn át volt meleg-aktivista, mielőtt megtalálta a homoszexualitásból kivezető utat, így ír saját életéről. „A családban sok nehézség volt, és én – joggal vagy sem – meg voltam győződve róla, hogy engem a mostohaapám nem szeret... Ha nem kerestem volna szeretetet és megerősítést a férfiak részéről, akkor egy nemi visszaélés élménye bizonytalanságot okozott volna... De én nyitott voltam rá, és az a tapasztalat, hogy egy felnőtt férfi irántam érdeklődik, olyan mély benyomást tett rám, hogy a férfi-fantáziálás életem részévé vált.”¹¹³

¹¹² Der Psychotherapeut Joseph Nicolosi, Präsident der Therapeutenvereinigung NARTH, im Interview mit C. R. Vonholdt, Januar 2001.

¹¹³ MOSEN, NOEL B., *My Story*, hrsg. von *Lion of Judah Ministries*, 242 Coast Rd., Wainuiomata, Eastern Hutt 6340, Neuseeland.

Kamaszkor

A fiúban növekszik a férfiak világától való elidegenedés érzése. 12–13 éves korban, amikor a szexuális érzelmek jelentkeznek, ezen igen erős érzelmei összekapcsolódnak a fiú legfőbb vágyával és azzal a kérdéssel: hogyan találhat kapcsolatot a férfiak világával. Szüksége van erre a kapcsolatra, hogy férfivoltában fejlődhessen. Ez a legégetőbb szüksége, és csak ha erre a kérdésre választ talált, akkor tud egyáltalán erotikus értelemben is a nők felé fordulni.

Az identitáskeresés ezen új szakaszában a fiú megválaszolatlanul maradt szükségletei, hogy az apához és a férfiak világához érzelmileg kötődjön és odatartozzon, erős szexuális töltéssel jelentkeznek ismét. A szex azonban képtelen választ adni ínségére, ugyanakkor a férfiakkal való igazi, hiteles kapcsolatteremtés ezután csak nehezen sikerülhet. Túl mélyen hordozza ugyanis magában az ifjú annak érzését, hogy az apa és a férfiak világa elutasította őt, és ezt az érzést az őt körülvevő férfiakra is mindig átviszi majd. Ha nem képes nyíltan szembenézni saját sebeivel, sosem fog tudni más férfiakban bízni. Távolságot tart majd tőlük. Vagy „jelentéktelennek” tartja őket (mint az apát), vagy pedig távolból csodálja és idealizálja őket, és ez az idealizálás kap erotikus és szexuális töltést.

Mindannyian vágyunk a kiegészülésre, mindannyian valaki másba szeretünk bele, hiszen a „titokzatos” az, ami erotikusan izgat minket. A heteroszexuális ifjú beleszeret a lányba, mert a nőiség titok a számára. A homoszexuális hajlamot érző ifjú beleszeret saját nemébe, mert az ő számára a férfiasság jelenti a titkot.

A változást kereső felnőtt

A homoszexuális irányultság megváltoztatása azt jelenti, hogy az érintett szembesül saját mély sebével, és egy hosszabb folyamat során, megfelelő segítséggel, a férfiaktól és a saját férfi énjétől való „defenzív elszakadást” meghaladja.

Az a férfi, aki legyőzte önnön homoszexualitását, ezáltal a legmélyebb értelemben önmagát találta meg. Ez a változás pedig sokak számára lehetséges, ezt régebbi és újabb kutatások egyaránt mutatják.¹¹⁴

Minden homoszexuális hajlamot érző fiatalnak, minden homoszexuális hajlamot érző férfinak és nőnek joga, hogy ezekről a változási lehetőségekről tájékoztatást kapjon.

© 2004 Dr. Christl Ruth Vonholdt

Deutsches Institut für Jugend und Gesellschaft

Pf. 1220, D-64385 Reichelsheim, institute@dijg.de, www.dijg.de

¹¹⁴ Z. B. SPITZER – ROBERT L., *Can Some Gay Men and Lesbians Change Their Sexual Orientation?* 200 Participants Reporting a Change from Homosexual to Heterosexual Orientation, in: *Archives of Sexual Behavior*, 2003, 32, 5, 403–417.

John Harvey

A „Courage” válasza a világszerte elterjedt meleg-mozgalom kihívására

Az olasz kormány magas rangú hivatalnokai, a Vatikán és a pápa tiltakozása ellenére a jubileumi szent évben, 2000 júliusa elején „melegek” és „leszbikusok” ezrei vonultak fel Rómában. II. János Pál pápa akkor így nyilatkozott: „Róma egyháza nevében csalódottságomnak kell hangot adnom a 2000. évi nagy jubileum és e város keresztény értékeinek megsértése miatt, mely város oly kedves a világ valamennyi kereszténye szívének. ... Az egyház nem hallgathatja el az igazságot, mert ezzel a teremtő Istenbe vetett hitéhez válna hűtlenné, és nem segítené elő a jó és rossz közötti tisztánlátást”. A pápa a Szent Péter téren tartott audienciára utalt, amikor azt mondta, hogy „a homoszexuális cselekedetek ellentmondanak a természetes törvénynek”, majd hozzátette, hogy „e hajlam, mely objektíve rendellenes, komoly megpróbáltatást jelent a legtöbb érintett számára”, és hogy a homoszexuális hajlamú személyeket „tisztelettel, részvétellel és empátiával” kell fogadni.¹¹⁵

Sajnálatos módon, a „meleg”-fesztivál komoly támogatást kapott az Egyesült Államok demokrata elnökjelöltje, Al Gore részéről. A szervezők az azonos neműek közti házasság iránti igényüket is hangoztatták, mely a meleg-mozgalom elsődleges céljává vált.

Az USA egyik állama, Vermont legfelsőbb bírósága már 2000 tavaszán törvényes lehetőséget nyújtott a homoszexuális pároknak arra, hogy házasságot kössenek, és számos homoszexuális egyén köt hivata-

¹¹⁵ New York Times, Róma, 7–9.

losan efféle „házasságot”. Magától értetődően, Vermont lakosságának túlnyomó része tisztában van azzal, hogy ezek a kapcsolatok semmilyen értelemben sem tekinthetők házasságnak, de éppúgy, mint országunkban sokakat, frusztrálja őket Vermont legfelsőbb bíróságának ez az önkényes hatalomgyakorlása.

Ezek a hamis tanok nemcsak az USA-ban terjedtek el, de a nyugati civilizáció sok más területén is. Az USA-ban a meleg és leszbikus propagandának erőszakos jelenléte figyelhető meg a közoktatásban, az elemitől az egyetemi szintig, sőt még egyes katolikus iskolákban és egyetemeken is. E propaganda két formában jelenik meg:

- (1) A massachusetts-i alapítású „Gay-Straight Alliance” arra tesz sajnálatosan sikeres kísérletet, hogy közép- és főiskoláskorú heteroszexuális diákokat meggyőzzön arról, hogy az aktív homoszexuális életstílus normális és erkölcsileg helyénvaló.
- (2) A másik forma az úgynevezett „P-FLAG”, amelynek leszbikusok és melegok szülei és barátai a tagjai (Parents and Friends of Lesbians and Gays).

A csoportok előadói mellett érvelnek az iskolai prezentációk során, hogy az aktív homoszexuális életstílust nem egyszerűen tolerálni, hanem mint erkölcsileg elfogadhatót helyeselni kell. Az egyik főegyházmegye fiúiskolája rendszeresen meghívta a P-FLAG előadóit, mind a papok, mind a laikusok heves tiltakozása ellenére.

Az Amerikai Pszichológiai Társaság és az Amerikai Pszichiátriai Társaság elméletileg és gyakorlatilag is támogatja a meleg- és leszbikus-mozgalmak törekvéseit. Ezen és ehhez hasonló hivatásos szervezeteknek a vezetősége egyszerűen nincs megértéssel a moralitás objektív normái iránt. Szerintük az egyetlen szempont, amit figyelembe kell venni – ha ugyan ezt szempontnak nevezhetjük – az illető személy érzelmi állapota, hogy tudniillik hogyan érez a maga szexuális cselekedetével kapcsolatban. Sajnálatos módon papok egész generációja, akiket

a hatvanas és hetvenes években erkölcsileg és intellektuálisan félreinformáltak, hajlik arra, hogy egyetértsen a világi szakemberekkel, és rendszeresen azt tanácsolják a homoszexuális hajlamú férfiaknak és nőknek, hogy fogadják el hajlamukat természetesnek, és alakítsanak ki „hűséges és szeretetteljes kapcsolatot” egy másik azonos nemű személlyel.

Mégis, az utóbbi évtizedben megjelent egy biztató reménysugár: egy új szervezet, amely mintegy hatszáz hivatásos terapeutát tudhat tagjának, ami minden erejével arra törekszik, hogy a homoszexuális hajlam eredetét kutatva abban támogassa a homoszexuális nőket és férfiakat, hogy hajlamuktól, amennyire lehet, megszabaduljanak. A szervezet neve NARTH (The National Association for Research and Therapy for Homosexuality), vezetője Joseph Nicolosi Ph.D. (Encino, Kalifornia).

Mínt hogy a NARTH nagy hatással volt sok homoszexuális vonzalmat érző személyre, a terapeuták nagy többségében heves ellenkezést váltott ki, sőt egyesek büntetőjogi eljárással fenyegetőztek, mínt hogy ezek a terapeuták a házasság természetes alternatívájának tekintik a homoszexuális életstílust. Ebben az ellenséges környezetben született meg a „Courage” (= bátorság).

„Courage”: Egy komoly program a szív tisztaságért

A „Courage” egy komoly programot dolgozott ki, amelynek a belső tisztaság (*interior chastity*) a célja, amely ugyan magában foglalja a nem megengedett szexuális aktustól való tartózkodást, de az önmegtartóztatás (*abstinence*) ezen túlmenően a testi vágy külső és belső akтусai feletti uralmát is jelenti. Ezt mértéktartásnak (*continence*), a tisztasághoz vezető erénynek nevezhetjük.

A belső tisztaság másrészt magában foglalja az érzelmek fokról fokra való megtisztításának folyamatát, amely a szív tisztaságához vezet. Ezt nem könnyű elérni. Valóban Isten ajándéka, és sok ember számára csak a bujaság számos olyan formájával való hosszú küzdelem árán lehetséges, amelyek gyakran függőségben tartják, mint pl. a pornográfia vagy a maszturbáció. Aquinói Szent Tamás szerint az ember először megtanulja gyakorolni a mértéktartás (*continentia*) tökéletlen erényét, csak azután éri el a tisztaság belső erényét. A mértéktartástól a belső tisztaságig vezető egész fejlődés az imádságtól és Isten kegyelmétől függ. Mindezt jól mutatja a „Courage” öt célja, amelynek mindegyike egy-egy lépést jelent a tisztasághoz vezető úton.

Az első cél abban áll, hogy a „Courage” tagjai leszögezzék, egyetértésben kívánnak élni a Római Katolikus Egyház homoszexualitásra vonatkozó hivatalos tanításával. Mind a Hittani Kongregáció 1975-ös és 1986-os nyilatkozata, mind *A Katolikus Egyház Katekizmus*a szerint a homoszexuális cselekedet önmagában rossz, vagyis ki kell jelentenünk, hogy természetéből adódóan immorális. Ebből következik, hogy aki a „Courage” tagja akar lenni, annak teljes mértékben el kell fogadnia a Tanítóhivatal ezen álláspontját. Lehetséges, hogy az új tagoknak szükségük van e tanítás forrásainak további magyarázatára, ezért az ott levő papnak ismertetnie kell ezeket a forrásokat a jelentkezővel.

Az egyházi Tanítóhivatal tanítja azt is, hogy a homoszexuális aktsura való hajlam, ha nem is bűn, de „objektív rendellenesség” (*Persona Humana*, sect. 3, 1986), mivel ha valaki enged is e hajlamának, az már egy önmagában rossz cselekedetet követ el. Hétköznapi nyelvre lefordítva, valami nem stimmel az azonos nemhez való vonzódásban, ugyanakkor a másik nemhez való erotikus vonzalom természetes, Isten akarata szerint való, és arra rendeltetett, hogy a legtöbb ember esetében a férfi és a nő egymás iránti elköteleződéséhez vezessen, amely egy egész életre szóló egységet és a gyermekáldás reményét eredményezi.

Néhány szerző azonban hajlamos azáltal gyengíteni ezt a nem túl népszerű tanítást, hogy hozzáteszi, mindenkinek vannak rendellenes hajlamai. Azt állítják például, hogy amikor egy férfi egy nő után vágyakozik, vagy fordítva, az maga is rendellenes. Ez nem így van. Noha a bujaság vágyának szándékos kieléke mélyen sérti a tisztaság törvényét, a puszta vágy egy más nemű személlyel való testi egyesülésre mégis rendezetté válhat azáltal, hogy a buja készletésnek ellenállunk, és helyette őszinte szerelmet táplálunk az iránt a személy iránt, akivel házasságot kívánunk kötni.

Talán érdemes megvizsgálunk, milyen szövegösszefüggésben beszélünk „objektív rendellenességről”. Természetesen ez a fogalom nem vonatkozik arra a kamaszkor előtt álló kiskorú lányra vagy fiúra, aki hátrányos családi helyzete miatt vágyik az apával vagy anyával való bensőséges kapcsolatra; vonatkozik azonban arra a serdülő fiúra vagy lányra, aki szexuális kielégülés végett keresi az azonos neműekkel való kapcsolatot. Ez a fiatal férfi vagy nő anélkül keres effajta szexuális kielégülést, hogy tudatában volna döntése jelentőségének. Ő csupán testi kielégülésről fantáziál, miközben a lelke mélyén arra szomjazik, gyakran tudattalanul, hogy egy apa- vagy anyaképpel azonosuljon. Amint Elizabeth Moberly a *Homosexuality: a New Christian Ethic* (*Homoszexualitás: Új keresztény etika*) című könyvében írja, a nemi identitás (*gender identity*) problémáját kell itt meglátnunk, nem pedig a szexualitás kiélésének (*sexual acting out*) problémáját. Ha egy személy, fiú vagy lány, képtelen azonosulni az azonos nemű szülőképpel, ezáltal egész kamaszkorában szexuálisan sebezhető marad.

Moberly hangsúlyozza, hogy a nemi (*gender*) identitás különbözik a szexuális (*sexual*) identitástól. Születéskor minden ember férfinak vagy nőnek születik, az adott nemi szerveknek megfelelően. Aztán a gyermek fokozatosan megismeri a testét, mint a másik nemtől különböző testet, és eljut oda, hogy felismerje fiú vagy lány voltát. Ebben áll a szexuális (*sexual*) identitás. A nemi (*gender*) identitás azonban összetet-

tebb. Ez egy folyamat, amely a születéssel kezdődik, a serdülőkorban folytatódik, és nem pusztán a szexuális fizikai adottságra vonatkozik. A saját testhez való hozzáállást jelenti, amely révén az érintett igyekszik férfias is lenni férfiként, illetve nőként nőies. Férfiasságának kialakítása végett a fiúgyermek igyekszik egy apaképpel azonosulni, a lánygyermek pedig egy anyaképpel. Rendszerint ez meg is történik, olykor azonban a nemi identitás kialakulásának folyamata megakad, ami, számos pszichológus véleménye szerint, döntő tényező a homoszexuális hajlam kialakulásában.

Az első cél tárgyalásához visszatérve, annak, aki az új tagokat veti vizsgálat alá, fel kell olvasnia a „Courage” mind az öt célját, s ha valaki kétkedik a homoszexuális cselekedet erkölcstelen mivoltában, akkor egészen addig nem lehet felvenni a „Courage” tagjai közé, amíg túl nem jut a hivatalos egyházi tanítással szembeni kételyein. A mi kultúránkban némelyek úgy gondolják, hogy minden vitatható. Ezzel szemben a „Courage”-találkozó előadói rámutatnak, hogy ez a tanítás nem vitatható. Papjaink ugyanakkor empátiával fogadják az új tagokat, akik küzdenek a tisztaságért, és tanácsokkal támogatják őket, hogyan élhetik meg a tisztaságot a mindennapokban. Elsőként arra buzdítják őket, tanuljanak meg imádkozni.

A második cél, amelyet az első tagok foglaltak írásba, a Jézus Krisztussal való belső imaélet kifejelesztésére irányul: „Egész életünket Krisztusnak szentelni a másokért való szolgálat, a lelki olvasmányok, az ima, az elmélkedés, az egyéni lelkivezetés, a szentmisén, illetve a gyónás és az eucharisztia szentségében való gyakori részvétel által.” Ezekkel a gyakorlatokkal fejleszthető ki egy egyéni, belső imaélet Krisztussal. Ha az ember rendszeresen imádkozik, ha tudatában van Krisztus jelenlétének, könnyebben meg tud küzdeni a bujaság kísértéseivel. Az ember ezzel már megkezdte a belső tisztaság, azaz a szív tisztaságának a gyakorlását. Ha a napi imádság révén valóságos kapcsolatban van Krisztussal, akkor képes lesz kontrollálni a fantáziáit, és

ellenállni a szexuális kísértések valótlan világába való menekülésnek. Kezd ráébredni, hogy van valamilyen célja az életének.

Így jutunk el a „Courage” harmadik céljához, nevezetesen, „előmozdítani a közösségi szellemet, amelyben megoszthatjuk egymással gondolatainkat és tapasztalatainkat, és ezáltal meggyőződhetünk afelől, hogy egyikünknek sem kell egyedül szembenéznie a homoszexualitás nehézségeivel.

Ebben áll a csoport által nyújtott segítség lényege. Amikor valaki eljut odáig, hogy más, hasonló nehézségekkel küzdő ember jelenlétében hajlandó a saját életéről beszélni, akkor a homoszexualitás fantáziavilága helyett, amelyben a férfi a tökéletes férfit, a nő pedig a tökéletes nőt keresi, egyszerre a valóságos világban kezd élni. Mielőtt elkezdtem volna a „Courage”-ban dolgozni, ötnapos intenzív lelkigyakorlatokat tartottam papoknak és férfi szerzeteseknek, akik homoszexuális hajlamaik miatt szenvedtek. Köztük tanultam meg, mennyire fontos a csoportos lelkigondozás. Szükség van az egyéni lelkivezetésre és bizonyos esetekben a személyes terápiára is, de ez nem elegendő az erős szexuális csábítás vagy a függőség legyőzésére. A csoportterápia hatékonyságát először az Anonim Alkoholisták (A.A.) mutatták meg. A közösség általi támogatás nemcsak a függőségben élő személyeken segít, de azokon is, akik nem élnek semmilyen függőségben. Hogy miért van ez így, könnyen belátható. A homoszexuális aktusra való kísértések megvitatása során ugyanis a tagok felismerik, hogy a homoszexualitásnak alig van köze a szexhez, annál inkább a különböző érzelmi nehézségekhez, mint amilyen az azonos nemű szülőhöz való viszonyulás bizonytalansága, a többi fiúval szembeni kisebbségi érzés a sportban, amelyet Dr. Richard Fitzgibbons „sportsérülés”-nek nevezett, vagy a fájdalom, amit az azonos nemű szülő érzelmekkel való visszaélése váltott ki.

Felnőtt férfiak és nők olykor visszaemlékeznek serdülő éveik hihetetlen magányosságára, mikor képtelenek voltak az azonos nem tagjaival való azonosulásra, akik ugyanakkor fizikailag vonzották őket. Ennek az életszakasznak a megoldatlan érzelmi konfliktusait őrzik, amíg a csoportos megbeszélés révén fel nem nyílik a szemük. Kezdek felismerni a jelenlegi kísértés és a serdülőkori nemi kisebbségi érzések közötti összefüggést. Kezdek megérteni, hogy nemi identitászavarral küzdenek, amely a bujaság bizonyos formáiban jut kifejezésre. A beszélgetés vezetőjének abban kell segítenie a résztvevőket, akik homoszexuális vonzalmaikról számolnak be, hogy mély betekintést nyerjenek önnön múltjukba, Szent Ágoston módszerét alkalmazva, amint azt a *Vallomásokban* olvassuk. Ez a módszer imádságos befelé fordulást jelent, amelyet a személyes élet rendszeres közösségi megbeszélése kell, hogy kísérjen.

Az „Anonim Szexfüggők” (S.A.) 12 lépésű programja ezért olyan jótékony hatású a különböző szexuális függőség miatt szenvedő emberek esetében. A „Courage” közösségi beszélgetéseiben minden személy felismeri, hogy a jelenlevő tagok támogatják őt, és azonosulnak helyzetével. Nincs többé egyedül, mert számíthat emberekre, akikkel biztonságban megoszthatja legbensőbb érzéseit, különösképpen a csoport találkozása utáni informális beszélgetések során. A „Courage” tagjai rendszerint elmennek egy vendéglőbe, mielőtt hazamennének. Minél többet kommunikál az ember a csoport többi tagjával, annál kevésbé erős már a kisebbségi érzés és a magány érzése, és annál kevésbé hevesek a szexuális kísértések is. Meg kell említeni, hogy a „Courage” tagjai teljes titoktartást fogadnak mindarra vonatkozólag, ami a megbeszélések során elhangzik, s a tagok az anonimitáshoz való jogot is tiszteletben tartják. A „Courage” ugyanakkor messze több mint egy 12 lépésből álló program.

A „Courage” találkozásai imával kezdődnek és fejeződnek be. Miután az öt cél felolvasásra kerül, a felelős pap egy nagyon rövid beszéd

során buzdíthatja a tagokat, továbbra is tegyenek tanúságot az evangéliumi tisztaság igazságáról. Olykor például megemlítem, hogy az USA-ban vagy másutt az egyik egyházmegyében, ismét alapítottak egy új „Courage”-közösséget. Van közösség, ahol a tagok maguk állítják össze a záróimát. A legtöbb helyen a tagok kéz a kézben mondják el a záró, Szűzanyához szóló „Memorare”-imát. Továbbá a csoport elősegíti, hogy a tagok között tiszta barátságok szülessenek. Meg kell említeni még, hogy a 12 lépésnek vannak alternatívái, amint azt a „Courage” Kézikönyv következő pontjai mutatják:

- 1.) Vendéglelőadó: alkalmanként meghívnak egy előadót, hogy beszéljen egy a „Courage” céljaihoz kapcsolódó témáról. Ezeknek az előadónak jártasnak kell lenniük a saját nemük iránt vonzódo emberek életének sajátosságaiban, mint amilyen a maszturbáció, a pornográfia, a düh és a magány érzése.
- 2.) Az egyik tag tanúságtétele, esetleg egy épp aktuális válságra vonatkozólag, amelyen keresztülmegy.
- 3.) Szentmise ünneplése.

Így jutunk el a negyedik célhoz, mely a barátsággal kapcsolatos. Ez így szól: „Legyünk tudatában annak igazságnak, hogy a tiszta barátság nemcsak hogy lehetséges, de szükséges is a tiszta keresztény élethez, valamint buzdítsuk egymást, hogy barátságokat alakítsunk ki és tartsunk fenn.” A „Courage” első tagjai teljes tudatában voltak a homoszexuális életstílus súlyos magányosságának és lelki sivárságának, és arra a felismerésre jutottak, hogy a barátság utáni természetes emberi vágy sokkal mélyebb, mint a szexuális kielégülés vágya, legyen az akármilyen erős. Az Istennel való bensőséges kapcsolatra való igény, mely a szív imádságában valósul meg, és a másik emberrel való bensőséges kapcsolatra való igény együtt jelenik meg.

Felmerülhet a kérdés, hogy születtek-e a „Courage”-találkozókon tiszta barátságok a tagok között. Amikor a „Courage” 1980-ban megalakult, sokan úgy gondolták, ha homoszexuális hajlamú emberek ta-

lálkoznak, akkor az alkalmat teremthet egymás bűnre való csábítására. Ilyesmiben azonban a „Courage” találkozói sem akkor, sem azóta nem történt. Azt hiszem, annak, hogy csak egyetlen embert ismerek, aki a „Courage” találkozóit arra használta fel, hogy valakit elcsábítson, a „Courage”-tagok valóban mély spirituális motivációja az oka. Bevallom lehetséges, hogy vannak mások is, akik ezzel visszaélnék, és csábításra használják fel a találkozásokat, de én nem hallottam ilyenről.

Éppen ellenkezőleg, sok nagyszerű barátságot láttam nemcsak egyazon csoport női, illetve férfi tagjai között, de távoli városokban levő közösségek tagjai között is. Az ember minden évben arra lesz figyelmes, hogy az éves konferenciánkon, ahova Kanadából és más államokból is érkeznek tagok, barátok találkoznak, akik szívből örülnek egymásnak. Helytelen lenne azonban ebből azt a következtetést levonni, hogy nem támogatjuk a heteroszexuálisokkal való barátságot. Az éves találkozón jelen vannak az úgynevezett Encourage-tagok (= felbátorít, támogat), ezek olyan szülők, akiknek felnőtt gyermekei homoszexuális életet élnek. Ezeket a szülőket a „Courage”-tagok támogatják és bátorítják. Ezenkívül a rendszeres találkozókon a „Courage” papjai is, mint heteroszexuális férfiak jelen vannak és kapcsolatban állnak a tagokkal, akiket ez megerősít, és lelki atyjukként fogadják őket.

Az ember természetesen felteszi a kérdést, hogy milyen okai vannak a saját nemük iránt vonzódó emberek közötti szoros barátságnak. Úgy vélem, mindenekelőtt az, hogy a „Courage” tagjai felismerik, ugyanazokat az erényeket tartják fontosnak. Nem annyira egymással foglalkoznak, mint inkább azonos irányban haladnak, Krisztus felé. A másik ok, hogy nem vágnak többé a „meleg” életstílus után. A múltbeli fantáziák biztosan felmerülnek, ez azonban épp arra figyelmezteti őket, hogy szükségük van a tagokkal való kapcsolattartásra egymás morális megerősítése végett. Ez a közösségélmény készíteti a tagokat arra, hogy elmenjenek együtt egy étterembe, társadalmi és vallási eseményekre, sőt, hogy nyári grillpartit rendezzenek, sporteseményekre

és hétvégi lelkigyakorlatra menjenek. Legtöbbször több mint két fő vesz részt ezeken a programokon.

Mennyire különbözik ez az élet a „meleg” életstílustól! A „meleg” programokon a tisztaság erényének fogalma fel sem merül. Sokaknak csak a szexuális kielégülés lebeg a szeme előtt. Akármelyik „meleg” szórakozóhelyen a férfiak pusztán úgy tekintenek egymásra, mint lehetséges szexuális örömforrásra, bár azt el kell ismerni, hogy a leszbikus összejöveteleken a szexuális örömhajszolásnak nincs ilyen nagy jelentősége.

Másrészt a „Courage” tagjai megtanulnak a valóságos világ valóságos kapcsolataiban valóságos emberekkel együtt élni. Ez természetesen sokkal inkább segíti a belső tisztaság gyakorlatát, mint a szexuális fantáziák világa, amelyben oly sok hetero- és homoszexuális ember él. Az, hogy valakinek van lelki célja, itt is nagy különbséget jelent.

A gondolat, hogy a tiszta barátság megóvja az embert környezete káros hatásaitól, nem új. *The Moral Theology of the Confessions of St. Augustine* (Szent Ágoston morálteológiája a Vallomások alapján) című doktori munkámban¹¹⁶ is bemutattam, hogyan alakította át fokozatosan a sok barát jó példájának ereje Szent Ágoston szívét és elméjét, s vezette el a megtéréshez. Közvetlen a megtérése előtt a kéjvágy arra csábította, maradjon meg eddigi életvitelénél, de azoknak az embereknek emléke, akik oly örömmel gyakorolták a tiszta életet, még egyszer megmutatta erejét egy látomás formájában, melyben a Tisztaság egy csodálatos szépségű nő képében maga köré gyűjti különböző korú és életállapotú férfiak és nők seregét. Mindez kiegészülve édesanyja, Szent Mónika és Szent Ambrus erős befolyásával és egész közösségek jó példájával, bámulatos meggyőző erővel hatottak Ágoston bizonytalan elméjére.

¹¹⁶ J. F. HARVEY OSFS, *The Moral Theology of the Confessions of St. Augustine*, Catholic University Press, 1951.

Az Ágostonra tett utalás elvezet bennünket a „Courage” ötödik céljához: úgy élni, hogy életünkkel jó példát mutassunk más homoszexuálisok számára. (Az utóbbi időben nem használjuk főnévként a homoszexuális szót, inkább saját neme iránt vonzódo személyről beszélünk.) A „Courage” első tagjai tudatában voltak a jó példa erejének, ahogy azt a lelkigyakorlatos napok, melyet ők indítottak el, majd később az éves konferenciák, amelyek minden évben oly sok „Courage”- és Encourage-tagot vonzanak az USA-ból és Kanadából, jól mutatják. Hasonlóan jó példa a honlapunkon található mintegy 300 személy címét tartalmazó lista. Ez a szolgáltatás különösen azoknak a tagoknak kínál lehetőséget a morális támogatásra és kapcsolattartásra, akik nem jutnak el a közösségi találkozókra. Azok számára, akik nem tudnak rendszeresen részt venni a találkozókon, internetes találkozót tesz lehetővé. Erre a listára bárki regisztrálhatja magát a honlapunkon (<http://world.std.com/~courage>).

A „Courage” tagjai mindvégig tisztában voltak vele, hogy elenyésző kisebbséget alkotnak a homoszexuálisokon belül. Tudják, hogy az evangélium igazságának a tanúságtevői. Legtöbbször megőrzik anonimitásukat, bízva a tagok közötti titoktartásban.

A „Courage” tagjai rendszeresen kérnek tanácsot érzelmi nehézségeikkel kapcsolatban a felelős papoktól, akik gyakran ajánlanak a figyelmükbe olyan klinikai pszichológust vagy pszichiátert, aki elfogadja a Tanítóhivatal homoszexualitásra vonatkozó tanítását. Amennyiben az érintett ebbe beleegyezik, a pap beszélhet a terapeutával. Minthogy azonban a terápia igen költséges, sokan nem engedhetik meg ezt maguknak. Ezek a tagok igen sok segítséget kaphatnak a „Courage” közösségi találkozókon, ahogyan az „Anonim Szexfüggőktől” is. A „Courage” tagjai olykor jobban meg akarják érteni állapotuk kialakulásának okait, ilyenkor az általunk ajánlott pszichológushoz és pszichiáterhez, vagy olyan protestáns szervezetekhez fordulhatnak segítségért, amelyek osztják a katolikus egyház álláspontját az aktív homoszexuális

életmód morális megítélését illetően. Ezzel a „Courage” nem katolikus közösségekkel való kapcsolatának a tárgyalásához jutunk.

A „Courage” és kapcsolatai a nem katolikus közösségekkel

A *The Homosexual Person (A homoszexuális személy)* című munkámban már bemutattam a „Courage” korai kapcsolatait más közösségekkel, amelyek egyetértenek velünk bizonyos alapvető keresztény értékeket illetően. A „Courage” továbbra is együttműködik olyan protestáns és zsidó közösségekkel, akik minden esetben erkölcstelennek ítélik a homoszexuális nemi érintkezést. Ezek a közösségek azonban nagyobb hangsúlyt helyeznek a homoszexualitás állapotából való kilépésre, mint a „Courage”, s ez talán félreértésekhez vezet a „Courage” munkáját illetően. Támogatunk minden férfit és nőt abban a törekvésében, hogy az azonos nemhez való vonzódásán túllépjen, de nem kötelezünk senkit sem arra, hogy szakember által tartott terápián vegyen részt a célból, hogy homoszexuális állapotából kilépjen. Ennek az az oka, hogy az empirikus kutatás jelenlegi állapota nem ad erkölcsi bizonyosságot azt illetően, hogy egy adott személy, legyen bár erősen motivált, akár a legjobb lelkivezetés és szakember által tartott terápia mellett, sikerrel fedezi fel újra önnön természetes heteroszexualitását. A legújabb NARTH-tanulmány szerint minden harmadik terapeutához járó ember jön ki a homoszexualitásából. A nem katolikus közösségek vezetői, akikkel kapcsolatban vagyok, egyetértenek velem abban, hogy nem tehetjük kötelezővé a homoszexualitásból való kikerülést. Egyetértünk abban, hogy a homoszexuális aktus súlyosan megszegi a tisztaság törvényét, mind a Biblia, mind a természetes erkölcsi törvények szerint. Egyetértünk abban is, hogy van az azonos nemhez való vonzódásban valami súlyos fogyatékoság, és hogy Elizabeth Moberly és Leanne Payne úttörő munkája pszichológusokat, pszichiátereket és a

klérust is elvezette a homoszexualitás mélyebb megértéséhez, amikor azt nemi (*gender*) zavarként mutatta be, amelyet megfelelő módon kell kezelünk mind a lelkigondozás, mind a terápia során.

Tulajdonképpen sok olyan tagja is van a „Courage”-nak – egy jelentős kisebbség –, akik rendszeresen részt vesznek a találkozókön, és arra törekcszenek, hogy őszinte heteroszexuális vonzódást alakítsanak ki magukban, ugyanakkor megértik, hogy az első lépés ebbe az irányba a tisztaság gyakorlása, amely mindenki számára elengedhetetlen, míg az előző cél nem mindenki számára kötelező.

Erre vonatkozólag egy protestáns szerző, Andrew Comiskey, a heteroszexuálissá váláshoz való feltétlen ragaszkodás veszélyeire figyelmeztet. Comiskey leszögezi, hogy a Krisztussal való imádságos egység fontosabb, mint a szexuális vonzódás irányának megváltoztatása.¹¹⁷ Valóban fontosabb az élvhajász életmód elhagyása és a tisztasághoz való megtérés. Nem áll szándékomban ezzel a homoszexuális életstílus csábításától való lehető legnagyobb eltávolodás jelentőségét kisebbíteni; mégsem szabad megzavarnunk azokat az embereket, akiknek nem sikerül visszanyerniük természetes heteroszexualitásukat, hiszen Isten kegyelme által valóban képesek lehetnek a tiszta életre.

A „Courage” vezetői figyelemmel kísérik a homoszexualitás eredetére és a hajlam megváltoztatásának a lehetőségére vonatkozó legújabb kutatásokat. Minden éves konferenciánkon legalább egy előadót meghívunk, hogy beszéljen a legújabb kutatási eredményekről. *The Truth About Homosexuality* (*Az igazság a homoszexualitással kapcsolatban*) címen 1996-ban megjelent könyvemben pedig egy sor aktuális kérdésre kitértem, így az azonos neműek házasságára is.

¹¹⁷ ANDREW COMISKEY, *Pursuing Sexual Wholeness*, Creation House Lake Mary, FL, 1988.

A „Courage” és a tizenévesek

Az utóbbi években a „Courage” kritizálta azt a beszédmódot, ahogyan a nyilvánosság a saját nemük iránt vonzódo személyekről beszél. Egyes szülők pl. azzal hívnak fel, hogy „a 19 éves lányom lesbikus”, „a 20 éves fiam meleg”. Erre az a válaszom, hogy abba kellene hagynunk, hogy a gyermekeinknek téves azonosságtudatot adunk át, pontosabban, hogy ne azonosítsák személyiségük rejtett titkait szexuális irányultságukkal, illetve nemi (*gender*) zavarukkal. Ezzel a kérdéssel is foglalkozom a *The Truth About Homosexuality* című könyvemben, illetve az USA Katolikus Püspöki Konferenciája egyik albizottságának *Always Our Children (Mindig a gyermekeink maradnak)* című, 1997. októberi nyilatkozatáról írott kritikámban.

A kihívás, amelyre felelnünk kell, abban áll, hogyan adjuk át ezt az igazságot és egyházunk tanítását annak a nyugati társadalomnak, amelyből hiányzik a morális alapelvek elemi ismerete, s amely minden kritika nélkül fogadja el a „meleg” életstílust. A „Courage” elfogadja ezt a kihívást, és Önökhöz fordul segítségért. Lehet, hogy az általunk megszólítottak többségéhez nem jut el szavunk, de Isten segítségével sokakat elvezethetünk a tiszta élethez. Amint azt Francis George bíboros 1999. október 7-én megfogalmazta, „kétkedni abban, hogy képesek vagyunk tisztaságban élni olyan, mintha kétkednénk Krisztus halálból való feltámadásában”.

Összefoglalás

A „Courage” 5 céljának megvalósítása elvezeti az embert a belső tisztaságra és a Krisztussal egységben megélt életre. Az elmúlt húsz évben a „Courage” eljutott a nyugati civilizáció minden részére, miközben mind keresztény, mind zsidó közösségekkel kapcsolatba lépett, akik egyetértenek velünk a tisztaságról alkotott eszmét illetően, amely kétségtelenül minden emberi személyre nézve kötelező. Másrészt azonban a „Courage”-t nemcsak az egyházon kívül, de gyakran az egyházon belül is heves ellenkezés fogadja. Meglepő, hogy a „Courage” könyvebben dolgozik együtt más keresztény csoportokkal, akik egyetértenek velünk értékeinkben, mint azokkal a katolikus egyházon belüli csoportokkal, amelyek nem fogadják el, hogy a homoszexuális aktus önmagában rossz, a homoszexuális hajlam pedig, habár maga nem bűn, objektív rendellenesség. Isten segítségével a „Courage” folytatja a tiszta élet igazságának közvetítését.

Bibliografía

- AARDWEG, G. VAN DEN, *Das Drama des gewöhnlichen Homosexuellen*. Forschungsbefunde, Ursachen, psychologische Theorie, Therapiemöglichkeiten, 2. Aufl. Neuhausen-Stuttgart 1992.
- AARDWEG, G. VAN DEN, *Homosexualität*. Ein veränderbarer neurotischer Zustand. In: Brennpunkt Seelsorge 5/1992, 100–103.
- AARDWEG, G. VAN DEN, *On the Origins and Treatment of Homosexuality*, New York 1986.
- AARDWEG, G. VAN DEN, *Selbsttherapie von Homosexualität*, 2. Aufl. Neuhausen-Stuttgart 1996.
- AARDWEG, G. VAN DEN, *The Battle For Normality*, San Francisco 1997.
- AQUIN, THOMAS VON, *Summa theologiae*, Madrid 1961.
- ASHLEY, B. M., *Theologies of the Body*. Humanist and Christian, Braintree, MA USA, The Pope John Center, 1985.
- AUGUSTINUS, AURELIUS, *Vom Gottesstaat*, 2 Bde. München 1985.
- BARNHOUSE, R., *Homosexuality: A Symbolic Confusion*, Seabury, New York 1977.
- BARTHOLOMÄUS, WOLFGANG, *Unterwegs zum Lieben*. Erfahrungsfelder der Sexualität, München 1988.
- BASEDOW, J. u. a. (Hg.), *Die Rechtsstellung gleichgeschlechtlicher Lebensgemeinschaften*, Tübingen 2000.
- BECKER J., *Zum Problem der Homosexualität in der Bibel*. Annäherungen zur urchristlichen Theologiegeschichte und zum Umgang mit ihren Quellen, Berlin 1995.
- BERARDINO, A. di, *L'Omosessualità nell'antichità classica*, in: Giuseppe dalla Torre (Hsg.) *Antropologia Cristiana e omosessualità*. Quaderni de „L'Osservatore Romano“ 38/1997.

- BERGNER, M., *Umkehr der Liebe*. Hoffnung und Heilung für Homosexualität, Wiesbaden 1995.
- BIER, G., *Homosexualität*, IV. Rechtlich bzw. kirchenrechtlich. In: Lexikon für Theologie und Kirche Bd 5. Freiburg 1996, 259.
- BLEIBTREU-EHRENBERG, G., *Tabu Homosexualität*. Die Geschichte eines Vorurteils, Frankfurt/Main 1978.
- BOHAN, J., *Psychology and Sexual Orientation*, Coming to Terms, New York 1996.
- BOSINSKI, H., *Rechtssicherheit für homosexuelle Paare – Angriff auf Ehe und Familie?* Probleme der sexuellen Orientierung aus sexualmedizinischer Sicht. In: Zur Debatte 2/2001, 16–17.
- BROWN, D., *Homosexuality and family dynamics*. In: Bulletin of the Menniger Clinics 27, 1963, 227–232.
- BROWN, P., *Die Keuschheit der Engel. Sexuelle Entsagung, Askese und Körperlichkeit im frühen Christentum*, München 1994.
- CAMPE, J. *Andere Lieben*, Frankfurt 1988.
- CHRYSOSTOMUS, JOHANNES, *Adversus oppugnatores vitae monasticae*, 3, 8. In: Patrologia Graeca 47, 360–362.
- CHRYSOSTOMUS, JOHANNES, *Kommentar zum Römerbrief*, 5. Homilie. Németül in: Bibliothek der Kirchenväter. Des heiligen Kirchenlehrers Johannes Chrysostomus ausgewählte Schriften, Bd 5. München-Kempten 1922, 51–60.
- CLEMENS VON ALEXANDRIEN, *Der Erzieher*. Buch 2 und 3. Németül in: Bibliothek der Kirchenväter. Zweite Reihe, Bd 8. München 1934.
- COHEN, R., *Coming Out Straight*. Understanding and Healing Homosexuality. Winchester-Virginia 2000 (Németül: *Ein anderes Coming out*, Gießen 2001).
- CYPRIAN VON KARTHAGO, in: Bibliothek der Kirchenväter, Bd. 34 und Bd. 60. Kempten-München 1918 und 1928.

- DAMIANI, PETRUS, *Liber Gomorrhianus*. In: Patrologia Latina 145. Neu editiert in den Monumenta Germaniae Historica, 59–90.
- DANNECKER, M., *Homosexualität*, 1. Zum Problemstand. In: W. Korff u. a. (Hg.), *Lexikon der Bioethik*, Bd 2. Gütersloh 1998, 224–227.
- DEUTSCHES INSTITUT FÜR JUGEND UND GESELLSCHAFT, *Homosexualität und christliche Seelsorge*, Neukirchen-Vluyn 1995.
- DÜHRSEN, A., *Psychogene Erwartungen bei Kindern und Jugendlichen*, Göttingen 1960.
- EISOLD, B., *Recreating mother: The consolidation of 'heterosexual' gender identification in the young son of homosexual men*. *American Journal of Orthopsychiatry* 63, 3, 1998, 433–442.
- ENGEL, U., *Ja, mein Erbe gefällt mir gut*. In: *Wort und Antwort*, Mainz 1999, 78–87.
- FENDER-TARCZALY, D., *Die nächste Stufe des Kulturkampfes gegen Kirche und bürgerliche Parteien?* In: *Politische Perspektiven* 1, 1999, 22–23.
- FERGUSON, D. et al., *Is sexual orientation related to mental health problems and suicidality in young people?* In: *Archives of General Psychiatry* 56, 10, 1999.
- FLEISCHER, C. H., *Homosexualität*, III. Islamischer Bereich. In: *Lexikon des Mittelalters*, Bd 5. München 1991, 115.
- FOITZIK, A., *Kein tragfähiger Konsens*. In: *Herder Korrespondenz* 8/1995, 424–429.
- FOSTER, R., *Homosexuell und Christ?* In: *Brennpunkt Seelsorge* 5/1992, 112–115.
- FRALING, B., *Sexualethik*. Ein Versuch aus christlicher Sicht, Paderborn 1995.
- FRANKL, V., *Die Psychotherapie in der Praxis*, 2. Aufl. Wien 1961.
- FREUNDEL, B., *Judaism and Homosexuality*. In: *The Journal of Halacha and Contemporary Society* 11, 1986, 70–87.

- FRÖHLING, U., *Pauline*. In: A. May – N. Remus, *Rituelle Gewalt*, Bd 3. der Schriftenreihe gegen sexualisierte Gewalt, Berlin 2001, 29–42.
- GEIS, N. – LÖHR, M., *Homo-Ehe*. Nein zum Jawort aus christlicher Sicht, Mainz 2001
- GOLDSTEIN, J. A., *1 and 2 Maccabees*. New York 1976, 1983.
- GRÜNDEL J., *Homosexualität*, I. Ethisch-moraltheologisch. In: *Staatslexikon* 7. Aufl. Bd 3. Freiburg 1987, 3–4.
- GRÜNDEL J., *Sexualmoral*. In: *Sacramentum mundi*, Bd 4. Freiburg 1969, 526–541.
- GRÜNDEL, J., *Homosexualität*. In: *Die heißen Eisen in der Kirche*. Hg. J. Bauer, Graz 1997, 117–128.
- HARVEY, J., *The Homosexual Person*. New Thinking in Pastoral Care, San Francisco 1987.
- HARVEY, J., *The Homosexual Person*, San Francisco 1987. Vgl. www.couragerc.org.
- HARVEY, J., *The Moral Theology of the Confessions of St. Augustine*, Washington 1951.
- HARVEY, J., *The Truth About Homosexuality*. The Cry of the Faithful, San Francisco 1996.
- HAYS, R., *Homosexualität: die ethische Sicht des Neuen Testaments*. In: Hilliard, R. – Gasser, W. (Hg.), *Homosexualität verstehen*. Sonderdruck, Zürich 2001, 30–46. (VBG-Büro, Postfach 2169, CH-8033 Zürich).
- HEINZ, H. H., *Homosexualität und geistliche Berufe*. In: *Stimmen der Zeit* 10, 1996, 681–692.
- HEINZ, H. H., *Zu gesetzlichen Regelungen gleichgeschlechtlicher Lebensgemeinschaften*. Forschungsbericht über die Haltung der katholischen Kirche. In: J. Basedow u. a. (Hg.), *Die Rechtsstellung gleichgeschlechtlicher Lebensgemeinschaften*, Tübingen 2000, 277–305.

- HEMPELMANN H., *Die Autorität der Heiligen Schrift und die Quellen theologischer Grundentscheidungen in Homosexualität und christliche Seelsorge*, Neukirchen-Vluyn 1995.
- HEREK, G., *The context of anti-gay violence*. Notes on cultural and psychological heterosexism. In: *Journal of Interpersonal Violence*, 5, 3 September 1990, 316.
- HERGEMÖLLER, B.-U., *Einführung in die Historiographie der Homosexualitäten*. (Historische Einführungen, Bd 5.) Tübingen 1999.
- HERGEMÖLLER, B.-U., *Homosexualität*, I. Westlicher Bereich. In: *Lexikon des Mittelalters*, Bd 5. München 1991, 113–114.
- HOHEISEL K., *Homosexualität*. In: Dassmann, E. (Hg.), *Reallexikon für Antike und Christentum*, Bd 16. Stuttgart 1994, 290–363.
- HOLDEREGGER, A., *Homosexualität*, 3. Ethisch. In: Korff, W. u.a. (Hg.), *Lexikon der Bioethik*, Bd 2. Gütersloh 1998, 228–230.
- Homosexualität und christliche Seelsorge*. Dokumentation eines ökumenischen Symposiums, Neukirchen-Vluyn 1995.
- Homosexualität verstehen* (Heft 1 und 2), VBG-Büro, Postfach 2169, CH-8033 Zürich.
- Invokavit – Erklärung zum Thema Kirche und Homosexualität*. Arbeitskreis „Kirche und Homosexualität“, 1995.
- JOHANNES PAUL II., *Ansprache vom 21. Januar 2000 zur Eröffnung des Gerichtsjahres der Römischen Rota*. In: *L'Osservatore Romano* 30. Jg. 2000, Nr. 7, 18.
- JOHANNES PAUL II., *Familiaris Consortio*, Rom 1982.
- JOHANNES PAUL II., *Evangelium vitae*, Rom 1995.
- JOHNSON, B., *Where Does A Mother Go To Resign?* Minneapolis 1979.
- JUSTIN DER MÄRTYRER, *Dialog mit dem Juden Tryphon*. In: *Bibliothek der Kirchenväter*, Bd 33. München-Kempten o. J.
- KAPLAN L., *Das Mona-Lisa-Syndrom*, Düsseldorf 1990.

- Katechismus der Katholischen Kirche*, München 1993.
<http://www.stjosef.at/kkk>.
- KIPPLEY, J. F., *Sex and the Marriage Covenant. A Basis for Morality*, Cincinnati/OH 1991.
- KIRCHHOF, P., *Der Schutz von Ehe und Familie, die Pflege mit menschlicher Beistandsgemeinschaften und die Gewähr sonstiger Freiheit*. In: *Zur Debatte* 2/2001, 23–24.
- KONGREGATION FÜR DIE GLAUBENSLEHRE, *Erklärung zu einigen Fragen der Sexualethik*. Persona humana, Rom 1975.
- KONGREGATION FÜR DIE GLAUBENSLEHRE, *Über die Seelsorge für homosexuelle Personen*, Rom 1986.
- KORFF, W., *Homosexualität*, III. Theologisch-ethisch. In: *Lexikon für Theologie und Kirche*, Bd 5. 1996, 255–259.
- KÜGLER, H., *Gelebte Sexualität als Transzendenzerfahrung*. In: *Themenzentrierte Interaktion*, 13. Jg. 1999, 48–60.
- LACTANTIUS, *Divinae institutiones*. In: PL 7, 111–822. Bes. lib VI, cap. 23.
- LAUN, ANDREAS, *Ist AIDS eine Strafe Gottes?* In: *Aktuelle Probleme der Moraltheologie*, Wien 1991, 157–176.
- LAUN, A., *Liebe, Ehe, Sexualität – Durchbruch im 20. Jahrhundert*. In: *Aktuelle Probleme der Moraltheologie*, Wien 1991, 65–77.
- LAUN, A., *Katholische Kirche und Feminismus – ein Überblick*. In: *Kirche heute* 9/1996, 4–16.
- LAUN, A., *Kirche Jesu oder Kirche der Basis?* Köln 1996.
- LAUN, A., *Liebe und Partnerschaft aus katholischer Sicht*, 7. Aufl. Eichstätt 2001.
- LEONARD, A., *Jesus und dein Leib*. Die Sexualmoral für Jugendliche erklärt, Hauteville/Schweiz 1994.
- LIGUORI, ALFONSO VON, *Homo Apostolicus*. In: *Opere di S. Alfonso Maria de Liguori*, Bd.9. Turin 1880.

- LÜTZ, M., *Wenig wirklich gesichertes Wissen*. Kirche und Homosexualität. In: Deutsche Tagespost 19. 9, 2000, 12.
- LUTHER, M., *Traktat vom ehelichen Leben*, 1522.
- LUTHER, M., *Vorlesung zum Buch Genesis*, 1535–1545.
- LUTHER, M., *Vorlesung zum Römerbrief*, 1515/1516.
- MATTEI, R. DE, *Kirche und Homosexualität*, Stein am Rhein, 1996.
- MAY, W. E., *Sex and the sanctity of human life*, Front Royal/VA, 1984.
- MOBERLY, E., *Homosexuality*. A New Christian Ethic, Cambridge 1983.
- MORRISON D., *Beyond Gay*, Huntington 1999.
- MÜLLER, M. (Hg.), *Kirche & Sex*. Mein Körper gehört mir, Aachen 1994.
- MÜLLER, W., *Der homosexuelle Mensch*, Mainz 1988.
- MÜLLER, W., *Homosexualität*. In: Lexikon für Theologie und Kirche, Bd 5. Freiburg 1996, 260.
- MURPHY, T., *Redirecting sexual orientation*. Techniques and justifications, Journal of Sex Research 29, 1992, 501–523.
- NAVE-HERZ, R., *Partnerschaft-Ehe-Familie*. Eine sozialhistorische und soziologische Analyse des Wandes von Formen des Zusammenlebens in Deutschland. In: Zur Debatte 2/2001, 17–18.
- NEISEN, J., *Healing from cultural victimization: Recovery from shame due to heterosexism*. Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy 2, 1, 1993, 49–63.
- NELSON, J., *Religious and moral issues in working with homosexual clients*. In: Gonsiorek, J., Homosexuality and Psychotherapy, NY 1982.
- NICOLOSI, J., *Healing Homosexuality*. Case Studies of Reparative Therapy, New York 1993.
- NICOLOSI, J., *Hilfe für Menschen in Not*. In: Brennpunkt Seelsorge 4/1997, 84–87.

- NICOLOSI, J., *Homosexualität muss kein Schicksal sein*. Gesprächsprotokolle einer alternativen Therapie, Neukirchen-Vluyn 1995.
- NICOLOSI, J., *Identität und Sexualität*. In: Brennpunkt Seelsorge 4/1997, 76–82.
- NIEDERMEYER, A., *Handbuch der speziellen Pastoralmedizin*, Bd 1. Wien 1953.
- O'LEARY, D., *The Gender Agenda*. Redefining Equality, Louisiana 1997.
- PATSCH, J., *Ein verhängnisvolles Erbe*. In: Plattform „Wir sind Kirche“ (Hg.), *Liebe Eros Sexualität*. „Herdenbrief“ und Begleittexte, Thaur 1996, 102–150.
- PAYNE, L., *Crisis in Masculinity*, Westchester 1985.
- PAYNE, L., *The Broken Image*, Westchester 1982.
- PICKEN, W., *Die Familien-Debatte*. Gleichmacherei schafft neue Ungerechtigkeit, Feuilleton 9. In: Die Tagespost 4.11.2000.
- PLATTFORM „WIR SIND KIRCHE“ (Hg.), *Liebe Eros Sexualität*. „Herdenbrief“ und Begleittexte, Thaur 1996.
- PRAGER, D., *Die Ablehnung der Homosexualität im Judentum*. In: Brennpunkt Seelsorge 4/1997, 88–91.
- PRÜMMER, D. M., *Vademecum theologiae moralis in usum examinandum et confessoriorum*, Fribourg 1921.
- RAUCHFLEISCH, U., *Homosexualität*, I. *Anthropologisch*, II. *Soziologisch*, in: Lexikon für Theologie und Kirche, Bd 5. Freiburg 1996, 254f.
- REUVEN, P. B., *One Man, One Woman, One Lifetime*. An Argument for Moral Tradition, Louisiana 1995.
- RICHARDSON, V., *Homosexual activists protest Episcopal meeting in Denver*. In: Washington Times 5. July 2000.
- RICHES, V., *Sex & Social Engeneering* (vom Family and Youth concern). United Kingdom 1986: In dieser Broschüre ist der Brief

- von F. Jaffé an B. Berelson abgedruckt: „Activities Relevant to the Study of Population Policy for the U.S.“ Memorandum from F. S. Jaffé to Bernard Berelson 11.3.1969.
- RIEBEL, A., *Homosexualität als Erziehungsziel*. In: Tagespost 3.1.2001, 9.
- RILEY, P. G. D., *Homosexuality & the Maccabean Revolt*. In: New Oxford Review 9/1997, 11–17.
- RINGEL, E., *Selbstschädigung durch Neurose*, Freiburg 1973.
- ROBBERS, R., *Das deutsche „Lebenspartnerschaftsgesetz“*. Intention und Bedeutung. In: Zur Debatte 2/2001, 21–22.
- ROTTER, H., *Ehe und homosexuelle Partnerschaft*, Vergleichbares und Unterscheidendes in moraltheologischer Sicht. In: Zur Debatte 2/2001, 19–20.
- SATINOVER, J., *Homosexuality and the Politics of Truth*, Grand Rapids, MI 1996.
- SATINOVER, J., *Is Homosexuality Desiderable?* In: Vonholdt, CH. (Hg.), *Striving for Gender Identity. Homosexuality an Christian Counseling*, Reichelsheim 1996, 168–188.
- SCHLIER, H., *Der Römerbrief* (Hg. A. Wikenhauser u. a., Bd 6), Freiburg-Basel-Wien 1987.
- SCHNACKENBURG, R., *Die sittliche Botschaft des Neuen Testamentes*. Hg. A. Wikenhauser u. a., Supplementband 1–2. Freiburg: Bd 1: Von Jesus zur Urkirche, 1986. Bd 2: Die urchristlichen Verkündiger, 1988.
- SCHREIER, B., *Of shoes, and ships, and sealing wax*, The faulty and specious assumptions of sexual reorientation therapies. In: Journal of Mental Health Counseling 20, 4, 1988, 305–314.
- SCHROEDER, F.-Ch., *Homosexualität*. 2. Rechtlich, in: W. Korff u. a. (Hg.), *Lexikon der Bioethik*, Bd 2. Gütersloh 1998, 227–228.

- SCHULTZ, J. H., *Die perverse Fehlhaltung*. In: Handbuch der Neurosenlehre und Psychotherapie, München-Berlin 1959.
- SHIDLO, A., *Internalized homophobia*, Conceptual and empirical issues. In: Greens, B. – Herek, G., *Lesbian and Gay Psychology* Thousand Oaks, CA 8/4/99 Sage. 1994, 176–205.
- STEINHÄUSER, M., *Homosexualität als Schöpfungserfahrung*. Ein Beitrag zur theologischen Urteilsbegründung, Stuttgart 1998.
- TERTULLIAN, *De corona*. Vom Kranze des Soldaten. In: Bibliothek der Kirchenväter, Bd 24. München-Kempten o. J., 230–263.
- TETTAMANZI, D., *L'Omosessualità nel contesto dell'antropologia cristiana*, in: Torre, Giuseppe dalla (Hg.), *Antropologia cristiana e omosessualità*, Roma 1997.
- THROCKMORTON, W., *Efforts to modify sexual orientation*, A review of outcome literature and ethical issues, *Journal of Mental Health and Counseling* 20, 4, 1996, 283–305.
- TRÖNDLE, H., *Ideologie statt Jugendschutz?* In: Antworten auf Grundfragen, München 1999, 345–360.
- Une hydre s'attaque à la morale chrétienne*, Paris 1998 (ohne Angabe des Autors; im Anhang werden Zeugnisse aus der Kirchengeschichte gesammelt).
- VONHOLDT, Ch., *Ist Homosexualität angeboren?* In: Brennpunkt Seelsorge 5/1998, 133.
- VONHOLDT, Ch. (Hg.), *Striving for Gender Identity*. Homosexuality and Christian Counseling, Reichelsheim 1996.
- VONHOLDT, Ch., *Welches Menschenbild gilt?* In: Brennpunkt Seelsorge 5/1998, 120–132.
- VONHOLDT, Ch., *A homoszexualitás megértése*. In: Embertárs 2006/4, 353–363.
- WEBER, H., *Spezielle Moraltheologie*. Grundfragen des christlichen Lebens, Graz 1999.

- WEINBERG, G., *Society and Healthy Homosexuality*, Boston 1972.
- WERNER, R., *Homosexualität ein Schicksal? Innere Heilung, Lebensbilder, Thesen für die Seelsorge*, Moers 1989.
- WERNER, R., *Homosexualität und Seelsorge*, Moers 1993.
- WERNER, R., *Thesen zur Seelsorge*. In: *Brennpunkt Seelsorge* 5/1995, 127–130.
- WOLPE, J., *The Practice of Behavior Therapy*, New York 1969.

Idevonatkozó weboldalak:

www.dijg.de

www.exoduseurope.org

www.gaytostraight.org

www.narth.com